

BULETINUL CASA ROMANA

September

1996

Hayward, California

EDITORIAL BOARD

Eugenia Adams-Muresanu
Mihai Olteanu, Jr.
Rev. Ioan D. Sarbu
Ing. Mircea Ratiu

Foreign Correspondent
Angela Comnene
Sergiu Grossu
Rev. Dr. Dumitru Ichim

Secretary
Judy Smultea

..... BULETINUL Casa Romana Apare trimestrial

Redactia si
Administratia: P. O. Box 16174
Oakland, California, 94610
U. S. A.
Tel. (707) 677-3705
(510) 264 - 0805

REDACTOR: Prof. Ilie J. Smultea, Ph. D.
REDACTOR Literar: Nicolae Novac
.....

Asist. Editor: Preot Gh. Naghi
.....

Anul XIX 1996 Nr. 3

CONTENTS

Editorial, <i>Democrație și alegeri libere</i> (I. J. Smultea).....	p. 5
Radu Gyr, <i>Ne vom întoarce într-o zi</i>	p. 10
Pr. prof. Dr. Dumitru Stăniloae, <i>Prigonirea Bisericii sub comunism</i>	p. 11
Sergiu Grossu, <i>Ucenicie</i>	p. 14
Pan M. Vizirescu, <i>Poetul Sergiu Grossu</i>	p. 15
Preot Dumitru Ichim, <i>Iată, Eu stau la ușă și bat</i>	p. 19
Preot Gh. Calciu, <i>Să zidim biserici</i>	p. 20
Prof. Ing. Florian I. Goga, <i>Gândurile</i>	p. 21
Paul E. Michelson, <i>Gelu Neamtu, Dorul de Țară la români</i>	p. 22
Al. Mateevici, <i>Cântecul clopotului</i>	p. 30
Schimonah IOAN, <i>Mănăstirea Ivron</i>	p. 31
Horia Ion Groza, <i>Suspin</i>	p. 34
Prof. Ion Stoica, <i>Dimitrie Eustatievici (1730 - 1796)</i>	p. 35
Dr. Stelian Mândrut, <i>Institutul National</i>	p. 37
Mircea Cărdu, <i>Elevul 329</i>	p. 39

ENGLISH SECTION

Prof. Ilie J. Smultea, <i>From the Life and Work of George Enescu</i>	p. 56
Abbot Herman, <i>A Treasury of Romanian Saints</i>	p. 60
Archim. Teodor Micka, <i>The Bible on friendship</i>	p. 62

C A R T I

Arhivele Totalitarismului (Dr. Stelian Mândrut); Grigore Ploșteanu, *Românii în conștiința Europei*, Editura Veritas, Fârgu Mureș, 1994, 319 p; *Interferențe istorice și culturale româno-europene*, Coordonator Grigore Ploșteanu, Fârgu Mureș, 1996, 132 p; p. 64

Spicuri din presă.....	p. 72
Din lumea creștină.....	p. 79
Prezențe românești în America.....	p. 81
APEL pentru votare.....	p. 82

Stiri de la CASA ROMANA si PAROHIE

Pr. Gh. Naghi: <i>Sfintirea locului pentru o nouă Biserică</i>	p. 83
Ajutorarea aproapelui - o lucrare a iubirii creștine.....	p. 87
Donatii pe seama Casei Române și a Parohiei.....	p. 88
Îndrumări ierarhice pentru parohie; Vizită canonică;.....	p. 89
O "nuntă de aur".....	p. 92

Redacția are un nou colaborator extern, Dl. SERGIU GROSSU.....	p. 93
Scrisori.....	p. 94

Acknowledgments.....	p. 96
Founders & Members.....	p. 99

U. I. Lenin (1922):

"We must engage in a most decisive battle against reactionary Orthodox priests and bishops. We must suppress their resistance with such cruelty that they will remember it for several decades to come. The Orthodox Church must be destroyed."

5
EDITORIAL

Democrație și alegeri libere

Condiția esențială a sistemului democratic de guvernare este alegerea liberă a guvernanților cu dreptul de participare a tuturor cetățenilor din comunitatea politică respectivă. Decizia alegătorilor cu cine să voteze presupune un proces de selecționare a candidatului sau candidaților a căror nume apare pe lista dinainte pregătită. Reguli bine stabilite și determinate, în primul rând de principii constituționale și apoi de către partidele politice care-și numesc candidații pentru funcțiuni legislative, executive (șef de stat) și uneori judecătorești. Acest proces derivă din principiul că poporul (națiunea) este suveran și prin alegeri libere își dă consimțământul la modul de guvernare.

Poporul român se găsește în preajma alegerilor generale prin care cetățenii sunt chemați să-și aleagă, la 3 Noiembrie c., reprezentanți în parlament și un președinte pentru o perioadă de 4 ani. Controversa care s'a ivit este cu privire la candidatura actualului președinte Ion Iliescu. Este ea constituțională sau nu? Pentru că Dl. Iliescu a mai candidat și a fost ales de două ori - în Mai 1990 și în Sept. 1992 - iar art. 10 din Legea 69/1992, cu privire la alegerile prezidențiale spune clar: *"Nu pot candida persoanele care au fost alese anterior de două ori ca președinte al României."* Numai ignorând total aceste proviziuni și cu înfrângerea directă a constituției poate Dl. Iliescu să candideze pentru a treia oară. Argumentul că la una din acele două date anterioare Constituția din Dec. 1991 nu era adoptată nu ține. Ion Iliescu a fost ales președinte în Mai 1990 și a întreprins acțiuni și a angajat România în calitate de șef de stat semnând acte și documente care au produs efect juridic - între ele se numără chiar constituția din Dec. 1991. Poate Dl. Iliescu să nege această realitate? Adevăratul motiv care-l împinge să se abată de la constituție pare să fie dorința de putere și e cusut cu ață albă. Dar, alegătorii își vor da seama în puținele săptămâni care-i despart de 3 Noiembrie și vor răspunde în consecință. Însăși noțiunea de democrație este alterată atunci când

în procesul de desfășurare al ei intervin ambiții personale și quasi-legale.

Un alt fapt care a atras atenția presei și a indignat opinia publică a fost intervenția președintelui Iliescu în deciziile tribunalelor care repuneau în drepturi pe foștii proprietari de imobile expropriate în mod abuziv de către fostul regim comunist de la 1946 încoace. Prin intervenția D-Sale, președintele ignora un principiu democratic de bază, separarea celor trei puteri - legislativă, executivă și judecătorească în orice stat de drept. Deși constituțională, această separare contravenea convingerilor iliescane pe care le-a făcut cunoscut de la începutul democrației originale pe care o trămbița pentru România. În Ianuarie 1990 întrebând de către un jurnalist de la magazinul francez FIGARO dacă a fost întotdeauna comunist a răspuns: *je crois aux valeurs du communisme qui sont des valeurs d'humanisme européen.*

Răspunsul pare sincer și consistent cu educația și experiența lui politică. Însă, nu se potrivește cu istoria și aspirațiile poporului român care a respins categoric comunismul în 1989 dar pe care el insistă să-l conducă după vrerea lui. După vrerea lui, constituția democrată este o formă fără fond pe care o poți întoarce și interpreta după conveniență.

Alegătorii mai știu că Ion Iliescu a ridicat umbrela sub care foști nomenclaturiști s'au adăpostit și avizi de îmbogățire rapidă au procedat fără scrupule. Timp de șapte ani au făcut din corupție un modus vivendi. Președintele ar vrea să se despartă de acești tovarăși de drum dar cam târziu. Sărăcia a cuprins marea majoritate în timp ce - așa cum bine caracterizează Octavian Paler - tupeul, șmecheria și sesimțirea clasei noilor ciocoi s'au plimbat pe ogoarele românești ca'n codrii vlăsiei. Curând după evenimentele din '89, Ion Iliescu a alungat pe adevărații revoluționari din București - inclusiv pe cei care, de bună credință, s'au atașat așa zisului Front de Salvare Națională în primele zile de guvernare. Asta înainte de a se ști că pretinsul succesor al lui Ceaușescu ceruse lui Gorbaciov o intervenție militară. Da! În momentele grele prin care trecea țara în Decembrie 1989, când tineretul român se găsea pe baricade luptând să înlăture regimul comunist, Dl. Ion Iliescu, aflat în vizită la ambasada sovietică cerea lui Gorbaciov, prin telefon, intervenția armatei sovietice să restaureze ordinea în România - o știre care atunci când s'a aflat a răscolit opinia publică în România și peste hotare. De fapt, Ion Iliescu acționa consistent

cu convingerile sale, în favoarea unui regim comunist reformat, cu față umană și nici de cum unul democrat. Concepția lui despre drepturile omului s'a revelat la 13-15 Junie '90 când tineretul studentesc din București angajat într-o demonstrație pașnică în Piața Universitară a fost luat cu asalt și stălcit în bătai de către mii de mineri aduși din Valea Jiului, înarmați cu lopeți, răngi, securi și ciomege, cărora președintele le-a mulțumit pentru isprava de a fi ucis cel puțin șapte tineri și rănit peste 500 dintre manifestanți. S'a dovedit că această invazie a capitalei a fost o acțiune bine pregătită dinainte și condusă de securiști care n'au omis să pătrundă și să răvășească sediile partidelor de opoziție și domiciliul liderilor acestora. De la aceste tragice evenimente i se trage și supra-numele președintelui de Ion Iliescu-Măciucă.

O altă întrebare esențială pe care alegătorii și-o vor pune la 3 Noiembrie este dacă și de câte ori președintele și guvernele alese de el au ridicat, în cei șapte ani, chestiunea integrității teritoriale a României? Este vorba de Basarabia - pe care rușii au rebotezat-o Republica Moldova și au împins-o să se rupă de istoria ei proprie, de limba și cultura română și au făcut tot ce au putut să-i schimbe demografia deportând mii de basarabeni în Siberia și oferind tot felul de avantaje altor grupuri etnice să se așeze în Basarabia. Cartea lui Anton Crihan (Drepturile Românilor asupra Basarabiei, după unele surse rusești), eroul basarabean din timpul bătăliei pentru independență și emancipare de sub imperiul colonial țarist în 1918 descrie clar istoria răpirii acestei provincii românești. În timp ce povestește cu amănunte lupta de independență și de întregire cu patria-mamă România, venerabilul Crihan arată cum demografia, limba și cultura Basarabiei, văzută de oameni de știință ruși sunt afirmate cu convingere ca aparținând României, că basarabenii sunt români sub toate aspectele istorice și culturale, având toate caracteristicile poporului român de origine romană. Tot el mai arată că cetățile de pe malul Nistrului au fost clădite de domnitorii Principatului Moldova care cuprindea teritoriul de la Carpați la Nistru și erau toate clădite cu fața spre răsărit, de veghe asupra năvălitorilor din stepele rusești - ultimii din ei fiind rușii țariști și apoi cei sovietici. Ce a făcut Ion Iliescu să le dea speranță de libertate acestor basarabeni - între care se numără Ilie Ilașcu și ceilalți trei condamnați la închisoare pentru că îndrăznesc să se considere români? Pactul Molotov-Ribbentrop a fost declarat nul și neavenit de însăși guvernul ultimului lider comunist, Gorbaciov,

care confirma în mod pozitiv că a fost invitat să intre cu armata moscovită în România, în Dec. 1989.

Un alt fapt de luat aminte la 3 Noiembrie c., este dovada de nesinceritate care a dus la pierderea omeniei și a încrederii în statura de lider a Dlui Iliescu prin declarația repetată că Frontul de Salvare Națională (FSN) nu va fi transformat în partid politic. Această promisiune n'a fost decât un truc machiavelic care i-a deschis calea spre scaunul prezidențial. Este bine știut că, după ce l-a împănăat cu nomenclaturiști și a preluat întreaga structură birocratică ceaușistă, inclusiv securiștii, FSN a trecut prin diferite metamorfoze și a devenit PDSR- de astăzi care nu se sfiește să-i ofere președintelui o candidatură ne-constituțională. Aici trebuie amintit că cererea de contestație pentru anularea candidaturii a fost repudiată de către Curtea constituțională dar asta s'a făcut într'o ședință secretă, fără citarea părților și cu absența a trei dintre judecătorii care s'a întâmplat să fie bolnavi - ca pe vremea lui Stalin.*

Ar mai fi multe motive de invocat, pentru care președintele și al său partid ar trebui să facă loc altor forțe politice, cu programe bine puse la punct, menite să repună România pe harta adevăratelor democrații și să ridice standardul de viață a celor 20 de milioane de oameni săraci într'o țară bogată.

Aceasta pare să fie și părerea unui observator francez, Christophe Chatelot care constată că PDSR-ul se află *de plus en plus isolé*, că nu mai dispune de majoritate parlamentară, datorită rupturilor interne. Se pare că președintele simte că-i fuge pământul de sub picioare și încearcă să înainteze spre teren neutru. *Sunt multe puncte comune între programul meu și cel al opoziției* - a afirmat el recent într'o conferință de presă cu corespondenți străini (Christophe Chatelot, *Președintele Ion Iliescu se desparte de aliații săi naționaliști*, - Le MONDE, 4 Sept. '96, p. 4). Oare se crede Ion Iliescu atât de genial încât orice partid câștigător trebuie să recurgă la programul lui? Care program și de ce nu l-a înfațuit în cei șapte

* Oare ce ar zice înțeleptul Socrate de calculele meschine și de setea de putere care-l împinge pe liderul român să nesocotească constituția creată cu propria lui semnătură? Venerabilul filosof atenian a refuzat propunerea de a fi scos din închisoare și de a fi salvat de condamnarea la moarte pe nedrept. A preferat să ia otrava și să moară din respect pentru legea comunității din care făcea parte și care cerea executarea deciziei majorității juriului atenian de 500. Dar comparația este cu totul nepotrivită. Între cei doi lideri este o prăpastie amețitoare.

ani de președinție? În fața dezastrului economic care a pus stăpânire pe țară, lipsa de stimă și atracție pentru capital de investiție în România este evidentă.

Cum ar mai putea pretinde Ion Iliescu și partidul pe care-l patronează să obțină votul alegătorilor la 3 Noiembrie când știut este că:

1. Și-a impus candidatura contrar prevederilor constituționale și cu oprobiul unor distinși juriști români;

2. Guvernele alese de Ion Iliescu au fost după chipul și asemănarea lui și nu au ținut seamă de condițiile de viață ale marei majorități care a fost împinsă în ghearele sărăciei și mizeriei. Astăzi românii nu mai trebuie să stea la cozi lungi pentru cumpărături dar nu au cu ce plăti prețurile exorbitante care cresc vertiginos în raport cu salariile și cu inflația în continuă ascensiune. Acest fapt trebuie să fie un criteriu de bază care să determine judecata alegătorului în fața urnelor. Direct legată de această realitate este corupția care s'a practicat și se practică de către guvernele iliescane - în majoritatea lor încredințate foștilor nomenclaturiști avizi de îmbogățire rapidă și lipsiți de scrupule morale;

3. După șapte ani de guvernare cripto - comunistă România are o datorie de aproape șase miliarde de dolari și se găsește ultima pe lista de investiții de capital în țările Europei centrale și răsăritene;

4. Lipsa de speranțe pentru un viitor în propria lor țară împinge tineretul spre emigrare chiar cu riscul vieții;

5. Președintele Iliescu și guvernele lui s'au dovedit nepăsătoare față de interesul național vital al reîntregirii teritoriale a României care rămâne un ideal ce nu va putea fi niciodată smuls din inimile românești.

Toate aceste întrebări trebuiesc să-i frământă mai ales pe țăranii și muncitorii care au fost obiectul unor demagogii ce i-au dus în eroare la alegerile generale precedente. Rezultatul recentelor alegeri locale au dat însă semnalul trezirii lor din toropeala marxistă și ieșirea spre lumina drepturilor de cetățeni liberi capabili să judece și să voteze pentru interesul imediat de recuperare a proprietății din colectivele a căror administrație și gospodărire au dus țara la răpă.

I. J. Smulcea

Ne vom întoarce într'o zi

de Radu Gyr

Ne vom întoarce într'o zi
ne vom întoarce neapărat.
Vor fi apusuri aurii,
cum au mai fost când am plecat

Ne vom întoarce neapărat,
cum apele se'ntorc din nori
sau cum se'ntoarce tremurat
pierdutul cântec pe viori.

Ne vom întoarce într'o zi...
Și cei de azi cu pașii grei
nu ne-or vedea, nu ne-or simți
cum vom pătrunde'n cetate în ei.

Ne vom întoarce ca un fum,
ușori, ținându-ne de mâni,
toți cei de ieri în cei de-acum,
cum trec fântânile'n fântâni.

Cei vechi ne-om strecura tiptil,
în toate dragostele noi
și'n cântecul pe care și-l
vor spune alții după noi.

În zâmbetul ce va miji
și'n orice geamăt viitor,
tot noi vom sta, tot noi vom fi,
ca o sămânță'n taina lor.

Noi, cei pierduți, re'ntorși din zări,
cu vechiul nostru duh fecund,
ne'napoim și'n disperări,
și'n răni ce'n piepturi se ascund

Și'n lacrimi ori în mângâieri,
tot noi vom curge, zi de zi,
în tot ce mâine ca și ieri,
va săngera sau va iubi.

Pr. Prof. Dr. DUMITRU STANILOE

Prigonirea Bisericii Ortodoxe strămoșești sub comunism*

Prin jertfe nenumărate aduse cu deosebire de tineretul nostru, Dumnezeu a eliberat poporul român de robia comunistă care dura de 45 de ani și care urmărea golirea tineretului de viața creștină și deci de spiritualitatea lui strămoșească, iar prin aceasta, desființarea identității lui ca popor aparte, ca să nu mai vorbim de nimicirea lui ca existență biologică printr'o tot mai crudă infometare.

În această acțiune de nimicire a neamului nostru o atenție specială se dădea prigonirii Bisericii strămoșești și împiedicării ei în tot felul, în lucrarea ei deschisă în viața poporului.

Vom enumera câteva forme ale acestei prigoniri.

De fapt, Biserica Ortodoxă strămoșească a fost supusă de regimul comunist unei prigoniri deosebite. Un reprezentant al Departamentului Cultelor, întrebat odată de mine, pentru ce Biserica Ortodoxă este supusă unor dificultăți speciale, nepermițându-i - se să - și refacă bisericile ce se ruinau, în vreme ce cultele neoprotestante își clădeau, în schimbul valutei străine, case de rugăciune monumentale, acela mi-a răspuns că, credința creștină reprezintă în rândul poporului român majoritatea ortodoxă și tocmai de aceea ea trebuie desființată cu deosebire, pentru a face să domnească în statul nostru ateismul.

Formele acestei acțiuni de eliminare a credinței din majoritatea poporului nostru s'a concretizat, cum am spus, în oprirea refacerii și reparării bisericilor ce se ruinau, în demolarea unui mare număr de biserici existente, în supravegherea deosebită a activității preoților, în închiderea acestora pentru vini inventate, în așa măsură încât între anii 1950 - 1965 se aflau peste 500 de preoți ortodocși în închisori, dintre care unii au fost duși la canal, ca să nu mai vorbim de copiii preoților, mai ales ai celor închiși, care nu erau admiși în

* Articolul a apărut în *Ortodoxia*, 1990, Anul XLII, Nr. 1, p. 3 - 6

Facultăți; erau în schimb suspectați permanent, iar în serviciu menținuți numai în grade inferioare. La acestea se adaugă persecutarea credincioșilor care aveau curajul să frecventeze bisericile.

Dintre preoții aflați în închisori în anii 1958 - 1964, eu personal am fost în cameră cu câțiva care au murit, îmbolnăviți de tot felul de tratamente chinuitoare la care fuseseră supuși, inclusiv înfometarea. Aceștia au fost: Dr. **Liviu Munteanu**, fost rector al Institutului Teologic din Cluj, închis pentru că semnase, ca vicar al Episcopiei din Cluj, în locul Episcopului, o adresă către preoți pentru catehizarea copiilor. Deși ajunsese paralizat după o vreme, era silit să meargă pe picioarele sale pentru a-și rezolva trebuințele trupului, fiind supus și la alte acte chinuitoare care i-au grăbit moartea. Apoi a fost Dr. **Ilarion Felca**, fost rector al Institutului Teologic din Arad, distins autor de scrieri teologice; **Pr. Lazarov** din Dobrogea, aflat în 1959 în cel de-al 14-lea an de închisoare; acesta se gândea cu emoție că-și lăsase fiul acasă în vârstă doar de un an. Niște dureri cumplite de cap i-au adus la un moment dat, după trei zile, moartea. **Ieromonahul Daniel** (fost Sandu Tudor), mort în urma unor împingeri de către gardieni, în timp ce era adus de la o baie împreună cu alții. Înainte de aceștia a murit în 1950 **Pr. Ilie Imbrescu** care după ce a fost ținut, ca pedeapsă, câteva zile fără mâncare, a făcut ocluzie intestinală.

Biserica Romano - Catolică a canonizat pe unicul ei cleric mort în închisoare, respectiv pe **Mgr. Ghica**.

N-ar fi cazul să pomenească și Biserica noastră pe nenumărații preoți și pe mulți alții, ca și pe toți credincioșii ortodocși morți în chinuri din închisori pentru credința lor? (subl. n.).

În închisori, preoții și monahii ortodocși n-au stat degeaba, ci au învățat pe oameni acatiste și alte rugăciuni, pe care aceștia și le scriau cu gratiile rupte din uși pe săpun; le țineau lecții despre învățătură creștină. Dar cu toate persecuțiile și supravegheările îndurate, preoții și monahii au continuat să-și practice îndatoririle lor, săvârșind Sfânta Liturghie, precum și botezuri, cununii și înmormântări. Au continuat să predice cuvântul lui Dumnezeu și n-au auzit niciodată pe vreun preot pomenind în cuvântul său pe tiran. N-am auzit pe vreun om din închisoare sau din afară să fi spus că vreun preot i-ar fi pricinuit vreun necaz pentru că i-ar fi trădat cele spuse la Spovedanie. În schimb am cunoscut numeroși preoți închiși

pentru că au găzduit câte un om fugit de acasă din pricina pericolului de a fi arestat, sau pentru că ar fi ajutat în secret pe vreunul dintre luptătorii din munți, multă vreme după instalarea regimului comunist.

Neținând seama de tot felul de persecuții suferite, astăzi Biserica Ortodoxă este acuzată nu numai de unii conducători ai greco-catolicilor, ci și de unii scriitori, - în întregimea ei - , pentru faptul că unii ierarhi, în unele pastorale, au adus cuvinte de laudă marelui dușman al Bisericii care căuta orice prilej pentru justificarea opririi oricărei lucrări a acesteia. Se uită faptul că acele cuvinte de laudă - doar spuse, dar nu și gândite - erau adresate cu conștiința că de ele depindea activitatea întregii Biserici de care ei erau în primul rând răspunzători. Se uită că, în general, Biserica - cu prețul acelor scurte și rare pomeniri verbale - a putut să-și continue toată activitatea liturgică și duhovnicească în vremea celor 45 de ani, cum n-au putut-o face Bisericile din Bulgaria, Albania și, în parte, chiar din Yugoslavia. Poporul român a putut rămâne astfel, prin Biserică, în continuitate fundamentală a spiritualității sale, fapt care n'a fost ajutat de nici un alt sector al activității publice din țara noastră (ziaristică, scriitorime, juriști, economiști, universități, Academie etc.). Rarele și puținele vorbe de laudă folosite la adresa tiranului de către ierarhi în cele două Pastorale anuale ale lor, au fost niște picături în raport cu oceanul de laude revărsat de oamenii tuturor instituțiilor la adresa aceluia. Și totuși, cei mai mulți din aceștia își continuă activitatea necriticată de nimeni, ba chiar continuând să-și manifeste prin criticile lor față de Biserică același indiferentism religios.

Un mare gânditor creștin refugiat în Occident, vorbind de curând, de când Bisericii Ruse i s'a redat o anumită libertate, despre laudele aduse de patriarhii și episcopii ce s'au succedat, la adresa lui Stalin și a urmașilor lui, a declarat: "Au spus niște cuvinte în mod silit, dar și-au păstrat credința, și au păstrat continuitatea ei, pe cât s'a putut, în popor." Pe aceștia nu-i critică nici ucrainenii cărora li s'a redat puțința de a reveni la greco-catolicism. Cu toate acestea, în Rusia au fost dărmate zeci de mii de biserici, au fost împușcați mii de preoți, de episcopi, de monahi. La fel a fost oprit în mare măsură exercitarea cultului în Bulgaria, în Yugoslavia, și absolut cu totul în Albania. Nu se manifestă oare prin această critică insistentă la adresa Bisericii Ortodoxe strămoșești aceeași voință de golire a poporului nostru de spiritualitatea lui fundamentală, de desființare a

identității lui spirituale ? Și nu se lasă oare amăgiți de această intenție suspectă împotriva Bisericii strămoșești mulți preoți, ba chiar studenți teologi și seminariști, pentru desființarea identității noastre spirituale ? Nu se ajută, prin aceasta, unor greco-catolici, ca și sectelor și ateilor, ca să fărâmițeze poporul nostru și însăși existența lui ?

Să stăm uniți cu toții: ierarhi, preoți, mireni, tineri și bătrâni, în apărarea credinței, și prin aceasta, a neamului nostru!

Am avut în generațiile trecute intelectuali de mare faimă științifică, care au stat aproape de Biserică, cum au fost Nicolae Iorga, Simion Mehedinți, Nichifor Crainic, Nae Ionescu; iar în Transilvania, la inițiativa profesorilor ortodocși de la Universitatea din Cluj, Sextil Pușcariu, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Silviu Țeposu, Victor Papilian etc. etc., au format Frăția Ortodoxă Română, spre apărarea Bisericii Ortodoxe față de uniatism.

Am dori să vedem apărând și în generația actuală de intelectuali asemenea personalități sau un mare curent care să vină alături de Biserica strămoșească, conștienți că ea este forța necondiționată pentru păstrarea identității noastre naționale.

UCENICIE

Cu obraji de ceară,
tot privind în sus,
am intrat, spre seară,
calfă la Iisus.

Izbăvit de vină,
n-ai dori să fii
suflete, lumină,
steag de bucurii,

ciutură, să ncapă
un crâmpei de cer?
Nu știu cum, mă sapă
marele mister...

Slăvite mă'ndeamnă
- Hai în Rai, în Rai,
ca să'nveți ce'nseamnă
dragoste să ai!

Îngerii, de-asemeni,
mă'nfășoară'n cânt:
- Să iubești în semeni
propriul tău avânt!

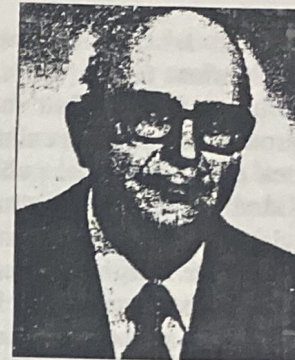
Uite, veșnicia.
Cele vechi s'au dus.
Fac ucenicia
vieții, cu Iisus...

Sergiu Grossu

PAN M. VIZIRESCU

Poetul

SERGIU GROSSU

Spre marea noastră bucurie și mândrie, Basarabia ca și Bucovina, cu toate vitregiile ce le-au fost date, au fost întodeauna centre remarcabile ale poeziei noastre românești. Mai ales după marea și sfânta noastră Unire, poezia s'a afirmat în aceste locuri cu o putere extraordinară de tinerețe și elan, cu o prospețime aromitoare a limbii române. Chiar sub asupra ruso-comunistă, s'a produs un adevărat reviriment prin apariția unor mari talente de simțire românească în Basarabia, plină de curaj, întrecând cu mult pe confrății lor din Țara mumă. După revoluție, fenomenul a luat o amploare sărbătorească, prin publicații, apariții de cărți și manifestări literare, oferind speranțe și chiar certitudini în dorul reîntregirii naționale. Cât suflet românesc nealterat clocotește acolo și câtă limbă strămoșească se revarsă pe acest pământ din valurile unui fluviu nepieritor!... Și totuși din întunecate minți, căzute sub blestemul trădării, unelte ale unor sălbătice cotropiri, s'a ivit o pornire criminală contra obârșiei și sfințeniei vorbirii românești, în scopul înstrăinării și desprinderii din inima neamului. Dar frații noștri s'au ridicat într'o împotrivire îndârjită de zile și nopți, prin tineretul universitar, prin cărturarii de toate vârstele, țăranii pământului și preoții, neclintiți pe o vreme de urgie să-și apere limba inimii lor. Și au izbutit, fiindcă de acolo, din Basarabia, tot sub vremi de cumplite asupra, s'a ridicat cea mai frumoasă cântare a limbii românești din câte s'au scris în toată cuprinderea noastră. Poezia părintelui Mateevici e însăși sufletul, ființa și istoria neamului său de pretutindeni și din totdeauna, de preamărire în vraja cuvântului rostit, miruit de Dumnezeu și fără asemănare.

Am găsit necesare aceste evocări, în dorința de a vorbi de unul din marii poeți ai noștrii de azi, de origine basarabeană. E vorba de Sergiu Grossu, născut în 1920, într'o comună din județul Bălți, având ca pregătire studii superioare în teologie și o foarte

intensă activitate ca scriitor și gazetar, cu împlinirea desăvârșită a unui foarte iluminat talent poetic. L-am cunoscut în locuința lui Nichifor Crainic, prin 1968, într-una din vizitele ce obișnuiam să i le fac, după proaspăta ieșire din exilul meu de taină. Crainic îl prețuia și-și amintea cu plăcere că-i publicase o baladă chiar în ultimul număr al "Gândirii" după care, căzând sub urgia comunistă a încetat apariția revistei și au început arestările colaboratorilor ei, în frunte cu Nichifor Crainic. Sergiu Grossu trecuse prin carcerile comuniste încă din 1959 cu condamnări grele și ultima oară în lagărul de la "Delta Dunării" ca și soția sa prin alte pușcării, fiind nepoata lui Iuliu Maniu și cu activitate gazetărească. Dumnezeu le-a ajutat însă, printr-o adevărată minune să plece la Paris, unde au obținut azil politic. Credința care i-a scos din toate pericolele, se dovedea și acum mântuitoare. Numai astfel se explică realizările uimitoare aici, într-o țară străină, unde nu erau decât niște bieți refugiați. Nu aveau decât talentul scrisului și imensul material memorialistic ale celor petrecute prin închisori. Nu știu în ce măsură stăpâneau limba franceză, ca să poată stărni interesul oamenilor de acolo, altfel copleșiți de prea multă tipăritură. Toate s'au realizat însă din plin într-o fericită dezlegare. Oamenii aceștia s'au aflat în centrul atenției divine, singura certitudine cu care au plecat la drum. Pierzându-și patria, nu și-au pierdut istoria, cerul și sufletul neamului. Plini de darurile lui Dumnezeu, au primit harul de a le oferi tuturor. Am sub ochi un tablou cu peste zece lucrări, mai toate în limba franceză, altele în limba engleză și trei în limba română, alături de care se menționează revista "Catacombes," care a apărut în 231 de numere, de-a lungul a 21 de ani.

Toată scriitura lui Sergiu Grossu și a distinsei sale soții, cu numele literar Nicole Valéry, parcă sunt produsul unor revelații de neconținută prezență divină. Am convingerea că Sfântul Duh al Ortodoxiei noastre cu o lucrare atât de vie în sufletul neamului, ajută, inspiră și dirijează activitatea lor. O spun ca unul care a trăit o asemenea grație de-a lungul unui exil de taină, timp de 23 de ani. În afară de Mircea Eliade și Vintilă Horia nu le găsesc asemănare între exilații noștri, la care aş adăuga și pe Constantin Virgil Gheorghiu fostul meu elev.

Odată cu revista "Catacombes," Sergiu Grossu mi-a trimis lucrarea sa "Le calvaire de la Roumanie Chrétienne," în care pe lângă cele pătimate de autor în carcerile comuniste, e descris martirajul neamului și prigoana împotriva Bisericii noastre. De

asemenea, mi-a trimis și cartea doamnei Nicolette Valéry, - "Benie sois-tu, prison" - apărută în 1976 în mai multe ediții, cu acest revelator titlu al unei experiențe de viață încătușată prin teroare, dar care se descătușează prin sublima trăire a credinței. Aceste cărți sunt mai presus de orice scrieri literare, fiindcă prin ele se dezvăluie condiția inumană a dominației comuniste, cu ororile inimaginabile pe care își temeinicește puterea. Ele nu sunt închipuiri, ci o tragedie pe cât de reală, pe atât de sângeroasă. În luna mai din anul acesta, am avut plăcerea să fiu de față când s'au lansat două volume de versuri ale poetului Sergiu Grossu la librăria Sadoveanu. Unul se intitulează "Univers simfonic" iar celălalt "Inscripții pe un vas de lut," amândouă apărute în editura "Roza Vânturilor" de sub conducerea istoricului Dan Zamfirescu într-o înfățișare deosebită. Librăria era neîncăpătoare pentru numeroasa asistență. A fost o prezentare elogioasă susținută de către vorbitori. A fost prezent însăși poetul prin lectura tulburătoare cu propriul său glas a unor poeme transmise prin înregistrare, din volumul "Univers simfonic".

Cu adevărat e vorba de un poem simfonic, o altfel de poezie, în care cuvântul e angajat într-o dezlănțuire asemenea notelor pe gamele unor portative muzicale, chiar și prin forma în care sunt scrise. După mărturisirea poetului, ele au fost compuse în pușcărie. "Versurile mi-au fost dictate de Cineva în chip misterios. De aceea le consider drept o revelație poetică, inexplicabilă omului agnostic din zilele noastre." După creație, iată păstrarea lor. "Întors în cele din urmă acasă, nu le-am adus nici o modificare, lăsându-le în forma inițială de poeme orale. Îmi era oarecum teamă să nu profanez vibrațiile trăirii de atunci, aceea sfântă experiență a tainelor și minunilor lui Dumnezeu, într'un univers îngrădit de zăbrele." Nu mai e nevoie de nici o explicație. Poemele lui Sergiu Grossu nu-i aparțin. În ele se relevă raza de lumină divină care pătrundea în negura celului și-i oferea o comuniune cerească, un ospăț al sfințelor destăinui. El era alt om în clipa aceea când Dumnezeu se afla în luptă cu diavolul, luptă în care era angajată ființa lui, ca o favoare pentru sublima-i dezrobire sufletească. Toate grozăviile și născocirile demonice, prin care omul întunecat, ajuns în ipostaza de fiară, chinuște pe cel nevinovat, pe cel luminat, sunt dezlănțuite asupra sa, ca și asupra sutelor de mii din semenii ferecați în temnițe. El trăiește și descrie acest martiriu în prezentare epopeică, înlănțuit clipă de clipă dincolo de cât poate suporta făptura omenească, dar nu se revoltă. De la oroare, poemul trece în

sublimul beatificării, al unei adevărate sfințiri, unde nu se poate ajunge decât prin cea mai grea suferință. Ca și pentru Nicolette Valéry, pușcăria devine altarul mântuirii, precum și pentru Nichifor Crainic, Radu Gyr și alții. Mărturisirile lor și ale altora trecuți prin iadul comunist, cuprinzând cele mai cumplite cazne ale omului, îndurate în epoca celei mai înalte civilizații. Scrierile în care sunt redată cu spirit creștin de adevăr și resemnare, în duhul iertării pentru bucuria mântuirii, le conferă cea mai strictă autenticitate, simțindu-le nimbate de o rază divină. Poemele acestor martiri ai adevărului și nevinovăției se cer citite în ceasuri de taină și sfințenie. Ele nu au nevoie de propagandă și premii universale. A văzut cineva vreun film cu ororile comuniste și s'a găsit necesar pentru o justiție umană un proces al acestor fărădelegi? Răspunsul aparține puterilor occidentale.

Pentru sufletul nostru însă, al celor trecuți prin urgia comunistă și prin voia Domnului am supraviețuit, simțim o adevărată binecuvântare cerească prin împărtășirea ce ne-o oferă poemele lui Sergiu Grossu. Simbolul bradului este o extraordinară apoteoză a dăinuirii prin toate împotririle și dușmăniile ucigătoare într-o luptă cosmică, unde rămâne biruitor chiar prin cădere. Fiecare cuvânt e o concentrare de suferință, de credință și supremă eliberare. Iată într-o viziune infernală, întregindu-se făptura omului cu lanțul. Ce aspecte înfricoșate a scos poetul din legătura atotstăpânitoare a acestei unelte de tortură, semn al civilizației în care ne aflăm, legitimat întru pătimirea omului creștin. Iată-l cum zornăie, cum strânge, ucide și se desfată, chinuind asupritul în beția poftelor neisprăvite. Sus de tot, se aude blestemul celui pătit, rostit asupra puterii tiranice și fulgerul Domnului nimicește împărăția de sânge a lanțului. Prin toată poezia sa, poetul a coborât în adâncul tenebrelor, răscolind toate hidoșeniile, ca să se poată ridica apoi la biruința Învierii. Cale lungă, chinuitoare, dar plină de măreție prin sărbătoarea ce i se oferă. La fel se poate vorbi și despre celălalt volum *Înscritii pe un vas de lut*, dar lăsăm cititorului plăcerea de a se însoți în pătrunderea poemelor, de o călăuză atât de luminoasă cum este istoricul și criticul literar Dan Zamfirescu. Vom spune doar, ca motiv de incitare, că poetul Sergiu Grossu ne redescopere iubirea în frumusețea ei absolută, prin hărăzirea și binecuvântarea divină. Iubirea tandră, iubirea sfântă, pe care n-o mai cântă poeții de azi și o ucide bestialitatea vremii. În poezia de inspirație pur religioasă, simțim chemarea lui Iisus și îl vom urma

prin Evanghelii. Sublimă poezie, cum nu-și află asemănare în ce se scrie astăzi la noi. Se citește, se recitește și-ți umple sufletul de Dumnezeire.

Iată, Eu stau la ușă și bat!

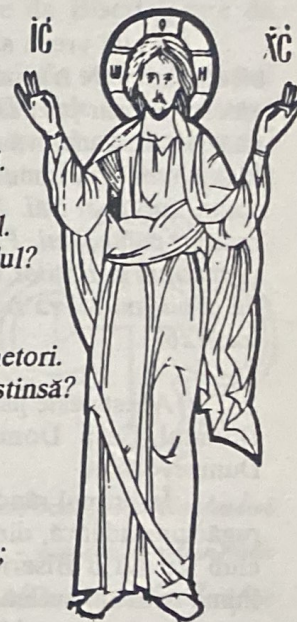
*C*a niște flori presate zac anii mei prin cărți.
Ceasloave din biserici și pravile și hărți
Prin stropi de lumânare îmi răstigniră gândul.
Te-ascunde oare cifra, Te-ascunde oare rândul?

*T*e-am căutat în raftul ajuns la căpriori
Când mă chemau pe dealuri salcâmi, privighetori.
De ce Te-ascunzi de mine și-mi lași cenușa stinsă?
De spini și pălămidă cărarea e cuprinsă.

*Î*mi obosește ochiul pe cărți ingenuncheat
Dar cercul barieră e-adânc și innoptat.
Mai stăruri peste slove poate găsesc o punte;
Și seacă râul vremii cu albi lungi pe frunte.

*T*ot trupul e'ntrebare, dar gândul n-a pătruns.
E'n inimă o-poartă și nimeni n'a pătruns.
Cad litere și cifre talaj lângă lăcate;
Mă-aplec și strig: au cine în ușă veșnic bate?

Preot Dumitru Ichim

Preot Gf. CALCIU
Parohia "Sf. Cruce"
Alexandria, VA

Să zidim Biserici*

Întâi vreau să vă citesc un psalm care se referă la zidirea bisericilor: *De n'ar zidi Domnul casa, în zadar s'ar osteni cei ce o zidesc; de n'ar păzi Domnul cetatea, în zadar ar priveghea cel ce o păzește. În zadar vă sculați dis-de-dimineață, în zadar vă culcați târziu, voi care mâncați pâinea durerii, dacă nu v-ar da Domnul somn, iubiți ai Săi. Iată, fiii sunt moștenirea Domnului, răsplata rodului pântecelui. Precum sunt săgețile în mâna celui viteaz, așa sunt copiii părinților tineri. Fericit este omul, care-și va umple casa de copii; nu se va rușina când va grăi cu vrășmașii lor în poartă.* (ps. 126)

Acesta este psalmul pentru zidirea Bisericilor. Dacă n'ar zidi Domnul Casa Domnului în zadar ne-am strădui noi toți și Dumnevoastră.

În primul rând trebuie să unim munca cu rugăciunea. Fără o rugăciune adâncă, din inimă, fără credință puternică putem zidi un club dar nu o Biserică. La temelia Bisericii stă credința noastră, inima noastră, sufletul nostru. Convingerea desăvârșită că aducem pe acest pământ o zidire nouă de Biserică, o biserică și de inimă, nu numai o biserică de piatră.

Într-o predică pe care am ținut-o în România și pentru care am fost închis, am avut drept titlu să zidim biserici. Era perioada în care în România Bisericile se dărâmau iar eu chemam tineretul să rezidească aceste biserici pe care ateismul le distrugea.

Dumneavoastră aici sunteți cei care ați răspuns într'un sens îndepărtat chemării mele. Să zidim Biserici. Pe pământul Americii. Dar avem aici generația românească în ceea ce privește construcția de Biserici dar mai ales ceea ce trebuie să arătăm noi este atașamentul nostru profund față de Biserică, față de credință, față de

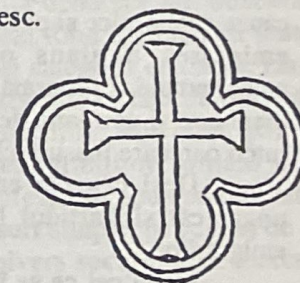
* Cuvântul rostit la sfințirea locului pentru noua Biserică și Casa Română din Hayward, la 3 August 1996.

tradiția strămoșească, să punem în fața Americii cultura noastră milenară.

Să aducem pe acest pământ al Americii, pământ nou și binecuvântat, tradiția strămoșească a Bisericii Românești, Bisericile voievodale ale lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș și ceilalți domnitori care s'au străduit să facă atunci, într'un an sau mai puțin de un an Biserici pe care noi, astăzi, le clădim în zece sau doisprezece ani nu pentru că ne-ar lipsi banii, nu pentru că ne-ar lipsi muncitorii ci pentru că ne lipsește inima, acea ziditoare de Biserici care dă strălucirea credinței comunităților românești.

Iubiți frați, vă îndemn să zidiți Biserici. Să vedem crescând pe pământul Americii Bisericile noastre Voievodale. Și mai presus de orice să coboare peste comunitățile românești binecuvântarea lui Dumnezeu, tradiția creștină și ortodoxă, demnitatea română de altădată a neamului nostru creștin și românesc.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Gândurile și idealurile noastre mor adesea în scurgerea timpului fără a fi înfaptuite - la fel ca și plantele - pentru a alimenta alte gânduri și alte idealuri, care se vor ridica pe culmile spre care au năzuit cele dintâi.

Prof. Ing. Florian I. Goga

Paul E. Michelson,
Huntington College,
Indiana

Gelu Neamtu
Institutul de Istorie
Cluj - Napoca

Dorul de Țară la românii din Transilvania emigrați în S. U. A.

(1907 - 1908)*

I

Începute timid și sporadic la sfârșitul secolului al XIX-lea, emigrările românilor din Austro - Ungaria în America de Nord au sporit an de an, ajungând în 1907 la un adevărat exod. Datorită unor cauze economice și politice de o deosebită gravitate și complexitate, emigrarea a ajuns o problemă socială de proporții, care nemaiputând fi ignorată va intra și în dezbaterile ziarelor românești, maghiare și germane de diverse orientări din Transilvania, atrăgând într-o oarecare măsură chiar și atenția guvernului.

Deși cauzele emigrării erau văzute diferit, atât guvernul ungar cât și Partidul Național Român s'au pronunțat împotriva emigrațiilor.

Înșiși cei ce se înstrăinau, în marea lor majoritate, o făceau împotriva voințelor lor, constrânși de realități economice și politice insurmontabile. Ei erau în fond marginali atât în patria de origine, cât și în Statele Unite. Acest fapt nu micșorează însă cu nimic, credem noi, importanța unei cercetări privind un aspect al mentalității lor, dorul de țară, de familie, de casă. Românii din Austro-Ungaria au dat cel mai mic procent de emigranți, proporțional cu numărul locuitorilor și în comparație cu austriecii, slovacii, maghiarii, cehii și croații (nu intră în calcul rutenii și evreii). În 1907 această băjenie modernă în masă spre Statele Unite abia dacă a atins cifra de 80. 000 de oameni.

Începând din 1904, ei se organizează în societăți de ajutor reciproc, care, ulterior tind să primească și un caracter cultural și politic. În anul 1905 apare primul ziar românesc din Statele Unite intitulat *Românul*, fiind urmat imediat de *America*. Și așa cum

spunea atât de plastic Ioan Bianu: "Unde este ziar românesc este și viață românească, românii emigrați din Austro-Ungaria, dar și cei din România, se concentrează în jurul acestor ziare și al bisericilor pe care și le-au ridicat pentru a-și păstra și apăra caracterul etnic și a menține, în fond, legătura cu patria mamă.

Ziarele amintite, ca și altele de acasă, zugrăveau în culori cu totul cernite situația românilor ce erau siliți să se expatrieze pentru un timp. În mod sigur și scrisorile trimise de emigranți erau pătrunse de sentimentul înstrăinării, de dorul mistuitor al celui ce și-a lăsat familia departe și în nesiguranță. Deși nu am putut depista astfel de scrisori în arhivele de stat din țară, întrucât nu s'au păstrat nefiind considerate, se pare, de interes major, în schimb am găsit în cele două ziare românești din Statele Unite, *Românul* și *America*, un număr de poezii, culese de emigranți de la emigranți, în perioada 1907-1913. Ele ne-au atras atenția deoarece am observat că adunate cu migală, constituie un adevărat fond omogen cu toate caracteristicile unui folclor aparte al acestei categorii distincte, care se inspira atât din motivele populare preexistente în țara de baștină, cât și din viața cu totul schimbată, în condițiile din noua patrie adoptivă. Această creație folclorică a emigranților români din Statele Unite, s'a născut spontan și s'a manifestat în noua comunitate ca o prezență viguroasă, exprimând în versuri simple, populare, de o deosebită sensibilitate uneori, un întreg univers socio-politic marcat de suferință și durere. Istoricul, mai ales cel al mentalităților, poate găsi în ea informații interesante și utile, absolut necesare în cercetarea acestui grup uman marginal, care ne leagă într'un fel, de istoria unei țări ca S. U. A. și care la un moment dat, a jucat în destinul României un rol politic important, așa cum s'au petrecut lucrurile în perioada anilor 1917 - 1918.

Constatarea generală ce se impune de la cel dintâi contact cu această creație de un fel deosebit este aceea că întregul ei conținut, sub aspectul încărcăturii afective, stă sub semnul dorului de țară.

Sentimentul dorului de țară se pare că se susține la românii ardeleni emigrați în Statele Unite mai viu și mai puternic decât la emigranții altor popoare, fapt ilustrat și de relativ bogata producție de versuri de dor creată de ei.

Sondând expresia de adânc a acestor versuri, cel mai ades, ele ni se dezvăluie ca reprezentând puternic *drama înstrăinării*, pe care o trăiește emigranțul român la începutul acestui secol, purtând

* Articolul a apărut în *Anuarul Institutului de Istorie Cluj-Napoca*, 1993, XXXII, p. 195 - 206.

în sinea sa un amestec atât de divers de mânie, amărăciune, revoltă și speranță.

Lumea spirituală a fiecăruia dintre miile de emigranți este în genere o lume bântuită de neliniști, o lume zbuciumată, deoarece acesta e mereu atent la cele ce se petrec acasă - în familia sa, în satul său, dar, în același timp, trebuie să fie receptiv la viața cotidiană, la cele ce au loc în patria adoptivă, chiar dacă provizorie.

Emigrantul român pleacă în America să muncească pentru familia lui copleșită de impozite și datorii, pentru bruma de pământ ipotecat, într'un cuvânt, pentru a putea scăpa odată de sărăcie. Dar gândul lui, dorul său fierbinte este continuu și puternic ancorat în realitățile de care s'a desprins fizic, pentru un timp.

Realitățile care-i domină sufletul cu o forță copleșitoare sunt soția, copiii, părinții, frații, mândra de care s'a despărțit și care-l așteaptă în satul său, rudeniile, prietenii etc., cu un cuvânt, satul cu întregul său univers uman, satul ca entitate distinctă și totală. Pentru toate acestea, dorul e ardent, e dureros, de nestăvilit, dar și tonic în același timp.

Să ne imaginăm unul din zecile de mii de emigranți care, ne mai răzbind cu nevoile și suferințele își ia, cum se spune, lumea în cap și se duce în America; la ce vârtej de trăiri și emoții va fi fost supus sufletul său și al celor apropiați lui. Momentul este adesea surprins și descris *pe viu*, în epocă.

Din numeroasele descrieri, alegem pe aceea din *Gazeta Transilvaniei*.¹ Eroul este unul dintre acei țărani români care, după cum constată reporterul, cu pătrundere, a crezut mereu în două vorbe: doară, doară ce semnifica speranța și lasă, lasă, ce semnificau o foarte blajină și vagă amenințare, probabil adresată propriului destin, cuvinte ce, trebuie să recunoaștem, spuse pe un anumit ton conțin cu toată naivitatea lor o adevărată filosofie populară genuină, surprinsă și redată adesea în paginile inspirate ale lui Constantin Noica.

Cel ce pleacă la America este de pildă, un Vasile oarecare. La ora 10 casa lui e plină de rude ce vin ca la nuntă, dar de aceea dată nu domnește acolo veselie, ci durerea, plânsul, lacrimile. Vasile nicăieri. E la crâșma din deal unde, de cu seară, își face petrecerea de adio cu prietenii săi.

Trenul pleacă la 13, 30 din stația cea mai apropiată. Vasile are trei copii, unul de 14 ani - băiatul - și două fete mici. Soția și mama plâng și se tânguiesc: Vasile, Vasile te duci și ne lași! Copiii îl prind de mâini: Tată, nu merge tată, că noi vom tot plânge după d-ta până vei veni! Vasile stă ca o statuie.

Trenul nu așteaptă. Îmbracă hainele nemțești și se pregătește de plecare. Își sărută pământul din grădină, își netezește fiecare vită cu mâna. Mai bea o gură de apă din fântâna sa... sărută hainele, pieptarul și șerparul, sărută icoanele, sărută masa și geme: Vai căsuța mea cea dragă cum rămâi de mine. Sărută copiii și soția înecat de lacrimi.

În casă plâns și bocet ca după mort.

Vasile se urcă în prima căruță cu nevasta, mama și copiii. În altă căruță, frați, surori, rudeni și prieteni. După ei, un adevărat convoi; mare de oameni, bărbați, flăcăi, neveste, fete și copii: cu toții petreceau un mort viu care nu era dus să fie îngropat, ci se ducea să se înmormânteze în cea mai depărtată străinătate.

Când a sosit trenul parcă s'au rupt inimile, parcă s'au frânt sufletele... și au îngălbenit fețele. Când Vasile s'a urcat în tren nu era om care să nu blesteme soarta și ursita care te duce în țări străine. El s'a dus lacrimând și ai săi s'au întors acasă plângând.

În linii mari, cam acesta era scenariul după care se desfășura plecarea unui emigrant, desigur cu variațiuni de rigoare ale fiecărui caz în parte.

Se pune întrebarea: ce putea fi în sufletul unui astfel de om? Nu vom stăruia aici asupra cauzelor complexe care au determinat pe cei 80.000 de români să plece până la 1907 - 1908 din Transilvania, ci, printr-o seamă de creații folclorice pe care le vom cita în paginile ce urmează vom încerca să ne apropiem de sufletul emigrantului pentru a schița un răspuns pe cât posibil adecvat la întrebarea de mai sus. Versurile au fost culese de emigranți care uneori semnau, indicând fie locul lor de baștină, fie locul unde se aflau la acea dată în Statele Unite, după care acești folcloriști amatori le trimiteau ziarelor *Românul* sau *America* din Cleveland.

În majoritatea acestor versuri, autori cel mai adesea rămași anonimi, dau glas dorului de țară, de casă, de soție și copii sau de mândra care-i așteaptă. Mai sunt ele și alte teme, dar aici ne-am propus să examinăm doar acest aspect.

În planul istoriei mentalităților, mai ales, dorul acesta mistuitor spune mai mult decât s-ar părea la prima vedere.

¹ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, LXX, Nr. 132 din 15/28 Iunie 1907, p. 5

Chiar și cele mai nemeșugite din creațiile acestui grup, marginal în fond, de români emigrați în Statele Unite, poartă în sinea lor un mesaj de dor și dragoste, de aspirații și nădejdi uneori cu implicații sociale sau naționale. În studiul de față ne-am limitat doar la anii 1907 - 1908 deoarece materialul până în 1913 este mult prea abundent, iar după 1913, până în 1918 poezia cultă, mai ales aceea a autorilor de acasă ocupă tot spațiul din ziare afectat până la acea dată folclorului românilor americani.

Iată aici o doină populară intitulată *Dorul din America*, culeasă de George Făt din Dănești (comitatul Satu Mare):

Cine-a scormit jelele
Neamul cu vapoarele.
Cine-a scormit jalea grea
Neamul cu America.
Să nu-l rabde Domnul sfânt
Sub soare și pe pământ
Căci cin'nu știe ce-i dorul
Vie numai cu vaporul
Că'n vârful vaporului
Șiede mama dorului
Încălțată cu opinci
Rumpe inimi la voinici
(.....)
Bine-i Doamne cui i bine
Că nu pleacă'n țări streine
Că cinează și prânzește
Și de dor nu să topește.
Să stau mult, nu-mi vine'n gând,
M-aș întoarce mai curând
Îndărăt în țara mea
Unde-am lăsat dragostea.²

Dorul de țară și dorința de a se întoarce cât mai repede acasă este laitmotivul multor versuri din folclorul românilor americani. Tot din anul 1907 este și poezia *Cer frumos al țării mele*³ culeasă de Nicolae Orășean din Salem, statul Ohio:

Cer frumos al țării mele,
Loc în care m-am născut,
Lăcrămat-am cu durere

² *Românul*, Cleveland, Ohio, II, Nr. 23 din 1 Iunie 1907, p. 5

³ *Ibidem*, II, Nr. 38 din 14 Sept. 1907, p. 4.

Când plecând l-am părăsit.
Oh, Ardeal țară frumoasă
Te-am lăsat cu Dumnezeu,
Și astazi aici departe,
Mult otez de dorul tău.
Și acum în depărtare,
Sunt cu sufletul măhnit,
Ca o floare abătută
De al toamnei rece vânt
Căci purtat de doruri multe,
Trecui peste ocean,
Rătăcit în țări streine
Pe pământ american
Dar în sufletu-mi speranța
A'nceput roade să dea,
Că pământul țării mele,
Din nou îl voi revedea.

Ținem să precizăm că în obiectivul cercetării noastre nu intră valoarea artistică a acestor versuri plămădite din durerea emigrării și rămase uitat până azi între miile de pagini ale gazetelor românești din Statele Unite, ci ne interesează în cel mai înalt grad, mesajul lor, acela de a susține speranța în reîntoarcere ca pe o stare efervescentă de spirit menită a alimenta păstrarea legăturii emigranților cu spațiul lor originar.

Aceste creații simple se încheie cel mai adesea cu dorința fierbinte a emigrantului de a se întoarce cât mai repede la vatra sa. Românul care e silit să plece are o vorbă, înregistrată de cei care au urmărit fenomenul în epocă și ea sună astfel: *acasă am fost de pierit, dar mă va ajuta Dumnezeu să-mi câștig ceva și iar mă întorc acasă la ai mei.*

Și aceasta, în timp ce alte neamuri din Austro-Ungaria adoptau față de emigrare cu totul alte atitudini. Astfel, neamul era flegmatic, pentru el țara fiind acolo unde-i bine; slovacul pleca în America de parcă ar fi plecat în vecini, la neamuri, căci o parte a neamului său era în Europa, iar alta în America; în fine, ungurul injura instituțiile care l-au constrâns să plece și jura că dacă-și va putea agonisi traiul în America nu se va mai întoarce.⁴ Este o părere contemporană, desigur amendabilă dar interesantă, motiv pentru

⁴ *Tribuna*, Arad, XI, Nr. 176 din 10/23 August 1907, p. 4-5.

care am menționat-o. Trebuie spus aici însă că și țăranul maghiar sau de altă naționalitate trecea prin aceleași greutăți ca și cel român, căci regimul austro-ungar era măcinat de o mulțime de racile.

Deși exprimată cu multă stângăcie uneori, dorința de reîntoarcere a emigrantului român este cum am mai arătat, firul roșu al multor producții folclorice ca de exemplu, al celei intitulată *La America* a lui Ioan Stoica (Madison, statul Illinois) din care redăm acest fragment:

~ Toți care aicea vin,
Se trudes cu mare chin,
Se trudes din an în an,
Pentru'n biet trudit de ban,
Iar la urmă plini de dor
Se re'ntorc la țara lor,
Căci om ca românașul nu-i
Să-și iubească țara lui. ~⁵

O categorie socială bogat reprezentată în folclorul românilor din Statele Unite este cea a ciobanilor din statul Montana proveniți în majoritate din jurul Sibiului. Ion Sârbu din Stone Station, statul Montana, culege o astfel de poezie populară intitulată *Ciobanul*, care se încheie sugestiv:

~ Frunzuliță și-un lipan,
Un cioban american,
Prin Montana cea pustie,
Numai Dumnezeu îl știe.
Nu știe ce-i dragostea,
Numai dor și jalea grea.
Frunzuliță de scumpie,
Bate-o doamne ciobănie,
Te pierzi ziua prin zăvoi,
Cu vreo două mii de oi,
Doar cu fluierul când cânt,
Îmi mai trece de urât,
Cântând doine din bătrâni,
Patima de la români. ~⁶

⁵ *Românul*, Cleveland, Ohio, II, Nr. 28 din 6 Iulie 1907, p. 6.

⁶ *Ibidem*, Nr. 39 din 21 Sept. 1907, p. 6.

De fapt, dorul, pentru înstrăinat este cea mai grea povară și îi dedică astfel de versuri acestuia de parcă s-ar lua la harță cu el:

~ Cum nu-i dorul mare căne
Peste câte dealuri vine
În America la mine.
Dorule ești mare hoț
Peste multe ape'noși
Pân la mine de mă'nglozi
În durere și suspin
În amar și în venin! ~⁷

Gândul la casa lui, dar și amărăciunea faptului de-a fi înstrăinat îi smulge adesea emigrantului român accente tânguitoare ca'n poezia *Câte păsărele'n codru* (culeasă de Const. Cernizan din statul Montana):

~ Câte păsărele'n codru
Toate cântă mai la modru,
Toate cântă și s'alină
Numai eu n-am ce cina,
Nici unde mă alina,
Căci mi-e cuibul lângă drum,
Lângă-o tufă de alun.
Căți drumari călătoresc,
Toți lângă cuib se opresc.
Frunzuliță de georgină,
Așa-i în țara streină.
Ea e cuib strein în care,
Pribeagul drepturi nu are,
Nu are nici n'a avea,
Oricâtă trudă și-ar da,
Căci streinul e strein,
Nu ț-a fi pretin deplin,
De-i alerga'n lung și'n lat,
Tot te simți înstreinat
Și gândești în zi și noapte
La căsuța-ți de departe. ~⁸

După spusele preotului Moise Balea, redactorul *Americii*, emigrantul român muncea din greu, și cu toate că în America

⁷ *America*, Cleveland, Ohio, II, Nr. 3 din 20 Oct. 1907, p. 7.

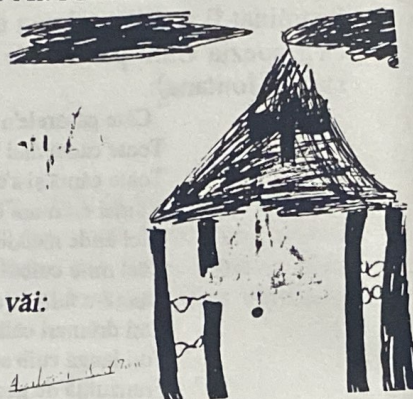
⁸ *Românul*, Cleveland, Ohio, III, Nr. 15 din 11 Aprilie 1908, p. 6.

primea o plată de cinci ori mai bună decât în Ungaria, comparată cu neajunsurile materiale personale (șomaj, accidente de muncă, îmbolnăviri, economii exagerate etc.) și daunele morale de pe urma cărora suferă individul, familia și societatea, reușita materială a emigrării poate fi pusă, după unii autori ai unor studii în această privință, sub semnul întrebării.⁹

Cântecul clopotului

de Al. Mateevici

🔔, clopote! Frumos mai suni
Când credincioșii îi aduni
La locul sfânt de rugăciune,
În cer cântarea să le sune...
În zile mari de sărbătoare,
La Răsărit ș'Apus de soare,
Tu chemi stăpâni și muncitori
Ai lui Hristos închinători.
Chemarea-ți porți prin munți și văi:
Și vin închinătorii tăi.
În cer ajunge-a ta sunare,
Cu dânsa și a lor cântare,
Un cântec sfânt, frumos nespus,
Se suie, ca tămâia, 'n sus,
Ducându-se în cer... Ce dor ne duce,
Ce poate inima s'apuce?
Și jalea inimii zdrobite,
De toți pe lume părăsite,
Și bucuria mulțumirii,
Și arzătoarele dorințe
De mântuire, pocăință...
Un cântec sfânt, frumos nespus,
Le suie toate-acestea 'n sus,
Și când arama 'n ceruri sună...
A noastră inimă răsună...

Schimonaș IOAN
Sf. Munte Athos

Sfântul Munte Athos. Mănăstirea Iviron

Pe coasta de Nord-Est a peninsulei Athos, la 8 km de Kareia, se găsește Mănăstirea Iviron chiar lângă mare. Cum se intră în mănăstire la stânga se găsește Paraclisul Icoanei Portaitisa sau Portărița, urmează apoi în mijlocul curții Biserica Mare Katolicon, în fața ei Trapeza și lângă Trapeză, sala cu tezaur. Chiliile monahilor sunt jur împrejur, mănăstirea se prezintă ca o cetate cu ziduri foarte înalte. Pe acest loc a fost în vechime lavra lui Climent. Fondatorii mănăstirii sunt nobili georgieni, primul Ioan Tornichios, ofițer renumit la curtea imperială, el părăsi toate onorurile și vine în Athos cu fiul său Eftimie și se stabili cu Sfântul Atanasie. Imediat fu chemat de împăratul Vasile II Bulgaroctonul (976-1025), care îl pune în fruntea trupelor ca să sfărâme rebeliunea generalului Vardas Skliros, ajutat și de compatriotul său David, bate pe rebeli la Pagaleia 979, după care se reîntoarce în Athos cu multe bogății. Cu binecuvântarea Sf. Atanasie zidește mănăstirea Iviron, unde așează monahi din Georgia. Mănăstirea a constituit un focar spiritual al Georgiei. De multe ori mănăstirea a fost jefuită și distrusă de pirăți, mai ales Catalani. La începutul secolului al XIV numărul monahilor georgieni a început să scadă și patriarhul Calist a găsit bun prilej ca s'o dea în mâna Grecilor și monahii Georgieni au fost duși în niște chilii sus pe munte. Totuși prinții din Georgia au mai ajutat mănăstirea, de exemplu prințul Alexandru VI. O copie după Icoana Portaitisa a vindecat minunat pe fiica țarului Rusiei Alexie (1648) și atunci ca recompensă el a donat mănăstirii Iviron, cea mai frumoasă mănăstire din Moscova Sf. Nicolae. După anul 1821 mănăstirea Iviron cade în mizerie. Au fost incendii în 1845 și 1865. Ultimul monah georgian a murit în 1955. Mănăstirea Iviron socotește orele după sistemul caldean, adică când răsare soarele este ora 12,

⁹ Tribuna, Arad, XI, Nr. 17 din 21 Ian/3 Febr. 1907, p. 2. Cf. și Nr. 176 din 10/23 August 1907, p. 4-5.

celelalte mănăstiri au sistemul bizantin, când apune soarele este ora 12.

Mănăstirea a urmat viața idioritmică. Biserica Mare are Hramul Adormirea Maicii Domnului 15 August și a fost zidită de Gheorghe Varasvați, nepotul fondatorului în anul 1030 pe plan aghioritic, s'a reparat în secolul al XVI-lea și i s'a adăugat un al 3-lea nartex în secolul al XVIII-lea. Din vechea Biserică s'a păstrat dalajul de marmoră, ornat cu figuri geometrice și este încadrat de o inscripție cu litere mari: *Eu Gheorghe Georgianul, monah și fondator, am consolidat aceste coloane pe care nimenea nu va putea niciodată să le zdruncine.* Biserica a fost pictată în 1592 și repictată în 1848. Esonartextul a fost pictat în 1768, nartextul central în 1846, exonartextul în 1795 și repictat în 1888. Paraclisul Sf. Nicolae din dreapta a fost pictat în 1726 și Paraclisul Sfinții Arhangheli din stânga a fost pictat în 1812. În interiorul mănăstirii se găsesc 14 Paraclise.

Paraclisul Portaitisa a fost construit în 1680 și pictat în 1683; nartextul a fost zugrăvit în 1774, frescele reprezintă personaje din antichitate: Solon, Sofocle, Tucidide, Platon, Aristotel, Plutarh, Alexandru, Darius. Important este și Paraclisul Sf. Ioan Botezătorul construit în 1710 și care se află la Răsărit de cel al Portaitisei, este pictat în 1714, Iconostasul său mare este din lemn sculptat din 1711.

Babtistierul se află între Biserica Mare și Trapeză și a fost renovat după incendiul din 1865. Sala de tezaur este una din cele mai bogate având obiecte de cult, veșminte preoțești, un Sacos de la împăratul Ioan Tzimischis. Are foarte multe Sfinte Moaște așezate în Paraclisul de la intrare în Biserica Mare, cel din stânga a Sf. Arhangheli. Biserica Mare are un candelabru cu 7 brațe oferit de locuitorii din Moscova în 1868. Biblioteca are foarte multe documente de valoare și multe cărți.

Ajutoare românești. Neagoe Basarab a dat daruri la toți egumenii din Sfântul Munte cu ocazia sfințirii mănăstirii Curtea de Argeș. Scrie Gavriil Protu: *...iar în Lavra Ivirului a lui Eftimie făcătorul de minuni, presus de ziduri au adus apă cu urloiul ca de 2 mile de loc de departe și cu multă bogăție au împodobit. Iar cinstita lui Doamnă Despina o zăveasă au cusut, tot din sârmă de aur și preafinfrumusețată....*

La începutul secolului al XVII-lea, mănăstirea are o stare înfloritoare și număra 300 de monahi. În mănăstirea Iviron este crescut un timp Radu, fiul voievodului mazilit Mihnea Turcitul și pe

care îl trimite și la o școală vestită din Padua (Italia), unde a avut coleg și pe Chiril Lucaris, viitorul patriarh ecumenic. Când ajunge domnitor Radu, în 1505 dă mănăstirii anual un mertic de 15. 000 aspri și 500 aducătorului.

Tot Radu închină mănăstirea Sf. Treime din București (Radu Vodă) cu multe moșii. Un alt voievod închină Ivirului, Bolintinul, iar în 1626 îi închină și mănăstirea Glavacioc din Vlașca cu toate moșiile ei. Leon Vodă închină mănăstirea Dealu. Matei Basarab revizuieste ușurința acestor închinări și scoate mănăstirile: Dealu, Glavacioc și Bolintin. În 1678 Petru Șchiopul din Moldova închină mănăstirea Răducănu din jud. Bacău cu destule moșii. La 1683, voievodul Șerban Cantacuzino zugrăvește bisericuța Portaitisa, clădită cu puțin mai înainte de Nichifor și Ștefana (până atunci icoana stătuse în turnul de alături).

Pe la 1764 era mare ceartă între Iviriți, Lavrioți și Vatopedeni, dar un bancher din București îi împacă cu danii în bani, astfel că la Iviron dă un ajutor de 10, 000 groși, adică 1, 500 lire otomane.

Mănăstirea Iviron are și un Schit numit Prodrumu la 3 km. depărtare spre munte, care a fost fondat în 1730. Are și un număr de 25 de chilii. La Iviron a trăit un timp și părintele arhimandrit Averchie, aromân din Munții Pindului, comuna Avdela, născut în 1806. La 14 ani vine în Sf. Munte la Mănăstirea Sf. Pavel, apoi la Iviron unde ajunge egumen. În 1849 se întâlnește cu Cristian Tell, care era exilat în insula Hios, ca unul ce luase parte activă la revoluția din 1848. Între ei se leagă o prietenie, căci nici Tell nu cunoștea de loc pe frații aromâni și nici Averchie pe români, care de fapt erau separați numai de Dunăre. Mănăstirea Iviron avea închinată mănăstirea Radu Vodă din București cu multe moșii bănoase și îl trimite pe Averchie să aranjeze afacerile acestui metoc, care aducea importante beneficii mănăstirii. În București, Averchie se reîntâlnește cu generalul Cristian Tell și cu mulți alții din cei exilați prin Macedonia, care au cunoscut pe macedo-români și acum adăugase la crezul lor și o renaștere a națiunii aromâne care trăiau în beznă, fără școli, fără Biserică și fără limba maternă.

Între timp Mănăstirea Iviron se interesează de activitatea părintelui Averchie și de relațiile cu românii și-l recheamă urgent la mănăstire, unde grecii se poartă urât cu el, este și insultat și el părăsește Athosul. În anul 1865 Averchie se află în București, unde acumă învăța deja nepotul lui Ion Șoimu Tomescu și care a luat

premiul întâi pe clasă. Imediat a luat ființă un comitet macedo-român de către vajnicul luptător Amincianul Dimitrie Cazacovici, constituit în vederea luptei pentru trezirea conștiinței naționale a românilor din Peninsula Balcanică. Averchie este trimis să adune tineri din Macedonia, care să învețe carte în București. Tot în anul 1865 el se întoarce cu 10 flăcăi din fii Pindului, apoi aduce și alții din toată Macedonia. În noua școală, Averchie era însărcinat cu conducerea internatului până în Octombrie 1869 și apoi se retrage la Mănăstirea Radu Vodă (acuma nu mai era metoc al Ivironului, căci Cuza Vodă făcuse secularizarea averilor mănăstirești în 1863). În anul 1875 Averchie revine în Macedonia și se retrage la Mănăstirea Grižana din Tesalia, de unde vizitează pe câte unul dintre foștii elevi de la școala din București, care acuma erau învățători prin satele din Epir și Macedonia. După câțiva ani, bătrânul părinte Arhimandrit Averchie moare subit, se bănuiește că a fost otrăvit, pentru că era adept al redeșteptării naționale din Macedonia.

Icoana Portaitisa are istorie aparte, așa cum vom vedea în cele ce urmează, și este a doua icoană protectoare a Muntelui, prima fiind Axion Estin, ce se află în Kareia în Catedrala Protato.

SUSPIN

de Horia Ion Groza

Doamne viața m-a ros
și trupul meu
e-o haină soioasă,
foarte purtată.
Zdrențele-au lustruit
steiul inimii
caratele-i să vadă
fața Ta curată.

Ne unește Doamne
fieru'ncins al suferinței
și-o spinoasă cale.
Mi-ai dat un greu de lacrimi
să mă scufund în hăul Crucii Tale.

O apă vâscoasă
îmi îngheață brațele
și'n mieji de vântori
o liniște-mi saltă sufletul
de subțiori.

Prof. ION STOICA
Romania

Dimitrie Eustatievici
(1730 - 1796)

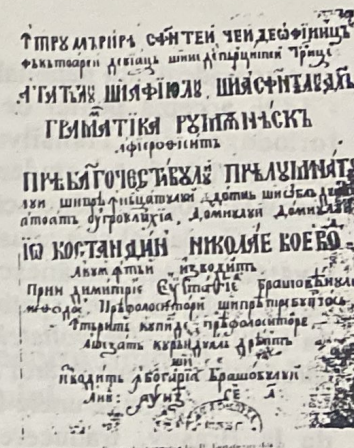
Preocuparea de cultivare a limbii prin stabilirea unor norme de scriere și vorbire, adică prin alcătuirea unei gramatici românești, s'a născut din nevoi interne pe la mijlocul veacului al XVIII-lea, precis în anul 1757, de când datează *Gramatica românească afierothisită prea blagocestivului, prea luminatului și prea înălțatului domn și oblăduitor a toată Ungrovlahia domnului domn Io Constantin Nicolae voevod, acum întâi izvodită prin Dimitrie Eustatiev Brașoveanul, Methodos prea folositori și prea trebuincios, întărit cu pilde prea folositoare, așezat cu orânduială dreaptă și izvodit în Bolgoria Brașovului, rămasă în manuscris.*

Gramatica lui Dimitrie Eustatievici, ca și aceea a călugărului Macarie din Iași, întocmite după slove latine și grecești (a lui Eustatievici după *Elementa grammaticae latine* apărută la Cluj în 1556) sunt simple curiozități, cu o terminologie care nu a putut rămâne.

Dimitrie Eustatievici se naște probabil la Brașov în 1730, ca fiu al protopopului Eustadie Grid, ceea ce-i permite să pătrundă de mic în mediul intelectual al vremii.

La 1 Septembrie 1757 încheie redactarea PRIMEI GRAMATICI românești dedicată domnitorului muntean, semn al unității culturale românești din secolul al XVIII-lea. Partea de sinteză conține exemplificări ale normelor gramaticale cu proverbe și învățături din texte religioase, dar și din scriitori antici. Partea a VI-a intitulată *Pentru prosodie* este considerată de unii critici ca cel dintâi tratat românesc de versificație.

Între 1762 - 1786 Dimitrie Eustatievici este secretar al Episcopiei ortodoxe, cu sediul la Brașov, Rășinari și apoi Sibiu. Român adevărat, luptând pentru cauza românismului în Imperiul habsburgic, Eustatievici consideră școala un element esențial în

păstrarea identității naționale. Este și motivul pentru care între 1786 - 1796 acceptă postul de director al școlilor naționale neunite (ortodoxe) din Transilvania. În anul 1796 moare Dimitrie Eustatievici, fostul student al Academiei teologice din Kiev și dascăl la Școala românească din Scheii Brașovului.

Ca dascăl și-a adus o contribuție importantă la dezvoltarea învățământului românesc în Transilvania, și prin răspândirea cărților sale, în întreg spațiul românesc. În 1789 scrie o *Aritmetică*, în 1790 scrie *Dezvoltatele și tâlcuitele evanghelii a duminicilor, a sărbătorilor și a oareșcăror zile*.

I se atribuie unele *Însemnări de cronică*, dintr'un manuscris de la Brașov, traducerea din lb. sârbă a lucrării lui Petru Grimovschi, *Îndreptarea păcătosului cu duhul blândetelor*, tipărită la Timișoara în 1765; *Onconomia lui Florin cel Mare* (trad. din franceză în rusă și din rusă în românește), precum și traducerea lucrării Soranus Baronius, *Annales ecclesiastici*.

Activitatea complexă, deosebitul efort depus în favoarea românismului, multitudinea preocupărilor din timpul vieții, sunt argumente suficiente ca anul 1996, când marcăm 200 de ani de la trecerea din această lume a lui Dimitrie Eustatievici, să reprezinte un moment semnificativ în cercetarea vieții și activității personalității brașovene.

Biserica din Scheii Brașovului

Dr. STELIAN MANDRUȘ

Cercetător științific principal

Institutul de Istorie

Cluj - Napoca

Romania

Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului

Prăbușirea construcției aberante a dogmatismului marxist, disoluția, în realitate a unei jumătăți de secol în care s'au format și deformat două generații, a atras după sine fenomenul reconquistei unui trecut pentru toți, impus și reclamat ca drept al tuturor la cunoaștere; cu pendant în redarea patrimoniului memorial depozitat în mausoleul comunist. Actul de *restitutio in integrum* nu se putea reduce doar la simpla mărturie a memoriei subiective, erodată în timp sau de interese, ci se făcea esențial prin confruntarea martorului cu arhiva-document.

Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului (INST), cu rădăcinile în eliberarea survenită odată cu Decembrie 1989, și-a asumat, din debut, misiunea temerară de a restitui un fragment de istorie, complexă, plină de contradicții și deformată de discursul politic totalitar. Institutul și-a propus, ca atare, să medieze tangența între martor și document, document și eveniment, eveniment și imaginea mediatizată. Cu scopul de a se cunoaște mai bine realitatea generată autohton de utopia totalitară. Cu un mod primordial de realizare în alcătuirea băncii de date, în analiza lucidă a contextelor generatoare de situații, cu maieutica orientată spre confluența dintre materialul brut și instrumentarul metodologic, în zădărnirea unei viziuni globale a fenomenului totalitar. Institutul își propune, în câmpul cercetării, să releve documente și mărturii, să formuleze teme de studiu, cu secvențe strict circumscrise: originea ideologică și evoluția politică a mișcării legionare; grupul Cuza-Goga văzut în contextul autoritarismului regelui Carol al II-lea; amurgul democrației parlamentare interbelice; dosarul *reeducării*, istoria temniței românești, cu cazuistica respectivă; cronica luptei

armate împotriva comunismului, între 1945-1958, un fenomen cu etape succesive; procesul de politizare al Armatei Române, promovarea elitelor în Partidul Comunist, colectivizarea socialistă a agriculturii, distrugerea patrimoniului național prin demolări și înstrăinări, etc.; care toate au menirea să sugereze ulterioare și diverse perspective istoriografice.

Schița rezumativă a istoricului INST se prezintă astfel:

Fondat la 13 Aprilie 1993; statut de funcționare, compus din 19 articole, publicat în revista *Arhivele Totalitarismului*, I, 1993, Nr. 1, p. 203-205. **Obiect de activitate:** culegerea, arhivarea, cercetarea și tipărirea documentelor referitoare la formele totalitarismului în România. **Zone de interes:** aspecte ale vieții sub regimul comunist, 1948 - 1989: structuri economice, probleme sociale, instituții, legislație, cultură, mentalități, limbaj, tehnici de represiune, forme de violență, viață cotidiană. Forme de totalitarism în timpul guvernării regelui Carol II (1930 - 1940), regimul legionar și al mareșalului Ion Antonescu (1941 - 1944). Partide, mișcări politice sau curente ideologice care au contestat regimul parlamentar în România interbelică. Raportări la fenomene similare din Europa: influențe, analogii, comportamente specifice.

Structuri (ori) compartimente: de cercetare și documentare. **Facilități:** 1). bibliotecă, respectiv, cărți și periodice; 2). manuscrise, corespondență, înregistrări audio-video, afișe, plus o bancă de date, care să permită încadrarea într'un sistem informațional la nivel internațional; arhivă de documente și audio-video, fototecă. **Strategii:** programe de cercetare interdisciplinară, manifestări științifice, schimburi internaționale, filme documentare, conferințe, expoziții, recuperarea fondurilor documentare de interes național din arhivele fostului bloc sovietic. **Publicații:** 1). revista *Arhivele Totalitarismului*; 2). colecții de documente și mărturii, de studii, bibliografii, memorii etc. **Finanțare:** activitatea desfășurată ca instituție autonomă de cercetare științifică, sub egida Academiei Române, prin bugetul acesteia și din donații. **Reprezentanțe:** filiale în țară și două externe, în Republica Moldova și în Germania. **Consiliul științific:** compus dintr'un președinte (Radu Ciuceanu), doi adjuncți, 13 membri și un secretar științific (O. Roske). Intenția finală constă ca prin INST să se creeze un muzeu documentar al holocaustului bolșevic din România.

MIRCEA CARDU

ELEVUL 329

Există în povestea vieții fiecăruia din noi anumite capitole, care ne marchează mai mult decât altele, mult mai extinse în timp și cu influențe care aparent ar trebui să fie mai importante, asupra întregului curs al acestei vieți.

În povestea vieții mele un astfel de capitol, care și-a lăsat cele mai adânci și frumoase urme în suflet, este cel scris cu litere nevăzute pe băncile roase de multe generații de elevi ai liceului *General Dragalina* din acest minunat orașel, mereu prezent în sufletul și mintea mea: Oravița.

Consider că modestele mele realizări profesionale, cu care mă mândresc oricât de modeste ar fi, pentru că sunt rezultatul exclusiv al muncii mele, fără contribuția vreunei pile atât la modă astăzi, aceste realizări deci, se datoresc în bună măsură educației profesionale și morale pe care am primit-o în liceu de a cărui aniversare a 120 de ani de existență ne bucurăm cu toții.

Subiectiv vorbind deci, pentru mine este o plăcere să-mi deapăn, de câte ori am ocazia, amintirile din cei mai frumoși ani ai vieții, anii petrecuți în liceu, iar din punct de vedere obiectiv cred că este interesant și pentru auditoriu sau cititori să cunoască de la unul care a petrecut vremurile de atunci, ca elev în liceul *General Dragalina*, una din cele mai frământate perioade din istoria acestuia, perioada încercării de refacere a vieții sociale și culturale din România, după pustiitorul al doilea război mondial și perioada imediat următoare, a schimbării structurale în învățământ legate de impunerea cu forța, de către istorie și de către destinul de multe ori vitreg al neamului nostru, a unui sistem care probabil se potrivea condițiilor din arii geografice vecine cu stepele Asiei, dar perturba mult procesul, aproape terminat, al racordării societății românești la cultura și civilizația Europei de Vest.

Evenimentele de la 23 August 1944, care au marcat o perioadă de 45 de ani destinul generației mele și a celor imediat dinainte și următoare, m'au găsit în vacanța de vară dintre clasele a III-a și a IV-a primare.

Clasa a IV-a am început-o cu întârziere din cauza urmărilor foarte proaspete ale frontului care trecuse peste Oravița prin confruntări între armata germană, în retragere și armatele sovietice care avea ca țel ocuparea Iugoslaviei de atunci. Lecțiile în acea clasă, ultima din școala primară, le-am început într-o formulă provizorie în ceea ce privește cadrele didactice, deoarece învățătorii titulari și mă refer la bărbaji, au fost fără excepție mobilizați pe front, de unde nu se întorseseră încă.

Intrucât la liceu se intra prin examen de admitere, în mod obișnuit la școala primară C. F. R. pe care am urmat-o, de clasa a IV-a se ocupa cel mai bun

învățător de la acea școală, care i-a fost și director, o perioadă de timp, domnul Anania. Nici dânsul nu a fost scutit de mobilizare în armată și așa se face că până târziu în primăvară, poate prin luna aprilie a anului 1945, nu am studiat materiile, în special matematica, cu seriozitatea pe care o cerea perspectiva examenului de admitere la liceul de băieți *General Dragalina*, liceul de fete *Regina Maria* sau *Școala de arte și meserii*, care existau pe atunci la Oravița.

Când a venit de pe front, bunul dar exigentul nostru învățător a constatat că suntem cu nivelul de cunoștințe, departe de ceea ce ar fi trebuit pentru a nu exista riscul ca prestigiul școlii să se deterioreze cu ocazia examenelor de admitere, la care o bună parte din absolvenții ei urmau să se prezinte.

Pentru a fi stimulați să recuperăm din materiile ce păreau definitiv compromise, în special matematica și limba română, domnul Anania ne dădea, aproape zilnic, extemporale, metodă care nu era curentă în școala primară.

Notările au început cu 1 (unu) și după zile și nopți de eforturi declanșante de șocul provocat de aceste note, căzute ca ploaia peste capetele noastre în mod neașteptat și neobișnuit, cotarea a urcat peste limita salvatorului 5 (cinci) și, pentru cei care s'au speriat mai tare printre care am fost și eu, în ultima parte a anului școlar notele dansau în ringul dintre 8 (opt) și 10 (zece).

Sunt sigur că dacă în vara anului 1945 s'ar fi dat examene de admitere pentru școlile următoare celei primare, amintite mai sus, absolvenții *Școlii primare C. F. R.* nu ar fi avut mari probleme pentru a-și vedea cu ochii visul de a învăța mai departe.

Perturbările pe care le-a provocat în societatea românească, războiul, în general și evenimentele de la 23 August 1944, în special, au făcut ca în anul 1945 să se poată face înscrieri la liceu fără examen de admitere și astfel în viața mea s'a deschis capitolul pe care, în ciuda greutăților din acele vremuri, l-aș numi *minunata viață de licean*.

În orice caz, exigența învățătorului Anania din ultima clasă a școlii primare a făcut ca materiile pe care le-am învățat cu sârg, determinat de aceasta, în special matematica și limba română, să mi se pară foarte ușoare în primele clase de liceu și urmare *reacției în lanț* care apare în asemenea ocazii, chiar până la absolvirea liceului. Desigur, la acest lucru au contribuit în mod hotărâtor excepționalii profesori pe care i-am avut la liceu, dar, ca o primă concluzie din această însiruire de amintiri, aș sublinia faptul că procesul de învățământ nu poate fi privit fragmentat și că fiecare perioadă din acest proces are o influență deosebit de importantă asupra celei următoare, modul cum el se desfășoară în școala primară având urmări pozitive sau negative, de multe ori până în perioada învățământului universitar. Iată-mă deci, în vara anului 1945, înscris în clasa I-a a liceului *General Dragalina*. Prima grijă a Tatălui* meu, care fusese la rândul lui elev la acest liceu și care era la fel de fericit ca și mine că am ajuns să am

calitatea de *„elev de liceu”* a fost să-mi cumpere chipiul kaki, care afișa, spre stăruința tuturor celor din jur, această calitate.

Întrucât locuiam în *Oravița română*, fiecare ieșire în *„oraș”* era considerată un eveniment, prilej pe care îl foloseam pentru a-mi purta chipiul cu o oarecare înfatuare. Orice înfatuare își are însă implicațiile ei neplăcute. În cazul meu purtarea chipiului înainte de începerea cursurilor la liceu m'a pus în încurcătura legată de faptul că nu cunoșteam nici un profesor și riscam să trec pe lângă vreunul fără să-l salut prin ridicarea chipiului, lucru care constituia o abatere de neiertat de la disciplina școlară. Pentru a evita acest risc am hotărât să salut toți pietonii pe lângă care treceam și care, prin ținută, puteau fi bănuși că sunt profesori și operația era destul de incomodă dat fiind că întâlneam destui de mulți astfel de pietoni pe distanța de 8-10 km pe care o aveam de străbătut la o asemenea escapadă. Am scăpat de această situație incomodă la scurt timp după ce au început cursurile, când prima grijă a fost să-i cunosc pe toți profesorii din liceu, atât pe cei pe care îi aveam la materiile predate în clasa I, cât și pe toți ceilalți. Mai mult, ne-am străduit să cunoaștem și profesorii, în majoritate profesoare, de la liceul de fete, precum și pe cei de la *Școala de arte și meserii*, pentru a ne pune la punct cu capitolul salutului acestora. Dacă se pare că insist prea mult asupra acestui subiect, vreau să spun că o fac pentru a sublinia importanța pe care o avea atunci respectul pe care trebuie să-l acorzi celor cărora le datorezi educația profesională și morală. Această respectare strictă a ierarhiilor, fără de care orice societate este sortită pieririi, se reflectă și în comportamentul față de elevii din clasele superioare, care în materie de salut se traduce prin onorarea acestora cu formula *„noroc”*, împrumutată poate din tradiționalul *„noroc bun”* practicat între minierii care din vremuri străvechi formau o bună parte din populația Oraviței și a zonelor din jur. Până la urmă, prin salutul pe care îl dai dovedești că îți respecți propria persoană, cel puțin la fel de mult cât pe cele cărora te adresezi.

În toamna anului 1945 am început cursurile clasei a I-a în clădirea Institutului *Notre Dame*, întrucât în clădirea liceului se desfășurau încă operațiuni de dezinfectare, ca urmare a faptului că, în timpul războiului, acolo a funcționat spitalul militar destinat pentru tratarea militarilor tuberculoși, care a fost evacuat din Botoșani.

Am primit numărul matricol 329 pe care l-am purtat, scris cu culoarea galbenă pe o bucată dreptunghiulară de stofă bleumarin, până la absolvirea liceului.

Am început cursurile liceului sub auspicii fericite, având parte de un corp profesoral de o calitate deosebită, fapt ce și-a pus amprenta asupra pregătirii noastre pe întreg parcursul primelor trei clase de liceu, cu atât mai mult cu cât mulți din ei ne-au fost profesori și în clasele următoare, unii chiar până la absolvirea liceului.

Nu-mi amintesc exact dacă ne-am mutat în clădirea liceului la sfârșitul anului 1945 sau în primăvara anului următor, dar am document *„negru pe alb”* că

* Cuvintele Mamă și Tată le voi scrie întotdeauna cu majuscule pentru că așa cum Dumnezeu este unic pentru Univers, părinții sunt unici pentru fiecare din noi.

la 15 Mai 1946 eram mutați în această clădire, deoarece această dată figurează pe verso-ul fotografiei pe care o păstrez, ca fiind făcută împreună cu toți colegii din clasa I-a însoțită de profesorii Ion Carabeu și Romulus Pupu. Fotografia este făcută în curtea liceului.

În cele ce urmează nu voi menționa profesorii sau colegii care au trecut în cealaltă lume, pentru că ei sunt atât de vii în sufletul meu încât clipa, în raport cu veșnicia, în care nu mai suntem împreună în aceeași lume nu mai are importanță. I-am respectat și iubit așa de mult pe toți încât aștept cu bucurie ca, după ce se consumă această clipă, cât o clipire de pleoape, să-i reîntâlnesc, poate la fel de tineri cum eram în timpul perioadei când eram elev de liceu.

Îi aveam deci profesori în clasa I-a pe Mihai Drugărin la matematică (i-a fost profesor și Tatei), pe Ion Carabeu la limba română, Gheorghe Raia la fizică și chimie, Ion Buzea la istorie, Vasile Ghibeada la geografie, Romulus Pupu la limba franceză, Ilie Rusmir la științe naturale, Nicolae Sasu la muzică, Cornel Țăranu la religie și alții.

Aceiași profesori i-am avut și în clasa a II-a, și, cu unele schimbări, de asemenea în clasa a III-a.

Pentru a descrie întreaga viață de elev, tot ce mi-a rămas în memorie din acea perioadă, amintiri însoțite de un gust dulce de miere și de un parfum suav de tei și trandafiri, ar trebui să desfășor un roman destul de voluminos, așa că în rândurile ce urmează voi spicui în primul rând câteva din petele de lumină rămase în sufletul meu de atunci, lumină care de multe ori a avut darul să estompeze umbrele care mi-au apărut în viață.

Lecțiile de matematică în acei primi ani din liceu nu au fost lecții de matematică clasică ci de filosofie matematică, în cadrul căror marele pedagog și părinte al elevilor care a fost profesorul Mihai Drugărin, director al liceului o bună perioadă de timp, a dezvoltat în spatele formelor reci ale cifrelor și simbolurilor matematice folosite numai ca elemente lipsite de suflet ale operațiilor matematice, ne-a dezvelit deci căldura acestora care apare atunci când ele sunt folosite în contextul unor aplicații practice în domenii începând cu statistica și terminând cu astrologia sau geometria piramidelor egiptene.

În paranteză menționez că profesorul Mihai Drugărin l-a avut elev și pe Tatăl meu. Printre lucrurile de suflet pe care le păstrez cu sfințenie de la părinții mei se găsește și o fotografie a elevilor clasei a VI-a a liceului General Dragalina datată din 7 Mai 1924, clasă din care făcea parte și Tata. În mijlocul elevilor este așezat un profesor care, dacă îmi amintesc bine din cele spuse de Tata, era și dirigintele clasei respective, profesorul Carol Tarnoi.

Din primele clase de liceu am îndrăgit nespuse de mult matematica și de asemenea fizica, așa cum voi arăta în continuare încât mi le-am însușit cu multă pasiune și acest lucru m'a marcat sub aspect profesional, aceste două materii constituind, așa cum se știe, coloanele edificiului învățământului politehnic pe care l-am urmat după absolvirea liceului.

Așa ca și matematica, fizica ne-a fost predată într-o formă deosebit de atractivă; deasemenea chimia. Făceam lecțiile la aceste materii într'un laborator bine amenajat, în amfiteatru și bine dotat. Tot ceea ce ni se explica în mod teoretic era însoțit de experiențe demonstrative pe care nu le-am uitat niciodată. Acest lucru a stărnit în noi pasiuni care au făcut ca încă din primele clase de liceu să avem chiar acasă preocupări în domeniile respective, iar în relațiile noastre de prietenie sau în cele colegiale aceste lucruri să-și găsească o pondere importantă. Astfel, îmi amintesc că aveam în grădină un pluviometru confecționat pe baza unor schițe discutate la cercul de fizică pe care îl frecventam. Comparam, în cadrul acestui cerc, citirile pe care le făceam cu multă conștiinciozitate în timp de ploaie cu citirile făcute de alți membri ai cercului și cu cele de la stația meteorologică situată lângă liceu. În acest fel am tras, din proprie experiență, concluzia că în zonele mai apropiate de pădure, cum ar fi Forvizul precipitațiile sunt mai abundente decât în Oravița română, mai apropiată de câmpia care se deschide spre Greoni și Grădinari. Într-o mică încăpere de acasă, cu rol de cămară, pe care am convins-o pe Mama să mi-o elibereze, ea reorganizându-și astfel întreaga gospodărie, mi-am instalat un laborator chimic. Toate micile mele economii erau folosite pentru dotarea acestui laborator cu ustensile speciale de la magazinul de sticlărie Serb și pentru aprovizionarea lui cu substanțe chimice de la farmaciile Knoblauch și Gross.

Pe cei care ne arătam foarte interesați de anumite materii în timpul lecțiilor sau la cercurile de specialități (matematică, fizică, literatură,) profesorii ne ajutau să ne însușim cât mai multe cunoștințe în domeniile respective. Astfel, ne împrumutau cărți sau reviste din bibliotecile proprii, sau ne recomandau literatura de specialitate care se găsea în biblioteca liceului. Îmi amintesc că neuitatul nostru profesor de fizică Gheorghe Raia îmi împrumuta cu regularitate numerele revistei *"Science et vie"* la care era abonat, iar eu nu aveam posibilitatea să fac același lucru, după ce mă abonasem la *"Ziarul științelor și călătoriilor"* și *"Gazeta matematică"*, din care treceam ca prin moară rezolvarea tuturor problemelor accesibile la nivelul clasei în care mă găseam.

Devorând filele acestor reviste și cărți mi-am satisfăcut din plin curiozitatea, extrem de exacerbată la acea vârstă, privind lucrurile noi care au marcat începutul epocii de impetuoasă dezvoltare tehnică ce a urmat. În acest fel m'am introdus în lumea miraculoasă a energiei atomice, începând, din păcate, cu aplicarea ei în scopuri distructive și terminând cu propulsia nucleară a submarinelor, în secretele pasionant de dezlegat ale tehnicii rachetelor și ale aerodinamicii avioanelor supersonice și multe altele.

Nu mai vorbesc că citind *"Science et vie"* și cu ajutorul dicționarului bineînțeles, am putut să-mi perfecționez limba franceză pe care am făcut-o cu alți doi minunați profesori - la început Romulus Pupu și în ultimele clase Elena Raia - astfel, încât, mult mai târziu, când am fost pus în situația să conduc în Franța unele tratative tehnice, foarte importante nu am avut nici un fel de complexe nici din punctul de vedere al limbii vorbite la ea acasă.

Metoda însoțirii lecțiilor teoretice de demonstrații practice era aplicată și la Științe Naturale; și în acest domeniu liceul dispunea de un muzeu foarte bine dotat, în special la capitolul *zoologie*.

În același corp de clădiri în care se găseau facilitățile pentru studiul științelor exacte, laboratorul de fizică și chimie și muzeul de științe naturale, se găsea și locașul destinat hranei spirituale a elevilor - capela, în care profesorul de religie și istorie Cornel Țăranu, oficia slujba religioasă duminicile și la sărbători. Tot aici, înainte de vacanța de Paști, după postul de rigoare, ne purificam creștinește prin spovedania tradițională.

Profesorul Ioan Buzea știa să ne prezinte istoria ca pe o poveste atractivă, dar știa să spună o poveste deosebit de serioasă. Știa să ne amestece pe noi elevii printre personajele acestei povești încât mult timp nu uitam datele legate de aceste personaje și datorită faptului că ne simțeam într'un fel antrenați în desfășurarea evenimentelor din istorie.

Astfel, eu eram Crum, primul din seria de voievozi care au întemeiat vechiul stat bulgar: Crum, Boris, Simeon și Samuil.

Colegul meu Tilca era Timur Lenk, faimosul conducător al mongolilor, care prin bătălia de la Angora din 20 Iulie 1402 a pus capăt avântului ce părea de nestăvilit al nu mai puțin faimosului Baiazid, care ne este așa de cunoscut din gloriosul capitol de istorie a românilor din timpul lui Mircea cel Bătrân. Să nu mai vorbim de colegul meu Ion Basarabă, la care nu era necesară găsirea unei apropieri cu un nume cu rezonanțe istorice, pentru că însăși numele lui era cel al cunoscuților Basarabi.

La geografie, exigența profesorului Vasile Ghibedea ne-a adus în situația că, în partea a doua a anului școlar, găseam cu destulă exactitate zona dorită de pe hartă, fiind așezați cu spatele către aceasta. Profesorul Ghibedea mai constituia pentru noi și un strălucit exemplu de punctualitate, mod elegant de adresare și ținută vestimentară impecabilă, începând cu ireproșabila dungă la pantaloni și lustrul fără cusur al pantofilor și terminând cu asortarea cravatei cu costumul de haine și simetria ei perfectă în raport cu gulerul cămășii.

În acei ani de început, ca și mai târziu până la absolvire, corul liceului, sub bagheta iubitelui nostru profesor de muzică Nicolae Sasu, avea o activitate cu care Liceul General Dragalina, pe bună dreptate - s'a mândrit. Această activitate artistică se înscria de altfel în mod organic în tradiția recunoscută a corurilor orăvițene legate și de alte cunoscute nume de dirijori ca Nicolae Lighezan, Vasile Vărădeanu și alții.

Cu mare nerăbdare erau așteptate atât de către noi elevii cât și de către toți orăvițenii spectacolele artistice date de echipele de colindători și *Irozi* pe scena faimosului teatru orăvițean, în preajma sărbătorii Crăciunului, sub îndrumarea competentă și plină de pasiune a profesorului Sasu.

Elevi din toate clasele participau încă din toamnă la pregătirea acestor spectacole, fie distribuiți în rolurile părții teatrale a lor, fie și numai în calitate de coriști.

Prin aceste spectacole liceul a contribuit la păstrarea și promovarea tradiției românești, dovedind și în acest fel că își exercită cu seriozitate funcția de factor cultural în județul Caraș a cărui capitală încă era, în acea perioadă, Oravița.

Pentru a ne da seama de progresul tehnic înregistrat în timpul vieții noastre vreau să menționez, cu titlu anecdotic, un fapt petrecut spre sfârșitul clasei a I-a. Din discuții am descoperit că unul dintre colegii noștri, originar dintr-o comună de altfel foarte civilizată din lunca de jos a Carașului, nu a văzut în viața lui un tren în realitate, ci numai în fotografii.

Noi, orăvițenii care locuim aproape de gară și care, de când am deschis ochii spre lume, ne jucam prin garniturile de tren garate între două curse, am organizat o adevărată expediție pentru a-i explica acestui coleg al nostru tainele acestui mijloc de transport, care până acum a evoluat atât de mult, încât, în unele locuri (de exemplu în SUA), aproape că a căzut în desuetitudine.

Îmi amintesc că colegul meu, acum profesor, a fost foarte impresionat atunci de ceea ce a văzut.

În clasa a II-a am fost subiectul unei întâmplări care mi-a impus concluzia, aparent paradoxală, că în viața de elev nu este bine să ai noroc respectiv *baftă*, în jargonul uzitat pe culoarele școlilor.

În general, îmi pregăteam cu conștiinciozitate lecțiile, dar la un moment dat, dedicând mai mult timp unor preocupări mai puțin legate de școală - cred că săniiș, pentru că era iarna - nu mi-am învățat lecția *Hermelina*, la zoologie pentru ziua următoare. M-am bazat pe *baftă* de care nu mi-a fost dat să am parte, întrucât a doua zi am fost scos la răspuns de profesorul Ilie Rusmir, în ciuda tuturor calculelor făcute după niște reguli numai de elevi știute, din care rezulta că eu trebuia să nu intru prea curând la moara *ascultatului* (*fraților, astăzi sigur nu mă ascultă!*).

Am îndrugat eu niște lucruri știute de toată lumea cu privire la mimetismul exemplar al hermelinei, dar mai mult nimic... Am încasat prima notă de 4 (patru) de când eram în liceu, dată cu atât mai apăsător cu cât Ilie Rusmir îi fusese profesor și Tatei, care a fost un elev foarte bun și pretențiile față de mine erau, în consecință, mai mari.

De atunci m'am hotărât să nu mă mai bazez pe *baftă* și să-mi pregătesc lecțiile în proporție de 100%. Și zău că nu mi-a prins rău această concluzie, în virtutea căreia mi-am modelat toată atitudinea față de *carte* până la absolvirea liceului și, în continuare, până la absolvirea facultății.

Acțiunile impropriu numite *extrașcolare* pentru că nu erau cuprinse în programa analitică a școlii, erau organizate în mod sistematic prin grija corpului profesoral și aveau un rol cu totul aparte în formarea culturii generale și în continuare a unui profil moral sănătos al elevilor. Mă refer la cercurile de studii organizate pe specialități, amintite mai înainte, la activitatea artistică și la cea sportivă, la organizarea de excursii în împrejurări pentru elevi împreună cu profesori și altele. Iată, de exemplu, o fotografie din 11 Iunie 1948 îmi stărnește amintiri dragi despre o excursie organizată de liceul de băieți General Dragalina

și liceul de fete "Regina Maria" cu un grup de elevi și eleve din ambele licee, însoțiți de profesori din ambele școli, pe traseul Anina-lacurile Buhui și Mărghițaș - peșterile Comarnic și Popovăț-Vila Claus-Reșița. În fotografie mă găsesc într'un grup de 13 colegi din clasa a III-a așezați în fața căminului de ucenici al școlii profesionale miniere din Anina, unde am fost cazați într'o noapte. În seara respectivă am mâncat la cantina acestei școli cea mai bună ciorbă de cartofi din viața mea, iar într'una din zilele următoare am mâncat cea mai bună mâncare din viața mea: o ciorbă de miel preparată "la cazan" de Nanu Fira, absolvent și el al liceului "General Dragalina", fiul cunoscutului medic Fira.

Am servit această ciorbă într'o poiană plină de "verde crud" din preajma cantonului silvic situat în apropierea peșterii Comarnic.

Atmosfera mirifică în care a fost organizată această masă câmpenească nu ne putea transpune decât în cadrele baladei "Miorița" pe care tocmai o analizam cu sârg până în cele mai subtile fioruri pământești și transcendente ale ei, sub îndrumarea competentă a poetului, romancierului și dascălului pe care îl aveam atunci la limba română, Mihai Novac. El ne-a tratat ca pe copiii și frații lui, cu dragostea nețărmurită și respectul pe care îl purta generației tinere din care mereu se considera că face parte, indiferent de vârstă și despre care a scris cu atâta sensibilitate în poeziile sale:

*Tinerete, tinerete,
Crâng în floare, joc de vreri,
An din patru primăveri...*

Profesorul Mihai Novac, prin exemplul propriei producții literare și prin modul atractiv în care ne-a predat literatura, ne-a insuflat plăcerea de a scrie și această artă ne-a împătimit pe mulți care, chiar dacă soarta a făcut să nu ajungem literați o practicăm, ca amatori, adesea.

Dar, cu toate că am avut mereu profesori foarte buni la limba română, vreau să subliniez un lucru, poate interesant, și util pentru actualele generații de elevi și anume faptul că de multe ori anumite părți uneori esențiale din diverse materii predate în școală le înveți mai bine de la colegi decât de la profesori; poate și pentru faptul că pe un coleg nu te jenezi să-l întrebi uneori lucruri simple pe care însă nu le înțelegi, așa cum se întâmplă în relațiile cu profesorii. Așa s'au petrecut lucrurile cu mine, cu ortografia pe care am învățat-o, îmi place să cred că foarte bine, în clasa a III-a de liceu, de la colegul meu de bancă Ion Căldăraru, ajuns la Oravița cu marele grup de frați basarabeni care s'au refugiat în anul 1944 din acel teritoriu atât de încercat de-a lungul istoriei poporului nostru. Cred că acest coleg al meu cunoștea atât de bine gramatica și ortografia limbii române și din familie - avea poate unul sau ambii părinți învățători - nu mai îmi amintesc precis - dar acum îmi dau seama că și prin această atitudine față de limba maternă acești minunați oameni vroiau să demonstreze apartenența lor de netăgăduit de poporul român.

Aș fi bucuros dacă aș afla că vreodată colegi de-ai mei au învățat de la mine anumite lucruri la matematică sau la fizică materii pe care le studiam cu multă pasiune.

În clasa a III-a și încă în două clase după aceea, am continuat să învăț la matematică atât din pasiune cât ca urmare a teroarei pe care o introduse la predarea acestei materii profesorul Meliton Pascaru, teroare care a avut și consecințe tragice, dar în orice caz în aceea ce mă privește matematica învățată în acea perioadă, complementar celor însușite de la profesorul Mihai Drugărin, a fost de o asemenea calitate încât pentru mine această materie nu a mai ridicat nici cea mai mică dificultate până la absolvirea Institutului Politehnic.

La 3 August 1948 a fost efectuată reforma învățământului, de tristă (amintire) faimă, în urma căreia s'a redus numărul de ani de învățământ secundar, întâi la 7 ani și după aceea la 6 ani, școala a fost laicizată și politizată, au fost introduse pentru studiu materii noi ca limba rusă sau geografia URSS, ce decurgeau din starea de aservire totală, în acea perioadă, a țării noastre Uniunii Sovietice, au fuzionat liceele pentru fete cu cele pentru băieți în licee mixte, etc.

Schimbarea duratei studiilor liceale de la 8 ani la 7 ani a determinat instituirea unui examen de admitere în "cursul superior" pentru absolvenții claselor 3 și 4 din liceele și gimnaziile organizate până atunci conform vechiului sistem. Dat fiind numărul mare de absolvenți ai acestor clase de la "Liceul General Dragalina", "Liceul Regina Maria" și "Gimnaziul din Bozovici", clasa a VIII-a în care am intrat în urma examenului de admitere a fost organizată în două clase paralele: A și B. Eu am fost repartizat în clasa B.

Denumirea liceului s'a schimbat în "Liceul Teoretic Mixt".

Toate aceste schimbări organizatorice vizau transformarea radicală a gândirii noastre, a elevilor de atunci, astfel încât noii cetățeni maturi care urma să devenim să fie pregătiți pentru a înfăptui fără nici o împotrivire politica de desnaționalizare și de depersonalizare pe care o promovau cercurile conducătoare de atunci ale țării. Pentru aceasta era nevoie de aservirea corpului profesoral ideilor nefaste eminate din această politică. Acest lucru nu s'a întâmplat însă nici la Oravița și nici în celelalte școli din țară, poate cu unele excepții nesemnificative. Cred că a fost un fenomen care ar trebui luat în mod serios în considerație atunci când se caută explicația "miracolului" păstrării ființei noastre naționale și în perioada atât de recentă din istoria noastră, în ciuda tuturor vicisitudinilor care au rezultat în bună măsură din jocul "de-a istoria" ce face deliciul marilor puteri ale lumii.

Astfel, geografia URSS a fost predată de excelenta profesoară Blanca Corcan ca o geografie a părții din Eurasia cuprinsă în granițele de atunci ale Uniunii Sovietice, insistând asupra caracterului obiectiv - geografic al problemei și neglijând aproape complet, cu bună știință, accentele de propagandă la adresa realizărilor sistemului politic, care a transformat natura, ce abundau în manualul pentru care s'au găsit mijloace să fie tipărit cu maximă promptitudine.

Deasemenea, limba rusă ne-a fost predată de către profesorul Romulus Pupu ca pe o materie din care, dacă tot îți este impusă, poți să te alegi și cu ceva util, dar părțile din manual în care era preamărit *Stalin - geniul conducător al popoarelor* sau în care era descrisă *viața minunată din colhozurile sovietice*, erau fie foarte superficial parcurse, fie tratate cu ironie disimulată, înțeleasă de noi toți în mod tacit.

Și la alte materii, de fapt aproape la toate în cadrul cărora savanții ruși și mai ales cei sovietici deveniseră unicii descoperitori și inventatori din istoria științei, se stabilise între noi și profesori o convenție aproape conspirativă potrivit căreia și unii și alții simulam că suntem convinși de cele ce scria în manuale, dar se găsea întotdeauna prilejul să se amintească și de Marconi când se vorbea de Popov, declarat ca inventator al transmisiilor prin unde radio, sau și de Stephenson, când Polzunow era prezentat ca inventator al locomotivei cu aburi.

Pentru a ne exersa în vederea interpretării rolurilor fiecăruia din noi în teatrul pe care aproape cu toții l-am jucat mai târziu timp de zeci de ani (să ne înclinăm frunțile în fața martirilor care n'au vrut să-l joace!), s'a găsit soluția ca, de multe ori, evocarea numelor adevăraților descoperitori sau inventatori să se facă măcar sub forma, încărcată deasemenea de conspirație: *Imperialiștii susțin că descoperitorul fenomenului X a fost francezul Y, dar adevăratul descoperitor al acestui fenomen a fost savantul rus.....* Cu toții am început să învățăm una să gândim și altceva să vorbim.

Încă de pe atunci au intrat în antologia umoristică a tinereții noastre seria de bancuri brodate pe marginea *legendei* savantului-sovhoznic Micușin, între care cel privitor la încrucișarea biologică a pepenului cu purecele, din care a rezultat un pepene ce avea proprietatea că, în momentul când îl tăiai, îți săreau de la sine toți sămburii, sau cel care scotea în evidență avantajul *încrucișării* porcului cu omida pentru a se obține porci care să aducă în colhozuri un număr cât mai mare de șunci.

Toate aceste glume la adresa unui sistem politic, care a ridicat minciuna la rang de precept magistral, erau între noi colegii, dar și împreună cu unii dintre profesorii noștri, între care, în primul rând, cu acela care din clasa a IX-a devenise și diriginte al nostru, profesorul de limba română Constantin Camenic. Prin profesionalismul său, prin sentimentalismul deosebit de sorginte moldovenească, prin corectitudinea sa exemplară pe toate planurile, prin sensibilitatea sufletească deosebită care îl caracterizează, profesorul Constantin Camenic s'a constituit ca una din figurile cele mai luminoase din viața noastră de elevi.

Acest minunat om, care ne-a fost fiecăruia din noi, în funcție de împrejurări, tată, frate, prieten, coleg sau profesor, a știut să ne facă să înțelegem că succesul fiecăruia din noi în viață depinde, pe lângă munca pe care o depunem pe tărâm profesional, în primul rând, de cât de serioși și buni reușim să fim.

El a avut tăria de caracter ca, atunci când în mod oficial se făceau toate eforturile ca stele de primă mărime în literatura română să devină *poeți proletari*

A. Toma și Theodor Neculuță, să ne vorbească, cu lacrimi în ochi așa cum se cuvine fiecărui român, de marele Eminescu; aceasta în ciuda faptului că în acea perioadă - este adevărat, pentru scurt timp - Omul și opera Eminescu au fost *deportate* din programa analitică pentru predarea *Limbii române* în liceu. Ne este acum atât de rușine de această crimă încât nici nu se mai vorbește despre ea.

L-am iubit și îl iubim cu toții, cei care l-am avut profesor și mai ales diriginte pe Constantin Camenic, încât imaginile de *tandrețe* sufletească între noi și el ne-au rămas în minte în galeria celor mai dragi tablouri din viața de elev. Între ele, sărbătorim aniversarea zilei onomastice, în fiecare an în ziua de 21 Mai, sărbătoarea sfinților împărați Constantin și Elena. În această zi, elevii ambelor clase, A și B, ale seriei noastre ne strângem în grădina casei părinților mei, de unde, încărcăți cu flori, mergeam pentru a-l felicita pe iubitul nostru profesor, cântându-i și nostalgicele *Pe lângă plopul fără soț* și, *Mi-e dor de munți, de Caraimanul*, care ne storceau lacrimi tuturor; nici el nu le putea ascunde până la sfârșit după perdeaua privirii pierdute în căutarea locurilor de vis ale Moldovei natale.

Revin puțin la ceva ce s'a întâmplat la trecerea de la clasa a VIII-a în clasa a IX-a de liceu, întâmplare din care am tras unele concluzii poate utile și pentru generațiile actuale de elevi. Între elevii lăsați corigenți la matematică la sfârșitul clasei a VIII-a de către foarte exigentul profesor de care am amintit, Meliton Pascaru, erau și doi colegi care stăteau împreună în gazdă undeva în apropierea arenei sportive *Maier*. Întrucât era mare pericol de repetenție, colegii mei s'au hotărât să se ia la trântă cu balaurul și nu au mai plecat în vacanță la casele lor din Broșteni și, cred că, Petrila, ci au rămas la Oravița sacrificându-și toată vacanța mare din acel an pentru a face exerciții la matematică. La început le-a fost greu să le rezolve și numai pe cele din manual, dar printr'un efort de voință și prin asiduă perseverență, înaintea examenului de corigență, care devenise o formalitate, ajunseseră să rezolve, fără dificultăți, toate problemele din *Gazeta matematică* destinată elevilor cu rezultate de primă mărime la această materie.

Cei doi colegi ai mei s'au înscris, în continuare, în plutonul fruntaș al matematicienilor clasei, ba chiar ai liceului, ajungând să fie considerați deosebit de talentați în acest domeniu. Unul din ei a ajuns reputat inginer chimist la o fabrică din Timișoara, iar celălalt, inginer constructor, cadru didactic la început la Politehnica din Timișoara și, mai târziu, la o Universitate tehnică din Germania.

Astfel, am ajuns pe cale practică la concluzia pe care, mai târziu, am găsit-o teoretizată în opera unui mare gânditor, potrivit căreia creația unui talent cuprinde în ea numai în proporție de 10% *inspirație*, restul de 90% fiind *transpirație*.

Nu vreau să spun că viața noastră în acel timp s'a rezumat numai la studiul materiilor din școală sau la alte activități legate strict de școală, aruncând în Gheena refulărilor toate pornirile normale acelei vârste: setea de distracție, zborul spre înalțimi a idealurilor, dragostea...

Pentru a nu altera parfumul simțămintelor de atunci redau mai jos un fragment din cele scrise în jurnalul meu în primăvara anului 1950 (eram în clasa a IX-a):

De Rusalii, Străin Balmez ne-a invitat pe mai mulți colegi și colege acasă la el la Ciclova, pentru a ne prinde cu toții în hora de lumină și vis ce se incinsese peste întreaga fire.

Am plecat cu toții după terminarea orelor la școală și în scurt timp am ajuns acasă la Străin, pe cărarea pe care zilnic o băteau elevii de liceu care erau din Ciclova.

Părinții lui Străin avuseseră cu ani în urmă un birt și sala mare, care acum era nefolosită, a fost pusă la dispoziția grupului nostru care scosese la lumină, prin veselia lui, ecourile ascunse prin unghere ale trecutelor petreceri ce se țineau lanț la birtul lui Balmez, în iureșul de corzi ale orchestrei condusă de renumiții frați Bărcă.

Masa mare din fostul birt era încărcată cu fripturi de miel, ouă roșii, brânză, pâine coaptă în țest, toate pregătite de mama lui Străin și vin roșu de la Potoc.

Ne-am simțit cu toții nespuse de bine, ne-am amintit o seamă de întâmplări hazlii din școală și i-am imitat pe rând pe profesori, fapt ce a amplificat uneori veselia până la lacrimi, stare care ridică întrebarea dacă nu cumva marile bucurii și marile necazuri se înscriu, în sensuri opuse, pe un cerc ce se închide...

Cei strănși în casa lui Străin formau nucleul corului liceului, așa că dată fiind și contribuția vinului de Potoc, a fost dat un adevărat concert, cântându-se pe mai multe voci de la romanțe și doine până la tangourile cele mai moderne.

Mama lui Străin stătea în semiîntinericul unei camere alăturate și admira, prin ușa întredeschisă, torentul de veselie și tinerețe ce spumega sub lumina palidă a lămpii atârnată la mijlocul tavanului birtului în care gălăgia și cântecele apuseră de mult. Văzându-l pe Străin mai vesel ca oricând și amintindu-și poate de clipe aidoma din tinerețea ei, plângea înfundat ștergându-și, din când în când, lacrimile cu colțul șorțului, părtaş la prepararea tuturor bunătăților care nu se mai terminau...

Tot cam de pe atunci stă cuminte în jurnalul meu o încercare de poezie, stângace din punct de vedere literar, dar sinceră oglindire a sentimentelor mele, învăluite în bogate veșminte de pesimism, așa cum se întâmplă de obicei cu dragostea, cel puțin în mod periodic. Iat-o:

*Cireșul nostru s'a deschis,
Bucet de flori, buchet de vis,
Ce toarnă valuri de parfum
Peste micuțul paradis
Ce-a fost al nost'
Dar când și cum?
Nu știu. Văd doar în fața mea*

*Flori roz și albe ca de nea
Ce-ți cad în buclele de soare
Ai fost? Vei fi iubita mea?
Nu știu. Așa e sufletul când moare.
... Și verdele ce îl admir
E-n ochii tăi, plăcut zefir
Ce-mi scaldă fruntea ca de jar,
Sau e otrava din potir?
Nu știu. Mi-e sufletul amar...*

...Și tot într-o zi de Rusalii, un an mai târziu, mai bine zis în noaptea de revărsare a Rusaliilor către dimineața zilei de luni 18 Iunie 1951, s'a săvârșit una din cele mai mari nedreptăți la care am asistat neputincioși și înmărmuriți de groază: deportarea a sute, poate mii de familii de țărani și intelectuali din zona de graniță a Oraviței pentru motivul că erau catalogați drept "chiaburi", pentru că ei sau părinții lor erau acuzați că au avut o activitate politică în fostele (pentru că atunci nu mai existau) "partide burgheze", sau erau refugiați din Basarabia, ceea ce a demonstrat că aceștia nu agreau regimul sovietic din imperiul stalinist de tristă faimă. Era o deportare spre locuri pe care nimeni nu le știa și tocmai acest lucru ne făcea pe toți să fim aproape siguri că va fi în Siberia, cuvânt a cărui simplă exprimare te făcea să te înfiori de groază.

În dimineața acelei zile, a cărei amintire mi-a cutremurat adâncurile sufletului în toți anii care au urmat, când ne-am trezit din somn, liniștea obișnuită a pașnicei noastre urbe, străjuită în mod obișnuit în acele zile de candelile parfumate ale florilor de salcâm și de ultimele străluciri ale Luceafărului de dimineață, a fost rănită de prezența uniformelor kaki ale soldaților care au fost postați din timpul nopții în fața caselor celor care erau condamnați în masă la deportarea pentru nimic...

Fiecare familie peste care s'a abătut acest destin nemilos, avea "rezervat" câte un vagon de tipul "pentru vite" în care trebuiau să încape toți membrii familiei care trebuiau luați în mod obligatoriu, precum și bunurile pe care acei oameni, tratați ca niște animale, le considerau de trebuință în exilul lor: alimente, haine, animale de tracțiune sau altele din gospodărie: vaci, oi, capre, păsări. În fiecare vagon se îmbarca și câte un soldat cu rol de gardian pentru deținuții fără vină.

Așa au fost tratați și toți colegii noștri basarabeni, precum și profesorul nostru Gheorghe Raia, împreună cu soția, profesoara noastră de limba franceză Elena Raia.

La acea vârstă, când încă credeam că asemenea lucruri nu se pot petrece într-o lume civilizată, decepția ne-a fost adâncă și durerea sufletească deosebit de acută în raport cu modul cum au fost tratați de către semenii lor acești oameni, unii din ei colegi sau profesori de-ai noștri. Dar cel mai mult ne-a îndurerat, cel puțin mie mi-a lăsat un gust amar pentru toată viața, faptul că printre cei conduși

atunci sub umbra baionetelor la trenul care semăna foarte mult cu cele despre care se vorbește în mărturiile scrise sau filmate cu privire la Auschwitz, era și colega noastră Norica Alexandru.

Norica era basarabeană, orfană de ambii părinți și înfiată de mătușa și unchiul ei. Aceștia din urmă nu se găseau acasă în acea noapte și toată familia se compunea, pentru cei care au reputat această *victorie eroică asupra dușmanilor poporului*, numai din biata noastră colegă. În disperarea ei nu a reușit să-și ia, pentru a o însoți în surghiun, decât două perne, o plapumă și câteva cărți. Câțiva colegi am ajutat-o să se îmbarce în vagonul care i-a fost destinat, împreună cu soldatul care trebuia să o escorteze, lăsându-ne fixată în creier și suflet, pentru totdeauna, imaginea unuia din cele mai reprezentative acte de care era în stare un sistem politic, care în istorie s'a dovedit că nu poate dura mai mult decât o singură sinistrală bătăie de aripi a unui diavol în căderea lui, sub blestem, spre talpa iadului.

N'am mai aflat, după aceea, nimic despre colega noastră Norica Alexandru, ca și despre toți ceilalți basarabeni care au fost *dislocați* * în Bărăgan, dar aș dori din suflet să aflu că ei, dar mai ales ea, au reușit să treacă cu bine dincolo de această Golgotă, care le-a fost impusă și care nici până azi nu le-a adus nici măcar o fărâșă de glorie care ar merita să-i aureoleze, întreagă, pe toți, pentru martirajul lor.

Cei care eram hotărâți să ne continuăm studiile după absolvirea liceului ne fixaserăm definitiv opțiunile după terminarea clasei a IX-a, astfel încât în ultimele două clase de liceu, inclusiv în vacanțele respective, ne-am pregătit în mod suplimentar, în mod intens, la materiile care știam că sunt cuprinse în programele examenelor de admitere la facultățile în cauză. Nici nu se puneau problema, pe vremea aceea, să fim meditați pe cheltuiala părinților, mijloacele materiale de care aceștia dispuneau fiind, în marea majoritate, la limita care permitea un trai modest.

A trebuit să depunem un efort de voință deosebit pentru a ne împărți în mod rațional viața între aceste exigențe autoimpuse și alte chemări inerente vârstei pe care o traversam.

Am ajuns atunci la concluzia că cei care vor să *facă școală* trebuie să fie mai disponibili la verbul *a voi* decât la *a putea*. *Zic a voi* și nu *a vrea* deoarece de la *a voi* derivă *voință*, iar din *a vrea* derivă *vrere*, *dorință*. Școala se face punându-ți în joc voința și nu vrerea, dorința. Voință cu *vreu* și nu *vrere* cu *aș dori*.

În acest demers al nostru în vederea intrării la facultate am fost ajutați de profesorii noștri care, în cercurile de specialitate, dezbăteau cu noi subiecte care intrau în mod curent în tematica examenelor de admitere în facultăți.

Grija pentru succesul nostru viitor la facultate se manifesta și la materiile care nu intrau în programele examenelor de admitere. Astfel, în clasa a XI-a

* Perfida invenție lingvistică menită să disimuleze caracterul acțiunii care era, în fond, o deportare în toată puterea cuvântului.

profesorul de desen Mihalache Toma ne-a introdus în desenul tehnic, lucru care ne-a folosit foarte mult celor care am urmat cursurile Politehnicii.

Îmi amintesc, cu foarte multă duioșie, de un lucru care se întâmpla aproape în fiecare sâmbătă. Bunica mea dinspre tată venea din Agadici, satul ei de baștină, sâmbătă, pentru cumpărături la Oravița. Intrucât se grăbea să ajungă până seara din nou acasă, mergând pe jos bineînțeles, nu putea să aștepte până mă întorceam de la școală acasă și venea să mă vadă la liceu, într-una din pauze. Cu această ocazie îmi aducea de fiecare dată câte un fișic cu *boboașă* de la cunoscuta prăvălie a lui Sima.

În primele clase de liceu acest lucru îmi făcea mare bucurie, dar în ultimele clase am început să am un sentiment de jenă față de colegii care asistau la scena întâlnirii și primirii bomboanelor de la *maică* mea de la Agadici, scenă care credeam eu că nu mai corespunde cu poziția mea de *elev în clasele superioare*. Ce n-aș da acum, ca la poziția socială și vârsta pe care le am, să pot să îngenunchez la picioarele bunicilor mei pentru a le săruta poalele albe, în văzul tuturor, întru recunoștință pentru tot ce au făcut pentru mine...

În ciuda vicisitudinilor de ordin material și moral pe care le-au suportat părinții noștri în acea perioadă a ultimelor clase de liceu, tinerețea noastră își cerea drepturile și găseam timp ca, pe lângă activitatea școlară, zic eu suficient de serioasă, să ne distrăm organizând adesea reuniuni de cântece și veselie în cadrul unui grup de colegi - prieteni. În majoritatea cazurilor aceste întruniri se făceau în casa, întotdeauna primitoare, a părinților bunului meu prieten, doctorul Gogu (Gheorghe) Iana.

Întru cinstirea memoriei acestor minunați oameni (familia Pănișca), îi scriam într-o felicitare, cu ocazia aniversării zilei onomastice, prietenului Gogu Iana:

... Unde ești tu Sfântul Gheorghe de altă dată și toți cei care ne strângem în capela tinereții noastre din oborul lui Pănișca?

... Toți cei care ne strângem: tu, eu, Marin Jurchescu, Ilie Boldovină, Michi (Eugen) Perian, Doru (Ion) Basarabă, Lică (Ilie) Piperea și Pătru Iucu. Ba, la un moment dat, ni-l mai aduse Duhul Sfânt de prin stepele siberiene (la întoarcerea din prizonierat) și pe Ionel Bogdan cu miraculoasa lui chitară.

... Și-l prăznuim nu numai pe Sfântul Gheorghe, ci și o mulțime de alte sărbători: Fașancul, Sân-Toader, Cei 40 de sfinți, Joia verde, Duminica Tomii, Blagoveștania, Păresimile, Floriile, Rusaliile, Ispasul, Sânzienele, Probrajele, Arhanghelii (Arangelu') și altele. Să închinăm șolurile cu Ciuchiceană în sănătatea tuturor! (pe unii din ei sănătatea i-a trădat...)

Și tot în sănătatea tuturor să slobozim apă de la Râpă, lângă Podu' al mare, în șoluri pe care este pictat Forvizul sau Marila, așezate pe măsai alb, împistrit. Apa de la Râpă, este mai tare decât apa vie, deoarece se fierbe fasolea în ea mai bine decât în oala minune.

Să ne ținem cu toții moliță din ea...?

Este bine de spus însă că toate aceste întruniri ale noastre, de multe ori stropite cu *răchie*, *Otelă* sau *Ciuchiceană* se desfășurau fără a deranja pe cei care ne găzduiau, sau pe cei din jur, în limitele bunului simț, sau cum le place orăvișenilor să spună: în cinste și omenie.

Lucrarea de diplomă în materie de activitate artistică ne-am dat-o cu spectacolele pregătite, sub conducerea profesorului Nicolae Sasu, cu schița *CFR* și piesa de teatru *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale. Spectacolele cu aceste piese, zic eu că au fost deosebit de reușite, pregătirea lor fiind făcută cu deosebită seriozitate, nefiind neglijată în acest fel nici activitatea artistică absolut necesară în învățământul liceal. Aceasta, în ciuda faptului că mai toți protagoniștii acestei activități se pregăteau intens, așa cum am arătat, pentru examenul de admitere în facultate. Reprezentării cu aceste piese au avut loc la teatrul din Oravița, la Sanatoriul de la Marila și la căminul cultural de la Ilidia.

După absolvirea clasei a XI-a am trecut și noi prin febra bacalaureatului, ca toate celelalte generații de elevi. Nu mai îmi amintesc exact la ce materii am dat examen de bacalaureat în afară de materiile care cred că întotdeauna au fost nelipsite dintre materiile respective și anume Limba română și Matematică.

În legătură cu aceasta, după o experiență de o viață, mereu complectată cu elemente de *ultima oră* am ajuns la concluzia că, în vremurile de azi, pe lângă Limba română orice absolvent de liceu ar trebui să cunoască bine, în mod obligatoriu, programarea și operarea pe computer și Limba engleză. Este aproape de neconceput orice activitate eficientă și profitabilă după absolvirea liceului, chiar urmată de absolvirea în continuare a unei facultăți, fără o dexteritate avansată de operare cu elementele acestor două *materii*.

Incoronarea vieții mele de elev de liceu a făcut-o *Certificatul de absolvire* ce poartă numărul 24 din 12 Iulie 1952.

Viața de elev de liceu mi-am început-o, în ciuda vremurilor grele de la sfârșit de război, sub semnul optimist al colindelor pe care încă le puteam cânta fără frică atunci, sub semnul aducătoarei de speranță *O ce veste minunată...*

Într-o evocare propusă într-o iarnă bunului meu prieten, doctorului Gogu Iana, spuneam:

Mi-a stăruit întotdeauna în suflet și-l voi păstra până în ultima clipă, ecoul acestui colind și al altora din viața noastră de elevi de liceu, cea mai minunată din tot ce a fost până atunci și după aceea.

Profesorul Sasu, Teatrul, Irozii, razele de lună sclipind pe zăpada orăvișeană, care este unică, de negăsit niciunde în altă parte în lume, mirosul de cârnați fripți, *borândău* și *croafne* și aburul de vin fiert cu scorțișoară scăpând de prin casele cu lumină în *soba mare* și atât de multe altele, care mă copleșesc și nu mai prea lasă loc în inima mea la nimic altceva la fel de trainic, deși am văzut multe, ce nu credeam că o să le mai văd vreodată în altă parte decât la *mozi la Jivcovi*.

...Și cursele cu boul de la Marila la vale, până în Forváz, sau cu sania pe Valea Aurului până la *Coroană*.

...Și friptul unei *comine* întârziate la cazanul lui Cotărlă, lângă *Biserica Unită* - pentru că numai la Oravița se pot împăca așa de bine cele sfinte cu cele lumești - unde poveștile cu *muroi* erau mai interesante decât o întreagă literatură modernă...

Au trecut mulți ani de atunci și fierberea spumoasă a tinereții, a vieții de elev de liceu, s'a liniștit încet, încet, transformându-se tot mai mult, sub influența asperităților lumii, într-o liniște, într-o resemnare mai mult venită decât dorită. Din când în când câte o răbufnire de revoltă împotriva acestei resemnări implacabile face loc fulgerului câte unei încercări mai îndrăznețe, așa cum mi s'a întâmplat și mie cu ocazia unei meditații când mintea mi-a fost invadată de un roi de cuvinte, pe care am încercat să le așez într-o oarecare ordine, în spatele simbolului curgerii timpului, care îmi devenise atunci obsesie *clepsidra*. Iată-le:

Era o vreme când clepsidra era plină
În jumătatea de sus;
Echilibrul ei poate că nu era atunci
Prea stabil,
Dar nisipul era scaldat cu totul
De razele soarelui
Și parcă avea grăunțele, mii,
Din aur.

Urmă-a vremea argintului și oțelului,
Când jumătățile semănau;
Era stabilă și jumătatea de jos, pe pământ
Și cea de sus, în albastru.
Nisipul curgea în jos
Și nevăzutele bule de aer în sus,
Ca într'un dans nebun
Al veșnicului
Echilibru.

Veni-va în curând vremea plumbului,
Când jumătatea de jos
Se va lega tot mai mult
De pământ;
Cea de sus va fi mereu mai însetată
De lumea stelelor.
Fi-va oare bine să curgă tot nisipul
În ceața grea de jos,
Sau mult mai bine-ar fi
Să-mi sparg
Clepsidra?

ENGLISH SECTION

Prof. ILIE J. SMULTEA,
Humboldt State University
Arcata, California

From the Life and Work of GEORGE ENESCU

On Enescu's 115 th anniversary

When the academician Costache Negruzzi passed away in 1932, his vacant seat was filled by George Enescu. The reception speech was prepared by Gheorghe Țițeica, secretary of Academy, who described Enescu in the following words: *You are not only the Virtuoso you are, at the same time, a great conductor. Moreover you have been from the very beginning performer and composer. In the course of an extraordinarily industrious life from childhood on, the two personalities in you, the one of performer, the other of creator - have held a happy balance with each other.* At this moment George Enescu had reached the apogee of his musical creation and of his national and international reputation. Born August 19, 1881 in the village of Liveni (today renamed Liveni - Enescu) in Moldavia from modest parents with some knowledge and lots of love for music, George was the last and the only survivor of eight children born to the couple Constantin and Maria Enescu. From his own memoirs as well as from all the biographies written about the life and works of this musical genius, it becomes obvious that he was naturally endowed with an exceptional and precocious talent evident at age three.

Favorable circumstances brought, him to the attention of the then distinguished Romanian musician Caudella from Iași, who quickly, appreciated the genius of a precocious child and recommended special musical training and a piano for him at age

five. It was also Caudella's insistence two years later that George be sent to the Vienna Conservatory. There he studied violin with Bachrich and Ioseph Hellmesberger Jr., and harmony, composition and counterpoint with Robert Fuchs.¹ At the end of four years George Enescu completed his first cycle of sound musical training with the highest distinction and was granted the *Gesellschaftsmedalie* while the Viennese press wrote flattering comment about the outstanding young man. He returned to his native country and spent the next two years at home.

The second and final period of systematic and assiduous musical training began at age 13 with his entrance to the Conservatory of Paris. For the next five years Enescu's born genius was supplemented by a rigorous program of musical education advise and supervision from world - known professors and virtuosos like Marsick, Gédalge (who was like a father to him), Massenet, and Gabriel Faure. At the conclusion of his studies he was awarded the first prize for violin. While still a student in Paris, at age 17, George Enescu composed his first major work, *Poema română*. (The Romanian Poem). The prestigious conductor Edouard Colonne appreciated and endorsed Enescu's work and included it in his series of concerts. *Poema română* was presented in premiere before a sophisticated audience in Paris and found an enthusiastic reception with the public as well as with the press.²

In the opinion of some musicologists *Poema română* was Enescu's reaction to the influence of occidental culture. *He learned from the West the technique of a composition and applied it as a means for expressing an artistic ideal profound, different from the surrounding spiritual environment.*³

However, the enthusiasm shown by the Parisians on February 6, 1898 for *Poema română* proved that Enescu's sincere

¹ P. P. Gogan, *Enescu și Academia - documente inedite*, în *Studii de Muzicologie*, București, Editura Muzicală, p. 205.

² In his answer to Enescu's acceptance speech to the Academy, Gheorghe Țițeica described the premiere of *Poema română* which he attended and witnessed personally. The resound success of his compatriot Enescu made him feel ground for the work presented at the same music hall where he had listened to works by Beethoven, Berlioz, Richard Strauss and other great composers. *You can imagine how I felt listening to this work.*

³ George Balan, *George Enescu*, București, Ed. Muzicală, 1962, p. 23.

overflow of popular vitality was exactly what surprised and pleased the Occident. The work was an invigorating creation of a young composer who brought with him a new world of music. By means of his sound musical training George Enescu was able to transform native popular tunes of his country into a highly appreciated work of art of universal value.

Between this first major creation and the last one - The Chamber Symphony (Simfonia de cameră) - George Enescu brought to light over twenty universally recognized works which we cannot discuss here more than in a general manner. In all these works one can distinguish in various degrees of intensity and nuances the presence of themes chosen from the life and ideals of his native Romania.

A question frequently raised and still debated is whether Enescu's giant appearance on Romanian horizons was merely a lighting thunder in the middle of a dark night or a natural crowning of the Romanian musical art and culture? A brief consideration of preceding composers like Kiriac, Musicescu, Dima, and especially E. Caudilla and of a dynamic period of artistic creation around the turn of the century justify the view that George Enescu is in harmony with but at the top of the cultural elan of national awakening and affirmation at that time. Enescu was born three years after Romania became a Kingdom. He sought and found his training in the West; however he was not absorbed by this West. The picturesque scenery under a Romanian sky continued to live inside him and the tonality of national folklore to vibrate in his heart. Through his born talent and selected musical education he refined this tonality and projected it into the Western World. Paris, the city of light, recognizes instantly the exceptional talent of the young Romanian student, admires his originality with folkloric themes from his native country and embraces him warmly from the very first appearance. This initial affection, has been reciprocal and profound. It has grown more and more over the years and has lasted beyond the short breath of life. George Enescu passed away in Paris in 1955 and was put to rest in a tomb in the *Père - la - Chaise* cemetery. He did not want to return or to be rested in the enslaved land he sang, and loved so much. Enescu's creative genius opened the gate to Romanian music first in Europe and then in America too. However this was not a one way street. Inspired from the West he brought back to his own country themes of universal moral value.

His greatest musical work *Oedipus* is undoubtedly the best example in this regard. What attracted him to the ancient mythological hero was not *Oedipus the King* but rather his struggle with destiny and the moral victory obtained through immense suffering that he willingly accepts thereby subduing the destiny. The achievement of this work, was called by himself *the work of my life* - and took him more than 20 years (1910 - 1931). It represents a work of high musical value which ranks in honor and dignity with the great universal musical creations!

In the period between *Poema română* and *Oedipus* Enescu composed three different types of works. In them Enescu expressed his wealth of thought and affection in the form of musical art: the *Sonata*, the symphony and the rhapsody. *The Sonata II* for Piano & Violin marks a kind of halt after a long journey. It is a reflection on existence. The folkloric theme is estomping and becoming more discreet. The attentive and learned listener identifies in it the influence of the French school in which purity and discretion combine harmoniously. The well known violonist Karl Flesch sees in Enescu's *Sonata II* one of the most outstanding among contemporary violin literature.

In his *Simfonia concertantă pentru violoncel și orchestră* (Concerts - Symphony for Violon & Orchestra) we find again a tone of contemplation. He was visiting Liveni where his mother was gravely ill. The work reflects the vigor of a 20 year old young man in an attempt to veldt together the heroic elan and the nostalgic contemplation. Romanian folkloric accents are clearly distinguishable.

The prevalent national theme however reappears entirely in his next great composition *Rapsodia în la major (Rapsodia română)*. Enescu selects several folkloric tunes which he reproduces - some times without any modification - and ranges them in an harmonious succession in the form of rhapsody. The entire work clearly reflects dramatic episodes from the Romanian people's history, from time to time combined with sounds of sadness and melancholy.

Abbot HERMAN

Monasteries of Sts. Herman and Paisius
California

A Treasury of Romanian Saints*

The purpose and function of hagiographical literature, whether individual biographies or anthologies and patericons, is to give flesh to the higher inspirations of human souls in their quest for a celestial exit out of this earthly life. Almost all great ascetics and monastics began their struggle in their youth, starting from adolescence and continuing until the soul's encounter with the world has reached a certain level of maturity or victory over essential passions, and thus a soul is set on its way. It is like a train getting on the right track and then following to the end its iron path, which was laid out previously by hard labor. It is by following these tracks, avoiding indecisiveness and vague self-reliance, that a soul passes through the marshes and impenetrable thickets of the world, whose prince, according to Scripture, is satan.

Each Christian nation, upon encountering and loving incarnate Deity in the Person of Jesus Christ, has produced a "cloud of witnesses" which has laid a path for subsequent generations. Thus many Christian nations were set on their tracks not so much by various conquerors and military leaders, as by heroes of God who battled with the armies of satan and won victory for Christ in initially pagan cultures.

Romania (Moldavia, Wallachia, Transylvania, Bessarabia) was especially abundant in such heroes. Its most glorious blossoming of sanctity occurred during the last two or three centuries, due primarily to the influence of St. Paisius Velichkovsky, a native of Poltava in southern Russia. This Holy Father, a bridge between ancient patristic teachers and contemporary confessors, was especially abundant in disciples and

* Preface from the Arhim. Ioanichie Bălan, *Romanian Patericon. Saints of the Romanian Orthodox Church*, Vol. I, St. Paisius Abbey, Forestville, 1996, p. 5-7.

followers. In Russia, Greece and Romania, these disciples caused a spiritual revival equal to that of the most fruitbearing eras of Christian history.

Ever since my days of conversion when I encountered the fascinating phenomena of genuine, modern-day Orthodox monastic teachers in the lineage of St. Paisius-the Elders of Optina, Valaam and Mount Athos - I was most eager to find out about St. Paisius' Romanian following, but all my attempts were futile. And then God finally helped us and shed light upon this realm, hitherto unknown in any language: we received from the author, our friend Fr. Ioanichie Bălan, a complete Romanian Patericon. By this time, thirty years later, we had already founded a monastery with the Paisian typicon, a printshop, several monasteries and convents; we had published a magazine (since 1965) with a serialization of the complete life of Paisius and his letters, and a volume of all his available writings; and, finally, we had established the St. Paisius Abbey (Monastery) with a theological missionary school in his name, together with a scriptorium of translators who translated the Patericon you are holding in your hands.

To commemorate 200 years since the repose of St. Paisius (on this date our founder, St. Herman, also reposed: November 15) we edited and supplemented with illustration the first half of this only complete Romanian Patericon. This volume ends with the life of St. Paisius, and the next will begin with his disciples, ending with modern anchorites, confessors and martyrs. Some of them are still alive and render invaluable experience in how to survive as a monastically minded struggler in post-Christian and apocalyptic times. All the monastics of our monasteries and convents who worked on these volumes are young men and women who converted from the nihilistic modern world-view and are especially akin to the Paisian existential spirit which the older generation has not noticed. The kindred spirit between Paisius, his disciples and the youth of today is remarkable but not surprising, because the spirit that moved St. Paisius was the young soul's fresh response to the clear-resounding call of Christ in the modern age. If it is true that the hippie movement of the semi-heathenish modern apostasy was actually responsible for the revival of monasticism on Mt. Athos, Greece and elsewhere, then it is also true that the youth rebellion of the nihilistic punk abomination is and will be the future preserver of the traditional monastic rebellion against the world.

This might be surprising for the older generation and academic scholars of Orthodoxy today, but the proof is in the hands of the reader, for the English version of the Romanian Patericon is the product of modern youth. The fathers and mothers of this Patericon is the product of modern youth. The fathers and mothers of this Patericon, stepping out from past centuries, will echo and be heard through the slums and ruins of modern civilization by way of contemporary youth. This is not only a miracle of God's grace to the fallen Christianity of 21st century but a spiritual thunder resounding and echoing across a world of conscientious, living souls, calling men and women of good will to follow in the footsteps of Christ.

May the reader be blessed and touched by the holy strugglers of Romanian lands and independently promote and spread this Patericon amidst contemporary youth throughout universities, bookshops, coffee shops and all byways of the world. And may the saints from above bless you, dear reader, when you lift up your soul in repentant prayer to God. Amen.

Arhim. TEODOR MICKA
Holy Cross Monastery
Castro - Valley

The BIBLE ON FRIENDSHIP

NOTABLE QUOTE

Napoleon, a man of enduring greatness, said while in exile and misery on the island of St. Helena: *Alexander the Great, Hannibal, Louis XIV, with all their genius and greatness are less than nothing. They conquered the world, but cannot gain a single friend. But look, Christ calls and instantly an entire generation unites with Him in a union tighter and stronger than any blood tie. Christ ignites the flame of love which devours and destroys every egoism and surpasses all other love.*

THE BIBLE ON FRIENDSHIP

In the Bible, Sirach states a great truth in saying, "A faithful friend is beyond price; no sum can balance a friend's worth." He is also correct in pointing out how difficult it is to find a true human friend. We are social animals, but we are blemished. We are social because we truly need each other if we are to perfect ourselves as humans.

But we are also blemished in mind and will. We make rash judgments about others and are dominated by selfishness in our choices. We are afraid of intimacy because we are afraid of being rejected or of being discarded by a false friend. We fear giving to others a place in our lives because we are afraid that they may just walk away, leaving behind an aching hole in our spirit to mark their memory.

We cannot be cured of our need for friends and love. God made us that way. He became human so that He could not only save us, but also be our friend for eternity. He wanted to give us a friend who would never waiver in love, who would never walk away. He knew how hard it is to find a good friend.

FROM THE BOOK OF SIRACH (6, 5-17)

A faithful friend is beyond comparison. A kind mouth multiplies friends, and gracious lips prompt friendly greetings.

Let your acquaintances be many,

but let one in a thousand become your confidant.

When you gain a friend, first test him,

and be not too ready to trust him.

For one sort of friend is a friend when it suits him,

but he will not be with you in time of distress.

Another is a friend who becomes an enemy,

and tells of the quarrel to your shame.

Another is a friend, a boon companion,

who will not be with you when sorrow comes.

When things go well, he is your other self,

and lords it over your servants;

But if you are brought low, he turns against you

and avoids meeting you.

Keep away from your enemies;

be on guard with your friends.
 A faithful friend is a sturdy shelter;
 he who finds one finds a treasure.
 A faithful friend is beyond price,
 no sum can balance his worth.

FRIENDS AND FLOWERS

A good friendship is like a flower garden. It needs attention and care. We start by preparing the soil and then planting tiny seeds. Our friendships have foundations like the soil, and in them we plant seeds of trust and understanding.

Like a garden friendships need care and love in order to thrive. We nourish friendships with visits, thoughtful favors, and trust. When we are feeling down or in need of help, a friendship can offer us more than just beauty.

When we work at our friendships, they are not seasonal, but bloom in any weather, and they surround us with comfort and the knowledge that we have, and deserve, love.

C A R T I

Plinio Corrêa de Oliveira, *Revoluție și Contrarevoluție*, Traducere de Eugenia Adams-Mureșanu, Ed. de Vera Maria Neagu, Editura Tradiție, București, 1995, 191 p.

Recent a apărut în România o interesantă incursiune asupra conceptului de revoluție și a opusul ei al cărei autor, Profesorul Plinio Corrêa de Oliveira, în același timp, președintele Consiliului Național al Societății Braziliene pentru Apărarea Tradiției, Familiei și a Proprietății, este un autentic apărător al Civilizației Creștine și un cunoscut al regretatului Corneliu Coposu. Traducătoarea cărții, Dna Eugenia Adams Mureșanu,

membră a colegiului nostru redacțional este o cunoscută scriitoare, care, după ce a suferit în închisorile comuniste acum poate să dea adevărata măsură a talentului ei. Despre acest eveniment editorial au publicat și ziarele din România. Cu plăcere reproducem cele scrise la lansarea cărții printre care și cele afirmate de Corneliu Coposu (în *Cotidianul* din 20 Martie 1995, articol semnat de Pascal Ilie Virgil): «Pentru că îi cunosc pe trei dintre cei implicați în apariția cărții, o să-mi îngădui să vorbesc câte puțin despre fiecare dintre ei,» cam acestea au fost cuvintele cu care președintele PNTCD, senatorul Corneliu Coposu, s'a adresat celor care au asistat la 18 martie la lansarea primului titlu al editurii bucureștene *Tradiție, Revoluție și Contrarevoluție*, de **Plinio Correa de Oliveira**, nu fără să remarc nivelul academic al prezentării făcute autorului și idealurilor lui de reputatul om de litere Barbu Cioculescu.

Pe președintele Consiliului Național al Societății Braziliene pentru Apărarea Tradiției, Familiei și a Proprietății, Dl. Corneliu Coposu l-a întâlnit în urmă cu câțiva ani la un congres mondial, Profesorul Plinio Correa de Oliveira participând la aceasta ca personalitate reprezentativă a țării sale, lider Marian care s'a consacrat ca un Apostol luptei pentru apărarea Civilizației Creștine. Traducătoarea cărții, scriitoarea **Eugenia Mureșanu - Adams** în SUA, după ce a scăpat din infernul închisorilor comuniste din țară, publică de câțiva vreme cărți originale sau traduceri circumscrise unui program de formare morală. În sfârșit, în legătură cu editoarea, ziarista **Vera Maria Neagu**, dl. **Corneliu Coposu** a remarcat preocupările ei pentru un domeniu mai puțin explorat, acela al vieții confesionale, materializate în publicarea unui buletin specializat, *Viața cultelor*.

Accentele puse de istoricul și criticul literar Barbu Cioculescu asupra a ceea ce apropie, dar și separă gândirea catolică a lui Plinio Correa de Oliveira de cea ortodoxă a contemporanilor săi din această parte a Europei care este România, vor stimula, credem, interesul pentru carte atât al celor care s'au aflat sâmbătă în sala de ședințe a PNTCD, unde a avut loc lansarea, cât și al cititorilor săi, dacă s'ar incredința unei publicații textul prezentării acestei cărți. Despre al cărei autor ne vom rezuma să spunem că a atras atenția și în ediția originală engleză din 1979 pe care a folosit-o traducătoarea. Dacă într-o zi ajută în sfera spirituală de către progresismul ecumenic, a treia

sau a patra Revoluție va pune stăpânire pe viața laică a omenirii, aceasta se va datora mai mult neglijenței și colaborării acestor zâmbitori și optimiști profeți ai «rezonabilului», decât furiei oștilor revoluționare și serviciilor propagandei revoluționare.

ARHIVELE TOTALITARISMULUI, I, 1993, Nr. 1, 216 pp.; II, 1994, Nr. 1-2, 3, 414, 311 pp.

Revista trimestrială a Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, cu o structură redacțională formată din 7 specialiști, grupează cinci nivele de investigație, sugerând priorități diferite: **a).** *Documentul*, acceptat sub forme diverse și suporturi variate, extras din arhive (de instituții ori personale), prelevat prin interviu ori mărturie. Programele de cercetare inițiate propun tocmai identificarea surselor, evaluarea amplitudinii fondurilor, extragerea materialului documentar, editat în reviste sau în volume. Documentele se grupează pe criterii tematice ori nominale, ca materiale de analiză. Recursul la document se face dincolo de rutină, repetiții, clișeu. **b).** Nivelul următor de abordare evidențiază *rolul instrumentelor de lucru*, prin rubricile propuse: Cronologie, Dicționarul instituțiilor, Dicționarul biografic, Fișe bibliografice pentru asigurarea fluidității informației în spațiul cercetării. Ce rămân, în fond, veridice stații pilot pentru testarea materiei discursului și a rigorii structurii lucrărilor de referință. **c).** Partea de *investigație sociologică*, prezintă în segmentul intitulat *Homo sovieticus*. **d).** Tratarea *iconografiei* (presă, afișe ori alte materiale propagandistice) în secția numită *Retorica imaginii*, unde informația istorică este coroborată imaginii epocii pentru completarea percepției fenomenului totalitar cu ceea ce sistemul dezvăluie despre sine. Decupajul iconografic îngăduie reconstituirea imaginarului colectiv, în care se instalase regimul totalitar după distrugerea reperelor morale și a sensibilității autohtone interbelice. Expansiunea vizualului, drept clișeu ideologic în câmpul observației cotidiene, se produce conivent unor reglementări juridice și presiuni administrative pentru, de exemplu, culpabilizarea Occidentului și blamarea vechilor clase politice. **e).** Tentația *sintezei* înglobează întreaga paletă de acumulări

teoretico-documentare pentru descifrarea funcțiilor și a dinamicii regimului totalitar. Demersurile efectuate vizează domenii variate, precum: istoria, sociologia, politologia, științele juridice, istoria ideilor și a instituțiilor, retorica etc., tocmai ca să se întregească fenomenul percepției totalitarismului, să se interpreteze translația fazelor conceptuale și metodologice în înțelegerea deplină a *~eului~* reprimat și a *~eului~* captiv în cei aproximativ 50 de ani. Schița rezumativă a rubricaturii revistei se înfățișează astfel: **Editorial:** R. C. și O. R. în AT, I, 1993, 1; Radu Ciuceanu, *Istoria, ca un balast*, I-II, despre enigma sistemului comunist sovietic, în AT, II, 1994, 1-2, 3. **Studii:** un grupaj de opt autori, cu exemple concludente la Philippe Rostaing și Radu Ciuceanu, în AT, II, 1994, 1-2. **Homo sovieticus:** interesantă tratarea despre relația dintre putere și mediul construit, în AT, I, 1993, 1. **Convergențe:** studiul semnat de istoricul maghiar Rainer M. János despre revoluția din 1956 (AT, I, 1993, 1) și cel publicat de Heini Fritsche privind lagărul de la Workuta în 1953 (AT, II, 1994, 3). **Retorica imaginii:** teme despre colectivizarea agriculturii și modelul sovietic aplicat (AT, I, 1993, 1; II, 1994, 1-2, 3). **Documente:** trei documente și două scrisori către Stalin (1939, 1946), în AT, 1993, 1; alte 16 piese documentare prezentate cronologic, în AT, II, 1994, 1-2, 3. **Mărturii:** nouă extrase din volume memorialistice despre regimul de exterminare de la Aiud (AT, I, 1993, 1). **Puncte de vedere:** subiect vizând viața universitară din România anilor 1934 - 1937, în AT, I, 1993, 1. **Inventar legislativ:** despre procedura confiscării resturilor averilor moșierești în martie 1949 (AT, I, 1993, 1), aplicarea articolelor de cod penal în strategia colectivizării (AT, II, 1994, 1-2), despre mecanismele juridice vizând epurarea armatei române între 1944 - 1945 (AT, II, 1994, 3). **Cronologie:** abordări privind colectivizarea agriculturii între 1949-1962 (AT, I, 1993, 1) și naționalizările dintre 1944-1953 (AT, II, 1994, 1-2). **Dicționarul instituțiilor:** tratări în legătură cu colonia de muncă forțată, 1949-1953 (AT, I, 1993, 1) și jandarmeria română, 1944 - 1945 (AT, II, 1994, 3). **Dicționar biografic:** despre nouă personalități diferite, în AT, I, 1993, 1; II, 1994, 1-2, 3. **Fișe bibliografice:** despre selecția, pregătirea și promovarea cadrelor de partid între 1948 - 1983 (AT, I, 1993, 1), despre structura conducerii superioare a PCR, I-II, 1944-1952 (AT, II, 1994, 1-2, 3), despre Mișcarea legionară și problema muncitorească, 1935 - 1940 (AT, II, 1994, 1-2). **Recenzii. Presentări. Note:** despre tragedia

satului, despre literatura și experiența răului (AT, I, 1993, 1); bilanț editorial despre Mișcarea legionară, la fel, despre guvernarea I. Antonescu, identic (1990-1993) privind aspecte ale regimului comunist în România (AT, II, 1994, 1-2, 3); retrospectivă editorială (1990-1991) în legătură cu spațiul concentraționar dintre anii 1945-1964 (AT, II, 1994, 3). **Biblioteca:** consemnând cărți și periodice intrate, asemeni donațiile venite din străinătate. Elocvent cazul *Institutului pentru istoria revoluției ungare din 1956* de la Budapesta (AT, I, 1993, 1). **Agenda:** despre colaborări internaționale cu instituții similare din Dresda, Bruxelles, Lwov, Varșovia, Berlin (AT, II, 1994, 1-2); INST și comunitatea internațională, cu exemplu în Iulie 1994, întâlnirea româno-ungară de la Gyula, sub patronajul Consiliului Europei (AT, II, 1994, 3). Conexiuni: rubrică inaugurată numai în 1995 pentru schimbul de informații. Semnatarii: istorici, sociologi, psihologi, medici, ingineri, gazetari, cadre didactice, academicieni, filologi, juriști, militari, studenți, bibliotecari, arhiviști etc. Rezumate: în limba engleză și germană. La fiecare sfârșit de număr există un index cumulativ de persoane și subiecte, laolaltă cu evidența iconografică precisă. Publicația denotă o ținută științifică și o prezentare tehnică profesionistă, cu notabile contribuții și o extinsă adresabilitate, atât între specialiști cât și în publicul larg, prezentând o istorie factologică neretușată, o imagine istorică în limita unei reale rigurozități științifice.

Dr. Stelian Mândruț

Grigore Ploșteanu, *Românii în conștiința Europei*, Editura Veritas, Târgu Mureș, 1994, 319 p.

Prin bunăvoința autorului, abia acum ne-a parvenit această carte ce dă o nouă dimensiune aprofundatelor cercetări cu care ne-a obișnuit cunoscutul istoric al lui *Vincentiu Babeș* și al atâtor interesante lucrări care au îmbogățit simțitor literatura istorică de specialitate. O excelentă idee a avut autorul când a pus toate articolele sale publicate pe parcursul mai multor ani într'un singur volum. Cel puțin nouă, aflați atât de departe de sursa de izvoare

care este Țara mamă, ne-a adus o mare ușurare. Cuprinsul volumului este axat pe unele evenimente importante precum revoluția de la 1848, Unirea Principatelor și Războiul de independență în funcție de aflarea documentației de peste hotare. Mărturia străină despre ecoul acestor evenimente sau a altora poate de mai mică importanță în documentele diplomatice întregesc în mod concludent istoriografia românească. Documentele de peste hotare provin în special din arhivele germane, austriece și ungare. Dacă la acestea adăugăm presa respectivă și mărturiile epistolare particulare observăm o lărgire simțitoare a cunoașterii istorice. Este exact ceea ce a făcut autorul oprindu-se cu precădere asupra Revoluției de la 1848, a multitudinilor de documente diplomatice care se referă la acest moment, la planul *"Daco-României"*, surse germane despre tendințele de unitate națională ale românilor, atitudinea reliefată de scrisorile diplomatice ale unor oameni politici români (Al. G. Golescu), atitudinea Prusiei sau măsurile represive în Transilvania. O plăcută surpriză ne-a furnizat publicarea unei scrisori a lui Timotei Cipariu către pașoptistul Ștefan Moldovan, de a cărui activitate ne-am ocupat și noi cu mulți ani în urmă. Se știa de această legătură dar în lungi ani de cercetări nu am putut depista nici o evidență. Am găsit o singură mărturie mult mai târzie pe care am și publicat-o în revista *Vatra*. Se pare că totuși fondul epistolar deținut de Ștefan Moldovan, prepositul de la Lugoj, nu a putut fi încă depistat. Doar scrisorile sale către George Barițiu. Cu atât mai importantă este această nouă dovadă a vrednicei sale activități care o datorăm autorului. Importante mărturii sunt depistate și competent discutate asupra ecoului Unirii Principatelor în mărturiile diplomatice bavareze, poziția Austriei prin *Historisch-Politische Blätter*, sau ecoul luptei românilor în *Heidelberger Journal*. Nu mai puțin importante sunt noile documente aduse pentru completarea activității unui Avram Iancu, Al. Papiu Ilarian, George Barițiu, Iacob Mureșanu Al. Ioan Cuza.

Și când ne gândim câte documente zac necunoscute prin America, demersul istoricului Grig. Ploșteanu constituie un imbold și un serios îndemn pentru a face și noi asemenea. Dacă greutatea timpului și alte lucruri mărunte și apăsătoare ale acestei vieți nu ne-ar răpi din sfera cunoașterii, a cercetării, mult s'ar mai putea adăuga la istoria românilor. Să ne rugăm lui Dumnezeu să vină și acest răstimp peste poporul nostru de aici.

Lucrarea lui Grigore Ploșteanu se încrie drept o nouă și importantă contribuție la cunoașterea atât de zbuciumată a istoriei neamului nostru într'un larg context european.

Interferențe istorice și culturale româno-europene, Coordonator Grigore Ploșteanu, Târgu Mureș, 1996, 132 p.

Ș curț timp în urmă a apărut un volum ce reunește comunicările prezentate la Sesiunea științifică organizată de Institutul de Cercetări Socio-Umane la Târgu Mureș, în 20 Octombrie 1995, sub genericul *Istorie națională - istorie europeană*. Coordonatorul volumului este cunoscutul istoric **Prof. Dr. Grigore Ploșteanu** care în *Cuvântul înainte* precizează scopul și modul de abordare al noilor cercetări patronate de Academia Română. Intenția este cea de *înscriere într'o direcție modernă a demersului istoriografic, în sensul aprofundării trecutului nostru dintr'o perspectivă națională și europeană*, demers, care, suntem convinși nu va fi decât în spiritul unei Europe libere, nesubjugată vreunui curs ideologic și în ideea proliferării unei adânci cugetări de libertate și moralitate creștină folositoare tuturor popoarelor ce interferează cu spațiul intracarpatic. Iată și temele abordate de către cercetători începând cu *Țara Românească și problema dunăreană în secolul al XIV-lea*, de **Tudor Sălăgean**, care stabilește, uzitând o bibliografie de referință, cât anume s'a reușit de către domnitorii români în controlul asupra Dunării până la Mircea cel Bătrân care a atins apogeul acestei stăpâniri. **Nicolae Pop** dezbate *Contextul politic și confesional sud-est european al întemeierii Mitropoliei Țării Românești*, care a avut loc în 1359. Autorul arată ce s'a întâmplat cu biserica românească până la această dată prin analiza contextului politic și confesional. În nici un caz Țara Românească nu era subordonată catolicilor cum credea, la un moment dat N. Iorga, idee asupra căreia revine mei târziu. Înainte de 1359 Biserica Ortodoxă Română era sub jurisdicția patriarhiei de la Târnovo, autocefală de la 1235 iar prin Mitropolitul Iachint trece sub cea a Patriarhiei Ecumenice. Ne surprinde lipsa la bibliografie a lucrărilor ultime în materie, în special a istoricului

consacrat al Bisericii, a Părintelui M. Păcurariu. **Corina Turc** se oprește la *Domnia lui Constantin Brâncoveanu în opera istorică a lui Nicolae Iorga*, (p. 25 - 42), analizând diverse lucrări ale marelui istoric în care a abordat domnia lui Constantin Brâncoveanu. Un articol convingător este *La începuturile istoriografiei românești: preiluminismul german și reflexele sale istoriografice la Dimitrie Cantemir, Johann Filstich și Köleseri Sámuel* semnat de **Pompiliu Teodor** (p. 43 - 48) articol care vorbește despre faptul că istoriografia preiluministă germană a avut un aport determinant în orientarea cercetărilor istorice iar cei trei celebri oameni de cultură au fost tributari ideilor acesteia. Binevenit este articolul lui **Ioan Chiorean** despre *Rolul instituțiilor de învățământ superior din Roma în formarea elitei intelectualității din Transilvania în secolul al XVIII-lea* (p. 49 - 56) în special de la Collegium Germanico-Hungaricum și Colegiul de Propaganda Fide înființat în 1627 în care arată și prezența românilor în aceste instituții de învățământ cât și legile tot mai restrictive pentru studenții doritori de a urma cursuri la Universități apusene. Un subiect legat tot de posibilitatea de a urma studiile în străinătate dezbată și **Nicolae Szabó** în articolul *Sisteme de relații și stipendii instituite de bisericile transilvănene în interesul pregătirii intelectualilor la universitățile din străinătate în secolele XVIII - XIX* (p. 57 - 64). Istoricul **Grigore Ploșteanu**, în articolul *Un susținător al Unirii Principatelor - Arnold Ruge* (p. 65 - 82) se oprește asupra filosofului Arnold Ruge, - la început un convins colaborator al lui K. Marx apoi pe motivul neaderării sale la doctrina comunistă se desparte de acesta - care, prin intermediul lui Dumitru Brătianu a cunoscut idealurile poporului român și a susținut Unirea Țărilor Române. Acest mare democrat și-a dedicat întreaga viață unității poporului german, fapt pentru care Unirea românilor era un fapt firesc și necesar ce se revărsa din gândirea sa filosofică. **Mariana Ploșteanu** se ocupă cu ecoul înlăturării lui Cuza în presa ardeleană, în articolul *Evenimentele anului 1866 din România reflectate în presa românească din Transilvania* (p. 83 - 104). Tot asupra prezenței studenților români în Universitățile apusene se oprește și **Cornel Sigmirean** în *Contribuții la studierea frecventării universităților europene de către tinerii români ardeleni în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului XX* (p. 105 - 124), continuând cercetările lui Ioan Chiorean, Nicolae Szabó. Meticulos și exact, putem afla pe românii studenți,

prezența alfabetice și pe universități cu datele esențiale, naștere, locul de proveniență, ce anume a studiat, anii în care a studiat, fundația care l-a susținut. O excelentă și trebuincioasă lucrare. Ultima lucrare *Problema minorităților etnice la Conferința de pace de la Paris (1919 - 1920)* p. 125 - 130, datorat lui Virgil Pana reliefează rolul jucat de această Conferință pentru ca fiecare stat să asigure o legislație *prudentă și justă* minorităților sale. Un volum care reflectă seriozitatea și cunoscuta acribie a coordonatorului ei fapt pentru care valoarea științifică a conținutului nu a fost deloc o surpriză ci o bineplăcută constatare. (Gh. N.)

SPICUIRI DIN PRESA

La subiectul **SECURITATE și PACE în ISRAEL** (National Review, July 29, '96, p. 36). Amos Pearlmuter publică un articol în care analizează situația după ultimele alegeri din Israel. Însăși titlul Netanyahu la încurcătură (Netanyahu Rampant) tinde să sugereze că noul prim-ministru se află în fața unei sarcini complexe dacă vrea să continue tratativele de pace în Orientul Mijlociu.

Pornind de la faptul că alegerea lui Netanyahu - liderul partidului Likud - s'a produs în reacție la o serie de acte teroriste comise de către gruparea palestiniană radicală Hamas, mandatul lui a fost, în primul rând, de a restabili securitatea în rândurile populației israeliene. Orice concesie făcută palestinienilor trebuie să fie legată de acest obiectiv esențial: *securitate* - afirmă Netanyahu. Pentru orice acte teroriste responsabili vor fi Yaser Arafat și Autoritatea palestiniană care dispune de structura unui stat suveran. Ierusalimul nu va fi niciodată capitală arabă - afirmă Netanyahu iar accesul la locurile arabe sfinte din oraș va fi încredințat monarhiei iordaniene a cărei rege Hussein reprezintă dinastia Hașimită. Apărarea Palestinei, până la țărmul Iordanului va rămâne în sarcina armatei israeliene.

Pentru atingerea acestor obiective Netanyahu va folosi o strategie în care el știe că trebuie să aibă de partea lui puternicul lobi politic al evreilor americani. Și-a făcut studiile în America și

cunoaște dedesubturile procesului politic prin care se hotărăște politica Statelor Unite. Netanyahu va trebui să dea dovadă de *pricepere politică și intelectuală* - afirmă Pearlmuter. Avantajul lui față de predecesori este că ... *he can speak American to Clinton*. Aceasta ar fi calea pe care el poate să reușească pe drumul păcii - pe care *ceilalți au eșuat*.

Ceea ce pare evident din scurta perioadă de după alegeri este că Netanyahu - prim ministru - a devenit mai flexibil decât se arăta în retorica de campanie electorală. A reluat tratativele de pace și s'a întâlnit cu Yaser Arafat - contrar angajamentelor electorale de a nu mai trata cu *teroriștii*. Prin aceasta se abate de la linia promisiunilor de campanie și atrage critica elementelor radicale din partidul Likud care i-au dat votul. Totuși, dacă reușește să păstreze în continuare coaliția necesară dintre Likud și partidele minore care-i asigură majoritatea parlamentară, Netanyahu poate să joace un important rol de om de stat într'un moment istoric hotărâtor în complexul dinamic al frământărilor politico-religioase din Orientul Mijlociu, în care intră și Egiptul de a cărui prietenie Israel are nevoie dar care are vădită rezervă față de noul prim-ministru Likudian.

P. S. - După luna de miere (100 de zile de guvernare)

întrebarea care se pune este dacă bruma de pace câștigată de predecesori va fi continuată de Benjamin

Netanyahu sau nu? Conflictul violent de la 23 Sept. c., care a produs noi vărsări de sânge de ambele părți nu este deloc promițător. Deschiderea porții de nord a tunelului dintre *Western Wall* (zidul de vest) și Via Dolorosa în vechiul Ierusalim nu-i decât vârful muntelui de ghiață care-i desparte pe israelieni de palestinieni. Părerea studenților care din motive religioase au demonstrat contra porții de nord este că *israelienii creează condiții ce duc la violență... și nu sunt interesați în posibilități de pace și coexistență*.

Repetăm întrebarea: va continua efortul pentru pace sau va succeda sub loviturile violente ale unui conflict renăscut? (vezi Serge Schmemmann, "Arab-Israel clash Leaves Five Dead in the West Bank", în NYT, Sept. 26, '96, pp. A12, A6). Numărul victimelor s'a ridicat la 50 de morți (39 palestinieni și 11 israelieni) și sute de răniți, după două zile de confruntări violente (NYT, 27 Sept. '96).

Daniel Verneț, La Russie à l'épreuve de ses nationalités (Rusia față de națiunile componente), în Le Monde, 19 August. '96, p. 126. Scopul principal al articolului este să arate puterea colosală a unei mici republici, Cecenia, a cărei populație luptă cu o determinare invincibilă pentru eliberarea de sub dominația rusească. Cecenia este pentru Rusia ceea ce a fost Yugoslavia pentru Europa - o *explozie națională violentă* - *deși, în alte părți ale Rusiei, deconolizarea imperiului sovietic s'a făcut fără tulburări majore. Ne găsim, deci, în fața unui simptom de incapacitate a Rusiei ca și a Europei, de a soluționa această anomalie*.

Diferența între cele două situații (Cecenia și Yugoslavia) este că Europa - deși nu a făcut mult în Yugoslavia - a reușit să evite catastrofa unui război ca cel din 1914 pe când în Cecenia caricatura unui război brutal dovedește totală lipsă a unei politici rusești față de naționalități. Această deficiență a fost exprimată recent în cuvintele generalului Lebed - secretarul Consiliului Național de Securitate trimis de Boris Elțin să trateze cu cecenienii a declarat: *În ce mă privește sunt gata să discut problema secesiunii... Dar nu sunt sigur că o Cecenie independentă este viabilă. Rămânerea în situația prezentă este mai avantajoasă pentru ea (Cecenia) decât pentru noi.* Acest raționament nu explică vitejia cu care cecenienii se luptă pentru independența lor și nici refuzul Kremlinului de a le acorda această independență. *Rusia post-comunistă* - scrie Verneț - *repetă greșala celorlate puteri coloniale de dinainte și a celui țarist, pe care Lenin îl numea temnița popoarelor și pe care Engels le califica popoare condamnate.*

Mai trebuie adăugat, spune autorul, ca politica colonială a vechilor democrații europene din anii '50 și '60 n'a fost deloc *model de inteligență și justiție*. Revoluția marxistă prin reprezentantul ei

Lenin se pronunță în favoarea principiului de autodeterminare - dar numai în teorie, ca să antreneze la revoltă. Acest fapt este evident dintr'un discurs al lui Lenin în care compară teoria popoarelor sclave cu relațiile din familie: *... Departe de noi ideea de a împinge femeile să se despartă de soții lor; ceea ce noi voim este ca ele să aibă dreptul s'o facă.* Deci, cam același lucru îl spune generalul Lebed cecenienilor. După Congresul Popoarelor dominate din Orient convocat la Bacu în 1920, politica de autodeterminare s'a transformat în politica de asimilare pentru ca nu cumva revendicările din Rusia proprie să ducă la desmembrarea imperiului rusesc de atunci. Reorganizarea condusă de liderii revoluționari - deplasări de populație, rectificarea artificială a frontierelor practicate de Stalin au avut drept obiectiv *dominația marelui popor rus.* Această politică a fost continuată de urmașii lui Stalin și a condus la utopia lui Brejnev care susținea că *dezvoltarea URSS-ului a creiat un tip nou - poporul sovietic - superior celor o sută de grupuri etnice din care se compune Uniunea.* Cât despre Gorbaciov, ultimul secretar general al Partidului Comunist Sovietic, autorul susține că a fost răsturnat datorită incapacității lui de a controla aspirațiile naționale, *glasnost* - această formă atrofiată de libertate de expresie - venea prea târziu și n'a făcut decât să *încurajeze tendințele naționaliste.*

Singura soluție viabilă ar fi o adevărată federație cu instituții democratice în care puterea să fie împărțită între centru și periferie, prin consimțământul ambelor părți. Un obiectiv destul de greu de atins pentru conducători obișnuiți cu utopia și cu represiunea...

Pacea din Bosnia?

Puține știri ne-au parvenit din Bosnia în cursul ultimelor luni și concluzia este că războiul care a început odată cu fragmentarea politică a Federației Iugoslave acum cinci ani s'a potolit. Intervenția masivă a forțelor NATO - în care se cuprind 20, 000 de trupe americane a reușit să sporească focul ucigător, să mențină pacea (așa cum s'a hotărât în acordul de la Dayton - Ohio) și să patroneze alegerile generale de la 14

Boris Eltsine et Slobodan Milosevic.

Sept. c. - Două întrebări se pun în legătură cu aceste alegeri. Una privește procesul democratic în care ele s'au desfășurat; a doua este gradul lor de contribuție la asigurarea păcii și stabilității de lungă durată în Bosnia și în Balcani. Răspunsul dat de către observatorii apropiați la prima întrebare este ambiguu. Alegerile n'au fost lipsite de fraudă și violări dar au fost O. K. de către Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE). Critica cea mai frecventă a fost că ele au *legitimat tocmai poziția candidaților naționaliști și separatiști*. (Vezi U. S. Sen. Richard Lugar, *Saving Bosnia from U. S. Political Games* în *Christian Science Monitor*, 16 Oct. '96, p. 19). Senatorul Lugar crede că momentul ca președintele Clinton să susțină rolul vital pe care-l are SUA să-și afirme prezența în Bosnia este acum și nu după alegerile din 5 Noiembrie. Alegerile de la 14 Sept. în Bosnia nu au rezolvat o mulțime de probleme de care depinde pacea și stabilitatea în Balcani. - Aici am putea adăuga articolul corespondentului ziarului LE MONDE la Sarajevo, Rémy Ourdan care analizează situația din Bosnia și afirmă că s'au comis multe fraude electorale. (vezi Le Monde, 24 Sept. a. c., p. 3). Doyada acestor fraude vine de la organizația non-guvernamentală *Grupul de criză internațională* care folosește cifrele de 2, 9 mil. de bosnieni furnizate de OSCE și găsește că participarea sârbilor la urnele de vot a fost de 98, 5 % iar a musulmanilor de 103% - ceea ce demonstrează că urnele au fost manipulate. Cifrele date de OSCE au fost schimbate ulterior la 3, 5 mil. de bosnieni dar au rămas tot incredibile pentru că n'au ținut seamă de cei 200, 000 de morți și nici de sutele de mii de bosnieci refugiați și împrăștiți în toată lumea și nici de numărul relativ mare al absenteiștilor de la urne, mai ales în orașele controlate de bosnieci (Sarajevo, Mostar, Tuzla). Autorul Rémy Ourdan ține să adauge că după afirmațiile unui diplomat european, data alegerilor a fost impusă imperativ de către calendarul politic american... *Ele trebuiau să aibă loc cu orice preț* - cu toată lipsa de democrație și cu toată victoria partidelor ultra-naționaliste. Rezultatele trebuie să valideze cu orice preț...! *Clinton are nevoie de succes în Bosnia care va contribui la succesul lui în alegerile prezidențiale... OSCE nu poate cere anularea alegerilor pentru că ordinele de la Washington sunt ferme*. - Fraudele au fost comise atât de partidele musulmane (SDA) cât și de către cele ultra-naționaliste sârbești (SDS). O deficiență majoră cu grave repercusiuni asupra viitoarelor relații de pace în Bosnia și în Balcani a fost lipsa de liberă mișcare a

populației de la o regiune la alta. Musulmanii au fost împiedicați de către sârbii bosnieci să se înapoieze la căminurile din care au fost alungați în cursul celor cinci ani de lupte sângeroase și vice-versa. Ceea ce înseamnă blocarea drumului spre coexistență pașnică într-o Bosnie unificată. Deci, separația de facto se consolidează. Acest lucru este evident și din rezultatul alegerilor care au consolidat în fruntea fiecărui grup etnic pe cei identificați cu ideea naționalistă și nu cu cea de unificare politică. ¹ *The election result reveal that the ethnic communities do not want to live together* - afirmă analistul Richard C. Hottelat în articolul *What Bosnia's Vote Means*, (*Chr. Sci. Monitor*, Sept. 18, '96, p. 10).

Într'un recent articol în NYT (Oct. 16, '96, p. A21) Thomas L. Friedman, *Blank on Bosnia*, deplânge faptul că în campania electorală prezentă nu se dezbate o problemă de politică externă în care 20, 000 de tineri americani își riscă viața și costă \$ 4 bil. din bugetul Statelor Unite. *This is unfortunate because we are going to have problems with Bosnia*. De fapt, spune autorul n'au fost nici odată decât două posibilități în Bosnia, împărțirea ei între Serbia și Croația sau o prezență masivă de trupe NATO (100, 000) care să mențină pacea și coexistența unitară a celor trei grupuri etnice. Acordul de la Dayton nu-i decât o înțelegere între Statele Unite și beligeranții din Bosnia. *Washington a promis fiecăruia dintre ei ceea ce și-a dorit în schimbul semnării unui armistițiu de încetare a ostilităților*. Dayton cuprinde două promisiuni care se bat cap în cap: pretenții teritoriale Serbiei și Croației dar și promisiunea că într'o bună zi vor avea loc alegeri generale *pentru un guvern central și un singur stat Bosnian*. Alegerile din 14 Sept. au demonstrat însă că ele nu anunță pacea ci *continuarea războiului cu alte mijloace*.

Care sunt soluțiile posibile în problema Bosniei? Pentru moment, miniștrii de apărare NATO au hotărât să amâne cu trei luni data retragerii trupelor - de la 20 Dec. '96 la 15 Martie 1997. În continuare forțe militare reduse vor fi staționate cu titlul de *misiune pacificatoare* susținute de o brigadă de forțe aeriene situată în vecinătatea Bosniei, care să poată interveni rapid în caz de

¹ Rezultatul alegerilor triumviratului prezidențial arată că Alija Izetbegovic, avocatul pentru unitatea Bosniei a obținut o majoritate modestă de voturi (729, 034) în comparație cu vajnicul luptător naționalist sârb Momcilo Krajisnic (690, 373) iar candidatul croat Kresimir Zubak a obținut și el 342, 007 voturi.

răzmeriță între părți (după retragerea totală a forțelor NATO). O a treia alternativă ar fi o forță NATO redusă ca număr să rămână în Bosnia pentru asigurarea libertății de circulație în timp ce părțile își croiesc o coexistență stabilă. Data retragerii acestei forțe ar fi Nov. 1, '97, cu opțiunea de amânare. Ministrul apărării naționale, William Perry, crede că soluțiile anticipate *sunt toate rele* - pentru că nici una nu prevede cu fermitate *o dată a retragerii*.

Un titlu sugestiv cu privire la situația din Bosnia și din fosta Federație Iugoslavă a apărut în pagina editorială a ziarului *Le Monde*, 25/26 Aug. 1996, p. 4, care merită să fie menționat: *Une querre pour rien*. Dovada că Slobodan Miloșevici a pierdut un război început cu cinci ani în urmă s'a produs vineri, 23 Aug. '96, când dânsul a recunoscut independența Croației. Ca și Croația, celelalte republici din fosta Iugoslavie și-au restabilit integritatea teritorială dinainte de războiul pornit de Miloșevici în 1991. Autorul se întreabă dacă trebuiau să moară zeci de mii de oameni și sute de mii să ia calea exodului pentru a obține aceste rezultate negative. Naționaliștii sârbi n'au salvat nimic - nici Federația Iugoslavă asupra căreia insistau să-și exercite hegemonia, nici planul de a reuni toți sârbii din fosta Federație într'un singur stat. Este interesant de adăugat și părerea unui observator din lumea academică franceză cu privire la Bosnia. Profesorul de științe politice, Emmanuel Wallon de la Univ. din Paris (Nanterre) comentează asupra alegerilor de la 14 Sept. și susține că ele *au consacrat victoria celor trei protagoniști ai războiului și a grupărilor naționaliste care au anunțat încă din 1990 războiul care se proiecta*. Rezultatele alegerilor dovedesc o *înfrângere gravă* a apărătorilor pluralismului concentrat la Sarajevo și la Tuzla. Cele trei Bosnii, scrie prof. Wallon *... vor tulbura încă mult timp atmosfera continentală - à la mode de Miloșevic et de Tadjman* (Bosnia sub regulamentul triumviratului, *Le Monde*, 21 Sept. '96, p. 12).

Este interesant de notat reacțiunea cercurilor diplomatice rusești în legătură cu intervenția NATO în conflictul din Bosnia. După afirmațiile lui Viktor Kremenjuk, directorul asociat de la Institutul de studii americane și canadiene din Moscova *... Rusia trebuie să aibă acces spre Sudul Europei - din motive comerciale și strategice*. Cât despre unificarea Bosniei ... nu-i decât un fantasmă occidental - care a fost posibil atâta vreme cât o forță externă - Imperiul Otoman sau Iugoslavia - a impus coexistența celor trei

comunități (vezi: Sylvaine Pasquier, *Bosnie: le jeu de Moscou*, L'EXPRESS, 19 Sept., '96, p. 94).

Cititorul este liber să tragă propriile concluzii cu privire la alegerile libere și la *pacea* din Bosnia. (I. J. S.)

Ziarul AMERICA a împlinit 90 de ani!

Cu ocazia aniversării unei activități continue și impresionante în interesul comunității românești din America, timp de 90 de ani, ținem să-i adresăm și noi calde și sincere felicitări pentru străduința necurmată și fructuoasă.

Ziarul *America* a devenit reprezentantul fidel al celei mai mari organizații fraternală românești, *Uniunea & Liga Societăților Românești în America* și prin conducători vrednici a contribuit la afirmarea și păstrarea valorilor istorice și tradiționale românești în *Lumea Nouă*.

La multi ani AMERICA!

(Redacția BCR)

DIN LUMEA CRESTINA

Sfințirea Bisericii de la Anaheim

De sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului a avut loc binecuvântarea noii Biserici Ortodoxe Române a parohiei «Sfânta Maria» de sub îndrumarea Părintelui Paroh CORNEL AVRAMESCU. Biserica și casa parohială fiind complet terminate, realizate cu mare îndemânare și frumusețe de vrednicul păstor suflesc și ostenitor care este acum fericit de rodul mâinilor sale. A mai rămas doar să termine complet pictura bisericii pe pereții

laterali, pentru că tavanul și cea mai mare parte din altar sunt terminate. Finețea realizării artistice, găsirea celei mai bune proporționalități în condițiile pereților speciali ai bisericii, fac din Părintele CORNEL un redevabil pictor al cărui talent se descoperă - pentru noi - doar acum. Slujba religioasă a fost săvârșită de un sobor de 8 preoți, dintre care doi preoți greci. Pe lângă marele număr de credincioși veniți din partea locului, în special din Los Angeles, au participat la această așa mare și rară bucurie aici, în America, și credincioși din San Jose (Bogdan Cojocneanu, Olimpia Cojocneanu) și Portland. Dumnezeu să le răsplătească tuturor pentru jertfa depusă.

Moăștele Sfântului Apostol Andrei în România

În data de 12 Octombrie c., moăștele Sfântului Andrei, Apostolul Românilor au revenit, după aproape 2000 de ani în mijlocul poporului încreștinat de el. Înalt Prea Sfințitul NICODIM, Mitropolitul Patrasului, împreună cu alți clerici și credincioși greci au însoțit Sfintele Moăște care au fost depuse lângă racla Cuvioasei Paraschiva de la Iași, praznic sărbătorit la 14 Octombrie și unde au rămas vreme de o săptămână. Pelerinajul a fost de aproape un milion de credincioși. Se știe că Sfântul Apostol Andrei a încreștinat pe români, întemeind primele biserici în Scitia Mică, Dobrogea de astăzi, și hirotonind primii preoți. Există, aici, o peșteră devenită mănăstire și loc de pelerinaj, care a fost locul de reculegere al Sfântului Apostol și care îi poartă numele. Reîntorcându-se la Patras a fost prins și răstignit pe o cruce în formă de X.

Prezențe românești în America

Cel mai tânăr student din istoria Universității din Texas

Este un român în vârstă de 15 ani despre care au scris până acuma trei cotidiane. Este vorba de **ANDI BARITCHI** din Duncanville și care a apărut pe prima pagină a ziarului **The Dallas**

Morning News din August 27,

1996, datorită acestei uimitoare performanțe. Și iată ce scrie ziarul: *Andi...became the youngest freshman ever to enroll at the University of Texas at Arlington. Andi, who wants to earn both computer science and medical degrees, said he doesn't think he is growing up too fast... He makes \$20 an hour as a consultant for MJB, a DeSoto-based computer company that creates CD-ROM packages and multimedia software. He estimates that he spends 10 to 14 hours a day in front of a computer terminal...* Iar **Arlington Star - Telegram** din August 29, 1996, scrie, tot pe prima pagină despre acest neobișnuit student care s'a născut în România că a obținut permisiune specială de a urma *full time*, de la Provost George Wright at UT-Arlington: *He is a very mature young man,* Wright said, *and will do well.* Iar alt ziar spune sub poza sa: *At 15 - years-old Andi Baritchi is the youngest student to ever attend UTA. Baritchi's full course load includes classes in physics, English, calculus and architecture.* Apoi, *Like his parents, Andi adopted a practical, no-nonsense approach to his education early in life. Ever since Andi was a kid, we have had to explain everything to him,* said Mrs. Baritchi.

De ce scriem noi? Pentru că Andi Baritchi este nepotul Dnei Olimpia Cojocneanu. Felicitări și Dumnezeu să-i ajute pe mai departe.

Cristina Ichim și Toma Ichim împotriva cancerului

Împreună și cu doi prieteni au început traversarea Canadei pe roțile în vederea colectării sumei de 5 milioane de dolari cu scopul de a le pune la dispoziția cercetărilor privitoare la vindecarea leucemiei. Și vindecarea mamei ei bolnavă de leucemie. **Visez că va veni o zi** - afirmă fiica preotului D. Ichim din Kitchener - **când copiii nu vor mai trebui să jelească cicatricele lăsate de cancer. Cu toate că sunt conștientă că nu pot vindeca durerea întregii lumi, știu că trebuie să încerc. Și mai știu că trebuie să încep cu vindecarea cancerului mamei mele... Suntem așa de aproape de a salva nu numai viața mamei mele, dar și viețile a mii de alți oameni bolnavi de leucemie. Ajutorul fiecăruia contează...** Tulburătoare și aproape incredibilă acțiune izvorâtă din cel mai curat simțământ al dragostei de mamă și de aproapele, aflat în suferință. Mulțumit poate fi părintele cu așa copii. Primită de oficialități în aproape fiecare oraș, urmărită cu adâncă simpatie în întreaga lume, ziarele, televiziunea salutând cu entuziasm această minunată idee s'a consemnat până acuma că s'au adunat în jur de 300, 000 de dolari. Oricine poate contribui prin donații la: BCLR Leukemia Research Fund, University Hospital Foundation, 339 Windermere Rd., London, Ontario, N6A 5A8, Canada.

A P E L

Am primit și retransmitem, următorul apel către românii și românii - americani cu drept de vot în California de Nord. Considerăm și noi util să contribuim prin votul nostru la schimbarea unui regim care s'a dovedit dezastruos pentru economia și integritatea României.

R O M A N I

România este la o răscruce de drumuri.

În acest an electoral avem posibilitatea de a alege democrația. Prezența Dumneavoastră la vot este extrem de importantă. **FIECARE VOT CONTEAZA.**
FIȚI PREZENȚI LA SECȚIA DE VOTARE:

Între orele 9 dimineața și 7 seara în data de Duminică, 3 Noiembrie 1996 la Romanian Baptist Church of the San Francisco Bay Area 14871 Bancroft Ave., San Leandro, CA 94578, Tel. (510) 614 - 9282.

Vă puteți prezenta la secția de votare cu orice act românesc de la pașaport la un certificat de naștere, căsătorie, orice certificat sau adeverință școlară, carnet auto, adeverință de eliberare din închisoare (atenție foști deținuți politici), acte care dovedesc că persoana în cauză este de origine română și deci are drept de vot.

Cei care continuă politica celor 50 de ani de comunism sunt confrunțați cu situația de a-și pierde privilegiile. Încercările lor de a se agăța de putere trebuie oprite prin votul tuturor românilor.

Convenția Democrată Română și președintele ei, prof. dr. Emil Constantinescu, vă cheamă să Vă prezentați la urne, deoarece astăzi mai mult ca oricând avem posibilitatea de a aduce la cârma României primul guvern democrat de după al doilea război mondial.

Orice vot este hotărâtor pentru readucerea speranței în inimile noastre.

Comitetul de organizare

STIRI de la CASA ROMANA și PAROHIE

Sfințirea locului pentru o nouă Biserică Ortodoxă în California

Un important moment festiv al românilor din Bay Area, în special al parohiei «Învierea Domnului» din San Francisco -

Hayward și a organizației «*Casa Română și Capela*» a avut loc în data de 3 August 1996. Punerea Crucii și sfințirea locului unde se va construi o Biserică din temelii și o nouă clădire pentru Casa Română după ce toate formalitățile recerute de City of Hayward au fost îndeplinite și planurile de arhitectură aprobate. Un moment care a încununat ani de eforturi și străduințe a grupului «*Casa Română și Capela*» români care au pornit la drum acum 40 de ani și la care sperăm să se adauge alții și alții... până la împlinirea scopului final.

La scurt timp după sosire, Părintele Protopop Constantin Tofan, directorul Departamentului de Misiuni al Episcopiei, - *delegatul Prea Sfințitului Părinte Episcop NATHANIEL* - a fost invitat să viziteze Institutul Ortodox «*Patriarhul Athenagoras*» din Berkeley, împreună cu Prea Cuviosul Părinte Arhim. Teodor Micka de la Mănăstirea «*Sfânta Cruce*» din Castro Valley și Prea Cuviosul Arhidiacon Dr. Steven Scott de la aceeași Mănăstire, de către Dl. Prof. Paul Manolis, directorul acestuia, instituție ce deservește necesitățile spirituale ale studenților ortodocși din *University of California*. Întrevederea a fost mijlocită de către Dl. Prof. Ilie J. Smultea, de la *Humboldt State University*, președintele *Casei Române* și membru în Consiliul Director al Institutului și a cuprins vizitarea bibliotecii care cuprinde și câteva cărți românești, sălile de studiu, noua clădire cumpărată recent de gazde și care va purta numele fondatorului așezământului, *Contos - Hall*, și Capela cu hramul «*Sf. Dimitrie*» aflată la primul etaj unde au loc slujbe religioase în fiecare joi seara săvârșite de Părintele Thomas Paris, Dean la Catedrala greacă din Oakland. Dl. Prof. Paul Manolis a reliefat apoi grija acordată educației religioase academice prin afilierea Institutului la *Graduate Theological Union* din Berkeley, cu program de doctorat și pentru ortodocși cât și rolul panortodox ce-l are Institutul în mijlocul nenumăratelor etnii ortodoxe din zonă. Vizita s'a încheiat cu o masă acordată de Institut în onoarea oaspeților la care s'a accentuat necesitatea întăririi bunei conlucrări între Orthodox Church of America și Patriarhia Ecumenică.

Între timp au mai sosit oaspeți printre care binecunoscutul luptător anticomunist Părintele Gh. Calciu din Washington D. C. și Părintele Cornel Avramescu de la Anaheim, de lângă L. A. cel care a construit și pictat, cu incredibile străduințe, una din cele mai frumoase biserici ortodoxe din California.

Sâmbătă de dimineață noua proprietate românească din Hayward, din Calaroga Ave., pregătită, cât a fost posibil, pentru

această sărbătoare prin osârdia multora și-a întâmpinat oaspeții cu bucurie mare. Serviciul divin, bilingv (englez - român) început la ora 10 A. M. a reunit în jurul viitorului altar, aflat deocamdată sub un cort, diferiți preoți în frunte cu Părintele Protopop *Constantin Tofan*, delegatul Prea Sfințitului Părinte Episcop *NATHANIEL*, apoi Părintele Arhim. *Teodor Micka* - Biserica Ortodoxă Sârbă, Părintele *Thomas Paris* - Biserica Ortodoxă Greacă și preoții ortodocși români (în ordine alfabetică), Părintele *Cornel Avramescu* - *Anaheim*, Părintele *Gh. Calciu* - *Washington D. C.*, Părintele *Gh. Grigorescu* - *San Jose*, Părintele *Constantin Lăpuștea* - *Sacramento*, Părintele *Gh. Naghi* - *Hayward*, Părintele *Ioan D. Sârbu* - *Paroh și Arhidiacon Dr. Steven Scott* - Biserica Ortodoxă Sârbă. Au mai asistat Părintele Protopop *John Weldon Hardenbrook* împreună cu Părintele Arhidiacon *Antony* de la Catedrala Ortodoxă din *Ben Lomond* - Biserica Ortodoxă Antiohiană și *Mother NINA* cu *Sora MARIA* - «*St. Paisius Abbey*» de la *Forestville*.

Răspunsurile serviciului divin au fost date în limba română cu o mare finețe și acuratețe de un cor format din *Dan Cojocneanu*, *Caty Lăzărescu*, *Miron Lungu*, *Cristina Negoîtescu*, *Maria Văleanu* condus de *Dl. Aurel Stancu*.

Nu au putut participa fiind reținuți de diverse proiecte programate anterior dar și-au exprimat bucuria și atașamentul și au binecuvântat străduințele românilor din Bay Area, în cadrul general al unei viitoare unificări a ortodoxiei americane, Prea Cuviosul Părinte *HERMAN*, Starețul Mănăstirilor de la *Platina* și *Forestville*, datorită căruia avem pentru prima oară Patericonul românesc în limba engleză și Părintele *Christophor Williamson* din *San Francisco*, de a cărui generoasă ospitalitate s'au bucurat și românii de ori și câte ori a fost necesar.

După serviciul divin, clerul și credincioșii, veniți în număr satisfăcător la acest eveniment au luat loc la masa pregătită din timp, cuvântul de bun venit pentru oaspeți fiind rostit de Președintele organizației «*Casa Română și Capela*» *Dl. Prof. Ilie J. Smultea* care a reliefat drumul parcurs vreme de 40 de ani, de grupul restrâns de români care au fondat un loc pentru sufletul românesc și care au înțeles că păstrarea limbii, culturii și credinței neamului este un deziderat spiritual și în Lumea nouă a Americii care ne-a primit cu dragoste la sânul ei în momentele noastre de mare cumpănă. Iar acest loc a fost această *CASA ROMANA* care astăzi, iată ajunge să-și pună bazele și celui de-al doilea deziderat -

capela, adică BISERICA, împreună cu parohia «Învierea Domnului» și care împreună înțelegând că vor merge, și de acum încolo, pe același drum al jertfei neprecupețite, speră, prin ajutorul tuturor creștinilor să-și poată ridica noile edificii, CASA și BISERICA, locul unde să se regăsească, uniți în cuget și simțiri toți românii din Bay Area. Cu multă simțire au mai vorbit Părintele Protopop *Constantin Tofan* apoi preoții *Thomas Paris*, *Gh. Calciu*, *Ioan D. Sârbu* și *Gh. Naghi*, nou denumitul paroh, cu gândul la sprijinul tuturor ca prin efortul financiar depus să ajungem la împlinirea dorințelor noastre de a avea CASA și BISERICA noastră lângă noi pentru vecie.

Acest fericit eveniment nu ar fi putut avea loc fără sprijinul și concursul multor oameni de bine pe care îi considerăm mijlocitori folosiți de Dumnezeu în ajutorarea noastră. Li se cuvin cele mai sincere mulțumiri și suntem convinși că sunt pomeniți în împărăția cerurilor așa cum și noi îi vom pomeni la locul ctitorilor noii biserici.

Să mulțumim, întâi lui Dumnezeu care ne-a îngăduit această bucurie de a începe zidirea unui lăcaș Lui și unul Neamului: Biserica și Casa.

Mulțumim *serviciului tehnic* pentru întocmirea planurilor fără de care nu am fi putut serba acest eveniment: *E. Jack Christensen*, Arhitect, Ing. *George Dicu*, Ing. *Vladimir Todor* cât și Asociației Proprietarilor pentru ajutor și participare: *Dnei Lore Warren* președintă și *Dlui Edward W. Bogue*, vicepreședinte.

Mulțumind Prea Sfințitului Părinte Episcop *NATHANIEL* pentru delegarea acordată Părintelui Protopop *Constantin Tofan* și îl încredințăm de ascultarea noastră filială și sperăm și de acum încolo la dragostea Sa părintească și sprijinul moral în drumul greu ce ne așteaptă. Mulțumim fraților preoți care îndurând greutățile drumului depărtat au participat la bucuria noastră de acum dând un fast deosebit sărbătorii, fraților preoți ortodocși americani aparținători diferitelor jurisdicții cât și fraților preoți locali. Mulțumim Mănăstirii «Sfânta Cruce» pentru generozitatea găzduirii unor clerici români. Mulțumim și creștinilor veniți de departe pentru acest eveniment, în special *Dlui Nicolae Popa* de la L. A. Mulțumim, de asemenea Comitetului de Doamne al Casei Române cu președinta ei pentru ospitalitate *Dna Caty Lăzărescu* care prin efortul depus de ea și cu sprijinul Doamnelor, atât înainte cât și în timpul evenimentului, (unele din Comitet altele nu, în ordine

alfabetică): *Camelia Acatrinei*, *Valerica Bercea*, *Mariana Cismaș*, *Monica Cojocneanu*, *Olimpia Cojocneanu*, *Floare Constantin*, *Anastasia Constantinescu*, *Luminița Dăscălescu*, *Cristina Negoșescu*, *Jenny Niță*, *Cornelia Olteanu*, *Carmen Rad*, *Felicia Radu-Rădulescu*, *Judy Smultea*, *Doina Speriosu*, *Elena Stancu* și *Dorina Țăranu* au oferit o masă bună și gustoasă, de post, tuturor oaspeților prezenți. Mulțumim și celor care ne-au făcut donații în sprijinul construcțiilor ce vor începe curând, sumă ce s'a ridicat la aproximativ \$6, 000. Mulțumim și celor care vreme de sute de ore au muncit din greu pentru a aduce construcția existentă în stadiul în care se află acum: *Pedro Martinez Banagar*, *Traian Bălan*, *Ion Bercea*, *Dan Cojocneanu*, *Marcel Deveseleanu*, *Horia Droc*, *Simion Feurdean*, *Radu Lazăr*, *Anton Muntean*, *Cristian Naghi*, *Cătălin Pora*, *Jaime Redonda*, *Joachim Redonda*, *Cristian Rotaru*, *Vladi Todor* care au fost alături de noi și până acum la tot efortul depus.

Mulțumim tuturor pentru participare și încurajare și ne exprimăm sincera credință că vom fi urmați și de acum încolo cu același devotament pe care l-am observat și până acum la toți membrii comunității sprijinind, fiecare în felul lui, această lucrare până la capăt unde să ne regăsim, în final, în plinătatea dragostei lui Dumnezeu. (Gh. N.)

Ajutorarea aproapelui - o lucrare a iubirii creștine

În ultimul timp au sosit din Țară mai multe familii care și-au propus să-și ducă viața de acum încolo în mijlocul nostru. Fiind la început demararea unora, din diverse motive este mai înceată. Chiar dacă ei din modestie și un adânc simț al smereniei nu apelează în nici un fel de ajutor, noi cei aflați pe aceste meleaguri știm cu toții ce înseamnă aceste începuturi. De aceea în numele iubirii creștine care o știu lucrătoare în rândul poporului nostru, și mai ales în rândul vostru al celor trecuți puțin de pragul primelor nevoi, urgente, Vă rog, dacă ceva Vă prisosește sunați la telefonul nostru. Și Dumnezeu milii și al îndurărilor Vă Va mângâia pe voi. Și veți avea marea bucurie a dăruirii care Vă Va umple sufletul revărsând în el, din paharul mântuirii.

Nu de mult câțiva din bunii noștri creștini, Victor și Camelia Acatrinei, Bogdan Cojocneanu, Olimpia Cojocneanu, Simion Feurdean, Marta Lupan, Cristina & Octavian Negoșescu, Emil și Carmen Rad, Victor și Felicia Radu-Rădulescu, Andrei și Dorina Țăranu au oferit o mână de ajutor pentru Dna Prof. Mariana Mocanu împreună cu fiul Vivian, stabiliți, recent, la Sacramento și pe care Părintele Constantin Lăpuștea, Parohul locului, i-a preluat în grija și atenția sa imediată. Dumnezeu să le răsplătească pentru faptele lor bune.

DONAȚII pentru Casa Română și Parohie

În ultimul timp am primit pe seama Casei Române și a Parohiei «Învierea Domnului» o seamă de DONAȚII, în bunuri, precum, de la (în ordine alfabetică).

Alexander Burz - Monterey - Cărți pe seama bibliotecii

Christian Cojocneanu - Sunnyvale
- articole de birou
- aparat de adunat electric

Frances Ocneanu - Carmel - Cărți - pe seama bibliotecii

The Rev. Fr. Simion Poptelecan - Los Angeles
- veșminte bisericești

The V. Rev. Fr. Thomas Paris - Dean, - Oakland
Greek Orthodox Cathedral,
- Lumânări
- Tămâie
- Vin liturgic

Familia Victor & Felicia Radu-Rădulescu - San Jose:
- Mașină de spălat rufe
- Mașină de uscat rufe
- Mașină de spălat vase
- 30 de lăzi de cuie necesare construcției.

Familia Cristian & Gilda Rotariu - (San Leandro):

- Frigider

Familia Dr. Simon & Doina Speriosu - Napa:

- masă stil cu patru scaune
- birou și scaun
- îmbrăcăminte și încălțăminte
- plapumă
- două televizoare

Familia Dorina & Andrei Țăranu - Santa Clara

- canapea
- saltea

Tuturor, Dumnezeu să le răsplătească după sufletul lor bun.

Un caz cu totul special este DONAȚIA primită pentru Biserica și Casa ce în curând începem să o construim, de la Familia Prof. Dr. Grigore Ploșteanu și soția sa MARIANA, originari din Timișoara și care ne-au trimis prin bunăvoința Dlui Simion Feurdean, aflat pentru scurt timp în România, câteva cărți prezentate la rubrica CARTI, și un set de 6 volume din ediția princeps a poeziilor lui Eminescu, ediție îngrijită de Dna Mariana Ploșteanu. Dorința lor a fost ca prin vânzarea acestor 6 cărți, banii rezultați să fie donați construcțiilor care le începem, în memoria fiului lor LUCIAN care a trecut la cele veșnice la frageda vârstă de 20 de ani. Câțiva din bunii noștri creștini auzind de gestul lor atât de sensibil, cu lacrimi în ochi și în suflet au cumpărat respectivele cărți, cu câte \$10 bucata. Astfel prin gestul nobil generat de familia Ploșteanu și urmat de Bogdan Cojocneanu, Luminița Dăscălescu, Ecaterina Lăzărescu, Cristian Naghi, Gilda Rotariu și Marius Togan s'au adunat \$60. Cu această sumă simbolică și Familia Grigore & Mariana Ploșteanu devin susținători la noua Biserică și Casă Română. Cuvintele le simțim că sunt câteodată prea sărace pentru a răsplăti cumva acest nobil gest. Vă MULTUMIM.

Dumnezeu să-i mângâie și să le dăruiască pace în suflet asigurându-i că undeva departe, departe ne gândim cu adâncă dragoste la ideea lor care îmbărbătează și generează concretizarea unității idealurilor neamului românesc de pretutindeni.

Îndrumări ierarhice pentru parohie

Parohia «Învierea Domnului» cu vechiul sediu în Oakland s'a mutat în Hayward, la noua proprietate din 26051 Calaroga Ave.,

Tel. (510) 264 - 0805, și unde, începând cu luna Octombrie se vor relua slujbele, de data aceasta regulate, în fiecare Duminică fiind oficiate de către Părintele Gh. Naghi, nou denumitul paroh. Pentru bunul început al funcționării și reorganizării parohiei creștinii doritori să devină membri ai acesteia să-și depună membrăia anuală după vechea hotărâre a Consiliului parohial, ca în acest fel să poată fi membrii cu drept de vot ai Adunării Generale, care va fi convocată la timpul potrivit. Prin urmare cecul cu membrăia anuală trebuie trimis de către doritori D-lui Dr. Mihai Olteanu Sr., 121 Roundhill Ct., Vallejo, CA 94591 sau pe adresa noastră, P. O. Box 16174, Oakland, CA 94610. Consiliul parohial continuă să funcționeze până la noile alegeri. Aceste precizări ne-au parvenit de la Prea Sfințitul Părinte Episcop NATHANIEL cu scrisoarea din 20 August a.c., prin care răspunde scrisorii cu care i-am trimis lista membrilor parohiei. Prin urmare Adunarea generală va fi convocată *în primele șase săptămâni ale anului calendaristic*. Potrivit Regulamentelor Episcopiei alegerea Consiliului parohial trebuie făcută numai de membri cu *drept de vot*. Iar dreptul de vot decurge din două lucruri: frecventarea parohiei cel puțin șase luni și îndeplinirea obligațiilor financiare. Sau mai exact, potrivit Art. IX, Secțiunea 14, paragraf c: *Noii membri înregistrați pot exercita dreptul de vot în adunările parohiei și pot fi aleși în diferite funcții ale parohiei, dacă și-au achitat obligațiile financiare stabilite și dacă au fost înregistrați ca atare pentru o perioadă de mai mult de șase luni înainte de ținerea Adunării*. Fiecare dintre cei înscriși până acuma vor primi acasă o scrisoare explicativă în acest sens.

Totodată aducem la cunoștința tuturor celor interesați că pentru săvârșirea oricăror servicii religioase la domiciliul D-Voastră Vă rugăm să ne contactați la tel. (510) 264 - 0805.

Mulțumind Prea Sfințitului Părinte Episcop NATHANIEL pentru cuvintele lămuritoare și îndrumările date și îl încredințăm de dragostea și ascultarea noastră filială.

Președintele Consiliului parohial

Doina Speriosu

PAROH

Pr. Gh. Naghi

Vizita ierarhica

La sfârșitul anului acestuia Prea Sfințitul Părinte Episcop NATHANIEL al Episcopiei Ortodoxe Române din America a hotărât să facă o vizită canonică pe coasta de West a Americii, care cuprinde și parohia noastră, «Învierea Domnului» și să săvârșască Sf. Liturghie Arhierească și Te-Deum la începutul Anului Nou, simbol al continuității și consolidării acestei parohii prin construcția din temelii a Bisericii și Casei Române ce o punem în Hayward. Prea Sfinția Sa Părintele Episcop NATHANIEL va fi însoțit de către Părintele Protopop Constantin Tofan, Directorul Departamentului de Misiune al Episcopiei. La invitația Prea Cuviosului Părinte Arhim. TEODOR de la Mănăstirea «Sfânta Cruce» oaspeții vor fi găzduiți pe perioada vizitei de trei zile în acest binecuvântat loc. Gândindu-ne la binecunoscuta ospitalitate românească a bunilor noștri creștini vom fi bucuroși să-l avem printre noi pe Întâistătătorul nostru, semn de sprijin spiritual în acest nou drum ce-l începem cu construcțiile proiectate.

Slujbele duminicale

☪ dată cu luna Octombrie vom săvârși Sfânta Liturghie, în fiecare Duminică, la noua proprietate din Hayward, 26051 Calaroga Ave. În funcție de situație ele vor avea loc, *afară*, la Sfânta Cruce pusă pe locul viitorului Altar, sub cortul amenajat în acest sens sau *înăntu* (în clădirea existentă), după aprobare. Cei cu inimă adevărată pentru Sfânta Biserică pot participa chiar în aceste condiții mai modeste. Ne vor ierta și se vor bucura pentru ceea ce avem: o proprietate și îngăduința cu planurile de a construi. Numai acestea singure au costat două sute de mii și câțiva ani de nevoie. Plus o generație, prima fază a fondatorilor «Casei Române și Capela». Prin urmare, Vă rog, din inimă să ne bucurăm de ceea ce avem. Cine este vrednic și înțelept se bucură și de puțin, ceea ce

constituie garanția că va ști să se bucure și de ceea ce sperăm că vom face, participând cu obolul său.

Scopul nostru este să fim aproape de Iisus și să ne împărtășim din harurile Sale care îmbogățesc sufletul nostru și, totodată, să fim împreună în rugăciunea ce trebuie să o înălțăm ca Dumnezeu să ne învrednicească cu puterea de a duce lucrarea de construcție a Bisericii și Casei la bun sfârșit.

Îndrăzniți, Eu am biruit lumea! - ne întărește Iisus.

Preot Gh. Naghi, Paroh

O "Nuntă de Aur"

A avut loc în cursul lunii August c., când soții **Constantin și Rodica Iordache** au împlinit 50 de ani de împreună viațuire. Serviciul cununiei religioase a fost oficiat de Preotul Gh.

Naghi răspunsurile fiind date de cantorii noștri duminicali, Dna Ecaterina Lăzărescu și Dl. Bogdan Cojocneanu. Au participat numeroși prieteni și cunoștințe în calitate de invitați, petrecerea încheindu-se cu o mică surpriză oferită de Dl. Iordache soției: *Maiachi*, sau cântăreții obișnuiți ai mexicanilor care au entuziasmat participanții. În atmosfera creată a izvorât bucuria și speranța ca Dumnezeu să-i fină sănătoși, chiar dacă momentan Dna Rodica este în grea suferință. Devotamentul pilduitor al soțului, care înduioșează inimile tuturor celor ce-l cunosc, cât și speranța în ajutorul Domnului le dăruiesc o viață mai suportabilă. Cât ne privește noi ne rugăm ca Domnul nostru Iisus Hristos să fie cu ei și de acum încolo dăruindu-le pace, liniște și tărie în greua încercare prin care trec, singurul în putere să-i redea Comunității românești ca membri ai parohiei noastre și pe Dl. Iordache funcției de vicepreședinte al *Casei Române & Capela* ce o deține. Dacă nu

uităm că nu există mântuire fără suferință putem găsi resurse pentru a merge mai departe. Dumnezeu cu voi dragii noștri prieteni.

**REDACTIA noastră are un nou colaborator
extern, din Franța,
poetul
SERGIU GROSSU**

Cu multă bucurie și plăcere aducem la cunoștința publicului nostru cititor că poetul, ziaristul și teologul **SERGIU GROSSU** de la Paris a încuviințat să facă parte din Redacția noastră în calitate de colaborator extern. Domnia Sa este un nume cunoscut și cititorilor noștri prin poeziile publicate de revista noastră pe parcursul mai multor ani cât și din ziarul canadian «*Cuvântul Românesc*» unde întreține o rubrică, cu har și competență, de ani de zile.

După ani îndelungați petrecuți în închisorile comuniste unde sufletul lui delicat și însetat a agonisit teribila durere și magnifica interiorizare (pe care numai cei care au trecut pe acolo au sensibilitatea aparte de percepere) din anul 1969 trăiește în Occident. Revine în Țară, după 27 de ani și publică, și acolo, două cărți, *Univers Simfonic, poeme orale create într'un lagăr din balta Dunării și Inscricții pe un vas de lut* (ambele în 1994). Însă cartea care a zguduit coperțile sensibile ale Europei postbelice și a dărâmat cuburile de carton ale unei lumi construite pe minciună și teroare, a îngrozit lumea neștiutoare a celor care credeau în binefacerile comunismului sau a celor știute doar de lumea indiferentă sau cea interesată și legată de comuniști, a fost *Calvarul României creștine*, apărută inițial în Franța și recent, în 1992, și în România. Asta după ce a apărut în America *The Church in today's catacombs*, Editura Arlington House, 1975. O altă realizare de o importanță covârșitoare a fost editarea

publicației periodice **Catacombes** - vreme de doua decenii - cât și cartea soției, Nicole Valéry (rudă cu Iuliu Maniu) care a avut un deosebit succes, **Bénie sois-tu, prison**, în 1976, printre primele mărturisiri scrise de femei care au trecut prin închisoarile comuniste, cartea cunoscând ediții în limbile engleză, germană, italiană și norvegiană. Cei doi soți dedicați totalmente misiunii de triumf a lumii creștine de sub asuprirea ateismului comunist, - Dl. Sergiu Grossu fiind și unul din conducătorii mișcării creștine **Oastea Domnului** - au avut cel puțin șansa să vadă începutul prăbușirii acestui imperiu al răului. Sperăm că dureroasa pierdere a soției, la începutul acestui an nu-l va opri pe autor din drumul **nemuririi** cu rugăciunea înălțată celui atotputernic de a-i da putere să-și continue **lucrarea cea curătoare**, a lumii decadente în care ne aflăm. Din partea noastră îi dorim **Bun venit** și spor bogat în noua lucrare ce începe la **BULETINUL** nostru.

SCRISORI

Primim o frumoasă scrisoare de la FUNDATIA CULTURALA MEMORIA, sub semnătura președintelui ei, Dl **Banu Rădulescu**, fundație ce editează cunoscuta, de acum, **MEMORIA**, revista gândirii arestate, prin care ni se aduce la cunoștință, cu multă bucurie, primirea unei substanțiale donații - **o adevărată vilă în plin centrul Bucureștiului, cu clauza donatorului de a face acolo un centru cultural umanist.**

Din păcate casa respectivă necesită mari reparații pentru a o face eficientă scopurilor ei, **bani pe care nu-i avem, dar care am pornit să-i colectăm.** Prin urmare, știind cu toții în ce situație se află atât România cât și Fundația: **absolut singuri, dușmăniți din numeroase părți,** se spune în scrisoare, vom fi extrem de fericiti să consemnăm în paginile noastre donațiile ce se vor face de aici din America pentru a ajuta la punerea în funcțiunea dorită a casei primite. **Buletinul CR** deschide, deci, **FONDUL MEMORIA** iar sumele adunate se vor trimite, direct, **Fundației Culturale Memoria.**

CARTI DE VANZARE prin CRC

BIBLIA sau Sf. Scriptură, în lb. română.....	\$20
Carte de rugăciuni	\$5
Romanian Patericon de Arhim. Ioanichie Bălan.....	\$25
Paisie Velickovski.....	\$20
MEMORIA, ca formă de justiție.....	\$20
Drepturile Românilor asupra Basarabiei de Anton Crihan.....	\$20
Instaurarea comunismului - între rezistență și represiune.....	\$25
Ultimele trei zile ale lui Pilat de Pr. Radu Reja	\$5
Voalul miresei de Pr. Radu Reja.....	\$7
ARON COTRUȘ, Antologie selectivă.....	\$15
Aș zbura și eu puțin, de Vasile Versavia.....	\$5
Betrayal of America, de David Funderburk's.....	\$10
Romania, the State at the Danube's Mouth, de I. Smultea.....	\$10

Icoane pe lemn cu Mântuitorul și Maica Domnului.....	\$25
Cruce de lemn ornată.....	\$40

Subscriptions: \$15 [USA]; 20 (Canada); \$25 Air Abroad

Membership

Founders - minimum \$500

Voting memb. - \$60 year

Associate memb. - \$25 year;

Facem un călduros APEL pentru achitarea abonamentului. Considerăm un minimum gest de decență față de efortul nostru comunicarea dorinței (sau nedorința) pentru primirea **BULETINULUI CR** pe viitor. La fel orice schimbare de adresă. Prin gestul D-Voastră ne ajutați să nu mărim cheltuielile poștale și să putem trimite toate exemplarele gratuit în România.

ACKNOWLEDGMENTS

CRC was encouraged by the good attendance at the "GROUND - BREAKING" Ceremony & Festivities on August 3 and would like to publicly thank those who made donations in honor of the occasion and/or responded to the July Phase II appeal mailing.

Phase II donations received

(listed in alphabetical order)

Sorin & Tudora ALEXE (San Leandro).....	\$50
Daniela AMERMAN (Castro Valley).....	100
John ANGHELESCU (San Jose).....	25
Dan & Nora BLANARU (Mountain View).....	50
Romeo & Elena BODNAR (Dublin).....	60
Deanna BOGUE (Hayward).....	10
<i>(Southgate Neighborhood Assoc.)</i>	
Luceafăr & Ileana BOITAR (Walnut Creek).....	50
Valeriu & Cornelia BURSAN (Pleasanton).....	50
Sorin & Octavia CISMĂȘ (Sunnyvale).....	1000
Rodica CLAUDINO (Palo Alto).....	100
Miron COSTIN (La Canada).....	50
George & Elena DASCALU (W. L. A.).....	100
Julie DOBRESU (Palo Alto).....	20
Elena DUMITRESCU (Hayward).....	100
Eugen FLOREA (Hayward).....	20
Dan FRUSESCU (San Jose).....	200
Ilie GARBACEA (Sunnyvale).....	100
Fr. Gheorghe GRIGORESCU (Fremont).....	100
Remus HANGANU (Redwood City) (†VM 60).....	40
Mihaela JARDIANU (Fremont).....	100
Constantin & Rodica IORDACHE (San Rafael).....	1,000
Shirley Maria LETTEN (St. Paisius Abbey - Forestville).....	25
Justin & Mariana LUNGU (Burlingame).....	50
Marius & Mihaela LUPAN (Danville).....	500
George & Nadia MANDOCHE (Oakland).....	20
Cornel MARCU (Milpitas).....	50
Laurian MARGARIT (Walnut Creek).....	20
Mihai & Maria MOȘU (Hayward).....	50

Cristina NEGOÎTESCU (La Fayette) (FM + 40 VM).....	300
Jenica NITA (Fremont).....	500
Frances OCNEANU (Carmel).....	500
Sorin PAPUC (Santa Clara) (+60 VM).....	40
Fr. Thomas J. PARIS (Oakland).....	100
<i>(Holy Ascension Greek Orthodox Cathedral)</i>	
Alexandru & Cornelia PECHIU (Newark).....	50
Raul PECHIU (Newark).....	50
Domnița PETRI (Mountain View).....	100
Mihai & Aurelia POPA - RADU (Walnut Creek).....	50
Gigi & Ioana, Fabian, Marian POPESCU (San Jose).....	500
Alexander Mihai & Kathleen POPOVICI (Portola Valley).....	500
Lucian & Tania PREDESCU (Alabama).....	100
Victor & Felicia RADU - RADULESCU (San Jose).....	100
Anca RUHLEN (Palo Alto).....	20
James C. SKEDROS (Oakland).....	30
Ilie & Judy SMULTEA (Trinidad).....	100
Virgil STAMATOIU (Sunnyvale).....	25
Vlad & Lucia SOCACIU (Sunnyvale).....	100
Simon & Doina SPERIOSU (Napa).....	250
Alexandru & Mirella ȘTEFAN (Menlo Park).....	100
Gabriel & Maria TANASE (Cupertino).....	20
Marius C. TOGAN (Sunnyvale).....	100
Ovidiu & Gabriela TODOR (San Jose).....	100
Doina VIDICAN (Hayward).....	38
Lore WARREN (Hayward).....	25
<i>(Southgate Neighborhood Assoc. President)</i>	
Catherine A. ZERBONI (Portola Valley).....	50
ANONYMOUS.....	38

Note:

Above donations credited to Phase II Building Fund, Founder Member (FM) subscription donations included; names of Voting Members (VM) and Associates (AM) appear on the last page of Bulletin.

WE WELCOME ADDITIONS TO OUR CRC MEMBERSHIP ROSTER:

New Voting Member: John & Elena SONERU (Berkeley).....	\$60
New Associate Member: Aurel VLAICU (Palm Springs).....	\$25

AND THANK YOU ALSO - ALL who have renewed their MEMBERSHIP & BULETINUL CR Subscription. MEMBERSHIP ROSTER ON INSIDE BACK COVER INCLUDES ALL 1995 & 1996 Paid Members. At year-end, those not paid for 1995 will be removed.

SPECIAL NOTES:

1. Should we have misspelled names, made other errors like misinterpretation of how your donations are to be credited, please feel free to contact CRC Treasurer Judy Smultea at (707) 677 - 3705 or Secretary Father Gh. Naghi (510) 264 - 0805 at CRC property.

2. ALL MAIL TO CRC should be addressed to Casa Română și Capela (CRC) at our mailing address: P. O. Box 16174, Oakland, CA 94610 - 6174.

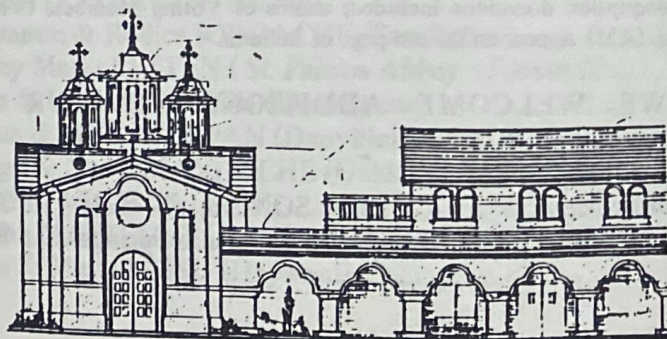
OFFICERS & CHAIRMEN

PRESIDENT: Ilie J. Smultea
VICE PRES: Constantin Iordache
SECRETARY: Gheorghe Naghi
TREASURER: Judy Smultea
HOSPITALITY: Ecaterina Lazărescu
MEMBERSHIP: Bogdan Cojocneanu
IMMIGRATION: Ilie J. Smultea
AUDITORS: Bogdan Cojocneanu
Anastasia Constantinescu

BOARD of DIRECTORS

Bogdan Cojocneanu
Anastasia Constantinescu
Constantin Iordache
Ecaterina Lazărescu
Miron Lungu
Gheorghe Naghi
Felicia Radu-Rădulescu
Ilie J. Smultea
Aurel Stancu

LIBRARIAN: Mihai Stoica Oltanu
Assisten LIBRARIAN: Anton Muntean
NOM. COMM: Remus Bretoi
Doina Speriosu

Casa Română & Capela - Romanian Home & Chapel
26051 Calaroga Ave., - Hayward, CA 94541 - Tel. (510) 264 - 0805
- A non profit corporation under the laws of the State of California -

FOUNDERS - PHASE I

- Victor Acatrinei
- Clara Acatrinei
- Liviu Bacoș
- Ioan & Virginia Balaci
- *** † Alexandru Blaga
- Remus N. Bretoi
- Maximilian Bujor
- Valer Bursan
- Alexander Burz
- † Nicolae Cazacu
- Jon & Stela Cepoi
- Margareta Cismaru
- † Eugen Coban
- George Costache
- † George Damulescu
- Dan C. Didescu
- Nicolae Dimitriu
- † Antonio Docan
- John Dumitru
- Mircea Goreniciu
- Sorin Issvoran
- † Angela Ionescu
- *** Fam. † George Jordan
- Emeric Kalman
- Valeria Kalman
- Peter Romeo Malattia
- Otilia Bria Malattia
- George & Nadia Mandoche
- Nicolae Moisidis
- John V. & Ilse Moldovan
- *** Frances R. Ocneanu
- *** † Traian Ocneanu
- Nic & Ana Olar
- Anca & Mihai Olteanu
- † Alexander Parvu, Jr.
- Rodica Ranga
- Vasile Ranga
- *** Mircea Ratiu
- Ioan D. Sarbu
- John Simicin
- *** Ilie J. Smultea
- *** Judy Clark Smultea
- Simon & Doina Speriosu
- Ionel Spinu
- Elena Stamatescu - Greavu
- Eugen Stoia
- † Leon & Florence Vasu

FOUNDERS-PHASE II

† Alexandru Blaga
Sorin Cismaș
Cristian Cojocneanu
Olimpia Cojocneanu
Anastasia Constantinescu
Marcel Deveseleanu
Ovidiu & Camelia Dumitrescu
John Dumitru
Sorin & Georgeta Georgescu
Constantin & Rodica Iordache
Emil Lambrache
Marius & Michelle Lupan
Anton Muntean
Jenica Nijă
Frances Ocneanu
Ioan Popa (Germany)
George & Ioana Popescu
Mihai & Kathleen Popovici
Ilie Smultea
Judy Smultea
Aurel Stancu

ASSOCIATES

Viorel Balănescu
Barbara Brosh
Olimpia Cojocneanu
Miron Costin
Olivia Crihan
Teodor Daniliuc
Ovidiu Diaconescu
Petre Dinescu
Daniela Ghibănescu
Marcel Ghinea
Eugen D. Grecu
Gabriel Grigorescu
Gigi Harabagiu
Sorin Nicolae
Nicolae Novac
Ioana Popescu
Michael Popescu
Florica Rocsin
Paul Sebastian
Hans & Veturia Schroder
Mari Smultea-Bates
Eliz. Smultea Watanabe
Mircea & Irene Tănăsescu
Georgia Tennyson
Emil Vicas
Aurel & Ana Vlaicu

VOTING MEMBERS

Victor & Camelia Acatrinei
Natasha Barac
Remus N. Bretoi
Mihai Bujor
Valer Bursan
Bogdan Cojocneanu
Anastasia Constantinescu
Valentin Constantinescu
Marcel Deveseleanu
Nicolae Dimitriu
Ovidiu Dumitrescu
Dan Frusescu
Ch. Grigorescu
Remus & Rodica Hanganu
Constantin Iordache
Emeric Kalman
Maria Klein Eastman
Ladis Kristof
Emil Lambrache
Cati Lazărescu
Dinu Leonte
Oana Leonte
Miron Lungu
George & Nadia Mandoche
Stefan & Alina Moiceanu
John V. & Ilse Moldovan
Vasile & Ilse Moldovan
Gh. Naghi
Stefan Negoescu
Cristina Spărișu Negoiescu
Radu Nisipeanu
Frances Ocneanu
Vasile Papadopol
Sorin Papuc
Vivian Parker
Alex & Cornelia Pechiu
Ileana Petrescu
Victor & Felicia Radu-Rădulescu
Rodica Ranga
Mircea Ratiu
John Serghi
Ilie J. Smultea
Judith Clark Smultea
John Soneru
Simon Speriosu
Doina Speriosu
Rodica Tudor

FOUNDERS - PLEDGE - PH. II

George & Elena Dascălu
Nicolae Dimitriu
Remus & Rodica Hanganu
Cati Lazărescu
Stefan & Alina Moiceanu
Gh. Naghi
Cristina Negoiescu
Sorin V. Papuc
Victor & Felicia Radu-Rădulescu
Simon & Doina Speriosu

Saint Mary